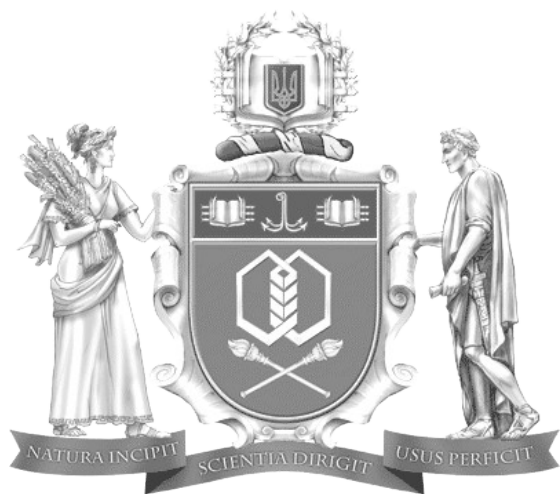

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

41

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦ
ІЯ**

Матеріали конференції

***Науково-методологічні основи
практичної підготовки фахівців
для харчової та зернопереробної
галузей***

у двох частинах

Частина 2

ОДЕСА 2010

Матеріали друкуються відповідно до рішення 41-ї науково-методичної конференції ОНАХТ «Науково-методологічні основи практичної підготовки фахівців для харчової та зернопереробної галузей», яка проходила 6 і 7 квітня 2010 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Гапонюк О.І., д-р техн. наук, професор,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Гладушняк О.К., д-р техн. наук, професор,
Моргун В.О., д-р техн. наук, професор,
Іоргачова К.Г., д-р техн. наук, професор,
Ангелов Г.В., канд. іст. наук, професор,
Немченко В.В., д-р екон. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Наumenко В.І., канд. техн. наук, доцент,
Будюк Л.Ф., канд. техн. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

КОНЦЕПЦІЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ” НА ТЕХНОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ АКАДЕМІЇ

Л.Ф. Будюк, В.І. Науменко

Виходячи з високої динаміки сучасного ринку праці, розвитку невеликих харчових та зернопереробних підприємств, основна маса яких зосередилась у фермерських господарствах, виникла необхідність враховувати це при підготовці фахівців. За статистикою нині діє більше ніж 42 тис. фермерських господарств. Запорукою успішної роботи фермерських харчових та зернопереробних підприємств є їх безвідхідні технології та багатопрофільність, а для цього необхідні і фахівці з володінням широким набором технологій.

Галузевий стандарт вищої освіти України, Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів галузі знань 0517 “Харчова промисловість та переробка сільськогосподарської продукції” і напряму підготовки 6.051701 “Харчові технології та інженерія”, затверджений у 2009 році, дає змогу готувати фахівців з більш широкими знаннями різних харчових технологій. Цьому сприяє:

- можливість самостійного вибору студентами дисциплін, виходячи з їх планів щодо працевлаштування;
- вивчення в циклі професійної та практичної підготовки всіма студентами-технологами дисципліни “Загальна технологія промисловості”;
- підготовка дипломного проекту.

Навчальні робочі плани підготовки бакалаврів на основі ОПП 2009 р. введені. Кафедрам необхідно провести значну методичну роботу, в тому числі розробити робочі навчальні програми, як для всіх дисциплін, так і для «Загальної технології», враховуючи готовність студентів молодших курсів до сприйняття навчального матеріалу, передбачивши послідовність та спадковість від технології до технології, а також форми контролю знань, рейтингову оцінку знань у КМС.

Навчальним та методичним відділами НМЦОНП на початку II семестру проведено круглий стіл “Концепція оптимізації викладання дисципліни “Загальні технології”, в якому взяли участь завідувачі кафедр технологічних спеціальностей. У ході детального обговорення поставлених перед ними завдань були прийняті рішення про розподіли модулів дисципліни між кафедрами для її читання, рівень технологічної підготовки у їх рамках для бакалаврів, оцінювання знань та формування оцінки у системі ESTS. Доведено доцільність розробки курсів з організації та проведення технологічного процесу на міні-лініях.

Концепція організації підготовки магістрів, прийнята МОН України у 2010 році з метою забезпечення якості вищої освіти та її інтеграції у Європейське та світове співтовариство, також базується на самостійному виборі студентів. У ній передбачено багато новітніх підходів до організації навчання, у тому числі й можливість студенту вибрати будь-які потрібні йому дисципліни для подальшої професійної діяльності.

РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У НАВЧАННІ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ГРУПИ ПІДПРИЄМСТВ ВАТ “МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ”

Е.Й. Жуковський, І.М. Світій

Підготовленість майбутніх фахівців з автоматизації визначається двома складниками: теоретичною та практичною підготовкою. Якісну теоретичну підготовку майбутній фахівець отримує у вищому навчальному закладі (ВНЗ). Однак ефективно вирішувати виробничі завдання молодий фахівець зможе лише з надбанням фундаментальної практичної підготовки саме на виробництві. І дуже важливим для цього складника підготовки майбутнього фахівця з автоматизації є можливість проходити практичну підготовку на сучасних підприємствах і зокрема на групі підприємств ВАТ “Миронівський хлібопродукт” (МХП).

Проходження практики на цих підприємствах дозволяє вирішити такі завдання. По-перше, підприємства ВАТ “МХП” є осередком новітніх технологій та апаратного забезпечення цих технологій. По-друге, підприємства ВАТ “МХП” є комплексно автоматизованими на базі сучасної елементної бази автоматизації. По-третє, на цих підприємствах студенти мають можливість спостерігати в дії сучасні підходи до автоматизації. По-четверте, студенти мають широкий доступ для ознайомлення з проектною документацією на системи автоматизації як закордонного, так і вітчизняного виробництва.

Незважаючи на такий солідний рівень автоматизації підприємств ВАТ “МХП”, студенти можуть широко застосовувати свої теоретичні знання для вдосконалення існуючих систем управління у таких основних напрямках. По-перше, на підприємствах існують ділянки, оснащені застарілими системами автоматизації, що вимагають модернізації. По-друге, системи автоматизації на сучасній елементній базі мають далеко не найдосконаліші алгоритми управління. Є широке поле для підвищення динамічної точності систем регулювання. По-третє, зацікавлені у своїй практичній підготовці студенти мають можливість брати участь у виконанні робіт з обслуговування засобів і систем автоматизації у складі служб КВП і А підприємств. Чи зацікавлені фахівці на підприємствах у роботі зі студентами? Фінансових стимулів у цьому питанні замало. Тут все залежить лише від студентів. З допитливими, зацікавленими, старанними студентами працювати цікаво і фахівцям на підприємствах. А вміння отримати потрібну інформацію є ще й непоганим тренуванням комунікабельності майбутнього фахівця.

Значною мірою покращенню практичної підготовки студентів факультету АКС і УП ОНАХТ сприяє програма співробітництва академії з ВАТ “МХП” та інтеграція роботи кафедри автоматизації виробничих процесів з групою підприємств ВАТ “МХП” у вигляді стажування викладачів кафедри, що передбачено в рамках програми співробітництва. Вищеназвана програма сприятиме якісному розв’язанню завдання достойного працевлаштування випускників факультету АКС і УП на передових підприємствах харчової та

зернопереробної галузей з багатими перспективами кар'єрного, а отже, і матеріального зростання молодих фахівців з автоматизації.

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ – ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

А.І. Пташук, О.С. Єлісєєв

Сучасна інформатизація суспільства зумовлює підвищення якості підготовки фахівців.

Вирішення такого завдання потребує впровадження інноваційних технологій у навчальний процес.

Це можна пояснити тим, що традиційне навчання як система отримання знань студентами сьогодні відстає від реальних потреб суспільства.

Сьогодні суспільству необхідні фахівці, які самостійно самовдосконалюють свої знання з метою успішної соціальної адаптації.

Реалізація такого напрямку підготовки фахівців у свою чергу потребує зміни структури і змісту навчальних програм, форм і методів організації навчального процесу.

Крім того, велике значення має мотивація навчальної діяльності студентів з метою саморозвитку і самовдосконалення.

Звідси функція викладача повинна бути іншою, тобто він повинен навчити студентів орієнтуватися в інформаційному середовищі з метою розвитку своїх інтелектуальних і творчих здібностей.

Для того щоб реалізувати такі завдання, на кафедрі АВП відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу дисципліни розділені на окремі завершені змістові частини програми – модулі.

Згідно з цим здійснюється формування індивідуальних планів навчання студентів під керівництвом викладачів.

Студенти виконують навчальний план протягом терміну, який передбачений розкладом занять.

Індивідуальний план кожного студента включає обов'язкові та вибіркові змістові модулі.

Відповідні вибіркові модулі дають можливість забезпечити виконання тієї частини курсу, яка обумовлює спеціалізацію і поглиблену підготовку студентів за напрямом майбутньої професійної діяльності.

Така організація навчального процесу дає можливість на практиці реалізувати принципи диференційованого та індивідуального підходу до навчання кожного студента.

Активна орієнтована позиція викладача і студентів у навчальному процесі в кінцевому підсумку приводить до підвищення самостійної і творчої діяльності студентів, використання знань і навичок у майбутній професійній діяльності.

Таким чином, головною метою інноваційного навчання студентів є розвиток особи і різних форм її мислення у процесі здобуття знань.

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОГО І ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Л.С. Солдатенко, В.М. Петров

Згідно з навчальними планами студентів факультету ТО і ТС професійних напрямів 6.050502, 7.090221 і 8.090221 кафедра ТОЗВ здійснює керівництво курсовими проектами з технологічного обладнання, випускними кваліфікаційними роботами бакалаврів, дипломними проектами спеціалістів і кваліфікаційними дипломними роботами магістрів.

З метою підвищення якості курсових і дипломних проектів кафедра розробляє, постійно вдосконалює і періодично перевидає методичні вказівки щодо тематики, структури, змісту і обсягу проектів відповідно до вимог державних стандартів ЄСКД. Окрім методичних вказівок загального характеру, кафедрою розробляються і постійно оновлюються методики технологічних, кінематичних і силових розрахунків окремих видів технологічного обладнання зернозберігаючих, зернопереробних, хлібопекарських, макаронних, кондитерських, олієпресових і деяких інших харчових підприємств.

Для керівництва роботою студентів-дипломників професійного напрямку 7.090221 кафедра залучає консультантів від суміжних кафедр: технічної механіки – з питань розрахунків і проектування деталей; фізики і матеріалознавства – з питань технології машинобудування; безпеки життєдіяльності – з питань охорони праці; економіки промисловості – з питань економічної доцільності й ефективності проектних розробок. Відповідні методичні вказівки на цих кафедрах також існують і постійно оновлюються.

Тісний зв'язок кафедри ТОЗВ із промисловими машинобудівними і галузевими підприємствами дозволяє кафедрі і студентам-дипломникам користуватись існуючим практичним досвідом розробки, виготовлення й експлуатації сучасного вискоєфективного обладнання. У цьому самому напрямку діє обов'язковий розділ розрахунково-пояснювальних записок курсових і дипломних проектів, пов'язаний з критичним оглядом існуючих винаходів і патентів відповідно до тем проектів. Окрім того, до джерел рекомендованої інформації належить не тільки навчальна, науково-технічна література і періодичні видання, але й мережа Інтернет.

Перспективним напрямком поліпшення дипломних проектів вбачаємо також розробку питань, пов'язаних з аналізом особливостей експлуатації та обслуговування машин – об'єктів модернізації або проектування, а також організаційних і технічних аспектів технології монтажу відповідних видів обладнання. Не менш суттєвою і перспективною вважаємо тенденцію розширеного застосування комп'ютерних систем проектування Автокад і Компас. Навички, отримані при проектуванні тривимірних моделей технологічного обладнання, дозволяють нашим студентам зайняти конструкторські посади після закінчення ВНЗ. Позитивний досвід таких робіт на кафедрі існує і вже отримав схвалення у звітах голів ДЕК №1 декількох останніх років.

САПР У КУРСОВОМУ ТА ДИПЛОМНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

В.М. Петров, Л.С. Солдатенко

На машинобудівних заводах галузі, Одеському заводі “Продмаш”, Могилів-Подільському та Хорольському машинобудівних заводах, широке застосування одержали CAD/CAM/CAE-системи через зручність проектування, обліку технічної документації та її коректування, витиснувши звичайне «паперове» проектування. Тому однією з вимог, що висуюють до молодих фахівців, є володіння основами роботи в сучасних системах автоматизованого проектування тривимірних моделей, виконання силових та інших розрахунків за заданими навантаженнями, одержання конструкторської документації та документації з підготовки виробництва. Таким чином, перед кафедрою ТОЗП ставиться завдання навчити студента – майбутнього проектувальника – роботі з подібними системами САПР.

Системи САПР (Автокад, Компас та інші) успішно використовуються в курсовому та дипломному проектуванні на кафедрі ТОЗП. При курсовому проектуванні велика увага приділяється вивченню двовимірного проектування та створенню машинобудівних креслень, оформлених відповідно до вимог ЄСКД. Прикладні САПР (наприклад Компас) надають студентіві можливість створення відповідно до ЄСКД параметричних машинобудівних креслень деталей, машинобудівних креслень деталей і складальних одиниць, скласти специфікації.

Треба відзначити, що особливістю систем (Автокад, Solid Works, CADPare та ін.) є можливість створення 3D-моделей і складальних креслень. Надалі на кафедрі здійснюється вивчення основ тривимірного проектування в системі Автокад, способів побудови розрахункових схем технологічного обладнання для наступного комп'ютерного моделювання та створення 3D-моделей. Робота в САПР вимагає певних знань і навичок, на початковому етапі займає велику кількість часу, тому подібні завдання видаються найбільш здатним і талановитим студентам і магістрам при виконанні ними кваліфікаційних робіт, курсових і дипломних проектів. Підготовка розрахункової схеми технологічного обладнання, що моделюється, здійснюється в САПР Solid Works, що дозволяє імпортувати дані у форматі DXF, підготовлені в будь-якій іншій системі. Розрахункова схема дає геометричне уявлення про зусилля, напруги та деформації, які виникають у деталях і складальних одиницях технологічного обладнання. Розв'язання подібного завдання характерне при реалізації наскрізного проектування в заводських умовах. Крім того, отриману 3D-модель можливо використати для моделювання технологічних ліній, їх розташування у виробничих будівлях, моделювання повітряних потоків у робочій зоні машини, а також у приміщенні.

Кафедра хоче навчити студентів працювати із сучасними САПР, застосовуваними на виробництві, та поліпшити підготовку випускників за фахом 7.090221.

НТБ ОНАХТ

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАНЯТЬ З КУРСУ “ОСНОВИ ДИЗАЙНУ”

О.М. Дьоменко

Дизайн – слово англійського походження, означає задум або проект. У сучасному розумінні дизайн характеризує вид творчої діяльності людини, націлений на формування гармонічного предметного середовища відповідно до вимог суспільної користі, зручності використання та краси. На основі дизайну сформувалась дисципліна “Технічна естетика” – наука про прекрасне у техніці, тобто про здібності людини відчувати навколишнє середовище через виразність, витонченість та красу.

Процес проектування сучасної техніки є складний комплекс багатьох факторів, залежний, з одного боку, від техніко-економічних інженерних вимог, з другого – від вимог людини. Перша група вимог – це машинний фактор у проектуванні, а другий – людський фактор у проектуванні, у якого п'ять основних складників: 1) антропометричні вимоги; 2) фізіологічні вимоги; 3) психологічні вимоги; 4) художні вимоги; 5) вимоги безпеки.

При проектуванні та виготовленні сучасної техніки інженерам-конструкторам потрібні систематизовані знання про характерні особливості людського тіла, його форми, розміри, пропорції та комплекси руху, антропометричні знання про людину.

Комплекс фізіологічних вимог вивчає фізіологія праці, яка є спеціальним розділом науки “Фізіологія людини”. Фізіологія праці вивчає зміни у відчутті стану людського організму при його трудовій діяльності з метою підтримання працездатності на високому рівні. На основі фізіологічних вимог розробляються комфортні умови праці: температура, вологість і чистота повітря; вібрація тощо. Комплекс психологічних вимог вивчає психологія праці, яка є спеціальним розділом науки “Психологія людини”.

З розвитком технічного прогресу зростає значення людського фактора у сучасному виробництві. Під людським фактором розуміють велике коло психологічних та психофізіологічних особливостей, якими володіє людина, і які виявляються в її трудовій діяльності. Мова йде про здібності людини, мотиви її поведінки, творчі можливості, інтелект та емоції.

Психофізіологічний вплив барв на людину в емоційному відношенні великий, бо здатен викликати різні емоційні реакції та думки: може веселити та пригнічувати, викликати відчуття тепла та холоду, бадьорості та утомленості, легкості та важкості, розширювати та звужувати простір, стимулювати зір, мозок, нерви.

Отже, при сучасному художньому конструюванні технологічного обладнання конкурентоспроможну машину можливо виготовити тільки при взаєморозумінні та творчому співробітництві дизайнера, конструктора, економіста, психофізіолога та інших, тобто буде “користь + зручність + краса”.

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”

М.В. Гуртовой

Перед викладачем дисципліни “Інтелектуальна власність” виникають проблеми в обмежений час довести до потоку студентів з 40...80 осіб зміст курсу; проконтролювати роботу кожного студента над курсом та якість засвоєння ним матеріалу; у відведений короткий термін оцінити якість отриманих знань та виставити належним чином обґрунтовану залікову оцінку.

За чотири роки викладання дисципліни “Інтелектуальна власність” мною створено навчально-методичний комплекс із цієї дисципліни, який включає такі матеріали:

- лекції у формі презентації Microsoft PowerPoint (інших форм аудиторних занять навчальним планом не передбачено);
- комплекти тестів до кожної лекції, що охоплюють тематику лекції;
- тести для модульного контролю студентів, які успішно працювали над курсом протягом семестру;
- журнал обліку відвідування лекцій та результатів роботи студентів у вигляді аркушів Microsoft Excel, який автоматично розраховує отримані студентами бали та інші необхідні для навчального процесу дані;
- бібліотека законів України та міжнародних угод на електронних носіях інформації.

Для студентів, які не набрали у семестрі 60% від можливої кількості балів, передбачено виконання реферату з курсу та підсумкове тестування. Для організації роботи з такими студентами складено перелік тем рефератів та підсумкові тести у розширеному обсязі – 32 тести за матеріалами курсу.

Я застосовую таку методику викладання лекцій:

- починаючи з другої лекції, демонструю на екрані журнал результатів відвідування та поточного тестування знань;
- потім демонструю та піддаю аналізу тести, кількість помилок на які перевершує 20% від числа студентів, котрі взяли участь у тестуванні;
- далі викладаю матеріал лекції у формі презентації Microsoft PowerPoint;
- в кінці лекції я видаю студентам аркуші паперу розміром приблизно 40×80 мм, на які вони наносять відповіді на тестові запитання. При тестуванні я використовую режим слайд-шоу Microsoft PowerPoint, який забезпечує автоматичну зміну кадрів із тестами через кожні 25...40 с.

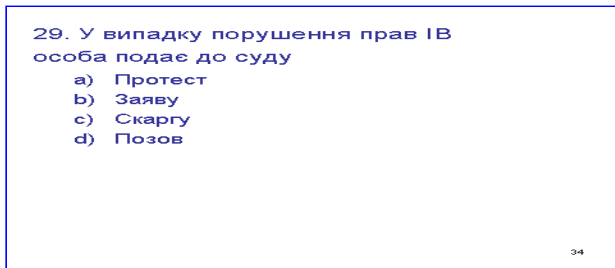
У позалекційний період я перевіряю результати тестування і заповнюю журнал відвідувань. Студенти, які правильно відповіли не менше ніж на 60% тестів, допускаються до модульного контролю, і після успішного складання модульного контролю з 20 тестів отримують залікову оцінку. Студенти, які не набрали необхідних балів, отримують тему реферату для самостійної роботи, а після захисту реферату проходять підсумкове тестування у розширеному обсязі.

Наведена технологія дозволяє працювати з великими потоками студентів та організувати їх плідну роботу над дисципліною “Інтелектуальна власність”.

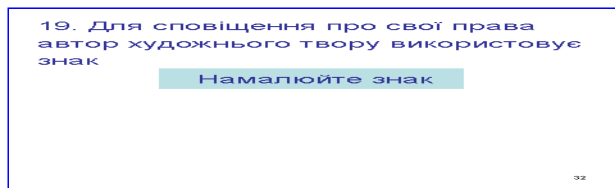
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ЛЕКЦІЯХ

М.В. Гуртовой

Тестування знань студентів є невід'ємним складником інноваційних технологій викладання.

а

б

40. Розрахуйте кількість варіантів в морфологічному ящику

Частини	Варіанти		
	1	2	3
А. Двигун	Асинхр.	Мотор-редуктор	-
Б. Передача	Клинопасова	Муфта	Ніякої
Г. Робочий орган	Била	Шнек	Лопатки

в

Рис. 1 Приклади тестових завдань

Для поточного контролю засвоєння матеріалу лекцій у кінці кожної лекції я демонструю на екрані мультимедійним проектором у режимі слайд-шоу тестові завдання, а студенти заносять відповіді на картки розміром 80×40 мм. Мій досвід показує, що для ґрунтового контролю окремої лекції необхідно задати приблизно 10 тестів. Час експонування окремих запитань залежить від насиченості тестового слайду і лежить у межах від 25 с (тест на рис. 1 а) до 45 с. Таким чином, час опитування потоку студентів 10 тестами становить 3...5 хвилин. За результатами тестування студенти отримують бали, кількість яких пропорційна кількості правильних відповідей. Слід відзначити, що в тестах з чотирма варіантами відповідей імовірність вгадування правильної відповіді становить 0,25. Якщо студент вибирає відповідь навмання, то існує досить велика імовірність отримати до 4 балів. Щоб поліпшити діагностичні можли-

вості поточного тестування, існує кілька можливостей.

1. Зараховувати роботу на лекції тільки у випадку, коли кількість правильних відповідей перевершує половину тестів. Для цього зручно розраховувати підсумок за допомогою функції MS Excel СУММЕСЛИ (діапазон; >=6).

2. Перейти від альтернативних тестів до завдань, коли результат треба знати (рис. 1 б) або розрахувати за відомим алгоритмом (рис. 1 в).

3. Розраховувати бали за формулою, що дає оцінку кількості відповідей, які студент насправді знає

$$\text{Оцінка} = 1,33x - 3,3,$$

де x – кількість правильних відповідей у тесті.

Я застосовую перший напрямок поліпшення діагностичних можливостей альтернативного тестування, а в останній рік переходжу до тестових завдань, наведених на рис. 1 б та 1 в. Частка таких завдань становить від 30% до 60%.

Досвід показує, що тестовий контроль роботи студентів на лекціях дозволяє активізувати та поліпшити якість навчання і виставити належним чином обґрунтовану залікову оцінку, яка враховує роботу студента на лекціях.

НТБ ОНАХТ

ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

А.В. Іваненко, О.А. Сологуб

На перший курс приходять люди, які мало обізнані зі своєю майбутньою діяльністю. Разом з тим саме фахівці академії мають створити науково-технічний потенціал, який повинен вивести країну на передові рубежі у світі. За п'ять років, фактично дуже короткий термін, потрібно зробити майже неможливе – сформулювати фахівця вищого гатунку.

Для цього мало засвоїти великий обсяг знань, які весь час поновлюються та збільшуються за обсягом. При такому способі навчання людина втрачає віру у власні сили і процес навчання перетворюється у формальний акт отримання диплома про вищу освіту. Детальне знайомство зі студентами першого курсу показує, що цього може не статися, якщо в душах молодих людей запалити смолоскип жадоби до знань. Це давно відомий вислів. Існують різні шляхи його досягнення. Одним з найбільш дійових є наукова творчість. Цей шлях використовували кращі викладачі сучасності. Тільки при безмежній жадобі до знань у творчому процесі можливо досягти мети. Технічний прогрес супроводжує з давніх-давен розвиток суспільства. У наш час основними чинниками пробудження інтересу до навчання є взаємна зацікавленість підприємців та студентів у прибутковості технологій, яка залежить від споживчого попиту та витрат сировини та енергії. При навчальному процесі, який спрямовано на вирішення цих завдань, виникає жадоба до знань, і тут будуть задіяні як активні складники всі дисципліни, що вивчають в академії.

Енергетичний складник виступає і як фактор якості, і як чинник її собівартості, і як чинник захисту навколишнього середовища, тобто є провідним. Оптимізація процесів та обладнання за цим показником найсуттєвіша, і їй у навчальному процесі має бути приділена найбільша увага.

Оптимізація інтенсивності енергетичної дії на сировину є засобом досягнення прогресу як у промисловому виробництві, так і в навчанні.

Використання похідної одиниці фізичних величин дає змогу не тільки аналізувати досконалість існуючих технологічних процесів, але й прогнозувати їх подальший розвиток, що відкриває широкий шлях для науково-технічної творчості. Справжня робота зі створення нових технологій та машин надихає студентів та викликає зацікавленість промисловців до молодих фахівців. Короткий термін навчання у ВНЗ стає натхненним та цікавим, а у навчальному процесі допомагає залучити до творчого процесу всі кафедри, які готують фахівців, і тут буде об'єднано фундаментальну та прикладну науку на користь загальної справи.

Вимоги підприємців мають бути сформульовані і повинні знайти відгук у темах дипломних проектів, наукових дослідженнях, дисертаційних роботах, мати вихід на конструкторські розробки і їх впровадження у найсучасніші технологічні процеси.

ПРО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРІВ НА КАФЕДРІ ТОХВ

Є.В. Нужин

Складність організації магістерської кваліфікаційної роботи на кафедрі ТОХВ полягає не стільки в тому, щоб провести дослідження і обробити результати, скільки в тому, щоб створити експериментальний стенд для досліджень.

На жаль, створити універсальні стенди не уявляється можливим, оскільки в переліку тем для магістерських робіт існує дослідження сотень найменувань обладнання з молочної, консервної, рибної, виноробної та м'ясної галузі. Тому перед кожним із магістрів виникає низка завдань: розробити схему експериментальної установки, створити її в металі, придбати прилади, розробити методику проведення дослідів і лише після цього перейти до проведення експериментів.

Зрозуміло, що без фінансування такі роботи виконати неможливо. Навчальному закладу виділити кошти для придбання приладів (найбільш дорога стаття витрат), металу, комплектуючих виробів, матеріалів, сплатити токарні, зварювальні, слюсарні роботи й т. ін., виявляється, не так просто.

За багато років кафедра ТОХВ сформувала певні шляхи вирішення цих проблем. Основним шляхом залишається створення нової установки і проведення на ній дослідів. Незважаючи на складнощі цього напрямку, вони переборні, якщо знаходиться спонсор, як це було у випадку із магістром Олісієнком Ю.В. (випуск 2008 р.), керівник доц. Нужин Є.В. Один з одеських машинобудівних заводів виготовив за кресленням Олісієнка Ю.В. експериментальну установку і передав її у користування кафедрі. Іншим рішенням може бути використання готової установки, приклад студента Блаженюка С.І. (випуск 2007 р.). Керівник доц. Кепін М.І., працюючи над докторською дисертацією, створив декілька експериментальних стендів, що дало змогу студентові вивчити режими роботи машини з різними продуктами переробки і представити на захист повноцінний науковий твір. Не виключено використання наявного парку устаткування, встановленого в навчальних лабораторіях кафедри (при цьому студентові потрібно створити необхідне приладове оснащення), як це було у випадку студента Доюн М.О. (випуск 2008 р.), керівник проф. Гуртовой М.В. Складний, але реальний шлях – це використання устаткування, встановленого на підприємствах, за умов надання його для випробувань і оснащення приладами (приклад магістра Степаненко О.А. (випуск 2008 р.), керівник проф. А.В. Іваненко). Цікавим і таким, що захоплює студентів, є напрям вивчення властивостей об'єкта обробки (приклад студентки Іщенко І.М. (випуск 2007 р.), керівник доц. Нужин Є.В.; студента Дежурко О.Г. (випуск 2009 р.) і студента цього року навчання Д.Ю. Чернова, керівник ас. Всеволодов О.М.).

Багато з перерахованих студентів отримали дипломи і грамоти на всеукраїнських студентських олімпіадах і конкурсах.

Можна навести й інші шляхи, які закінчуються цікавими студентськими роботами. Кафедра ТОХВ продовжує пошук напрямів і шляхів удосконалення методики виконання магістерських кваліфікаційних робіт.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ БАКАЛАВРІВ – НОВИЙ РІВЕНЬ ЇХ ПІДГОТОВКИ

Г.М. Станкевич, Л.Ф. Будюк, Т.В. Страхова

В академії активно впроваджуються принципи Болонської декларації і здійснюється підготовка за двоступеневою структурою вищої освіти за кваліфікаціями бакалавр і магістр. Перед професорсько-викладацьким складом постало питання про збереження спеціалізації бакалаврів та підвищення якості підготовки фахівців, незважаючи на значне зменшення обсягів ряду дисциплін.

У зв'язку з цим, методичним відділом був організований науково-методичний семінар, у якому взяли участь відповідальні за курсове і дипломне проектування на випускових кафедрах викладачі загальноінженерних дисциплін, що забезпечують виконання курсових і дипломних проектів.

Учасники семінару проаналізували зміст навчального плану бакалавра, робочих програм, курсових проектів та самостійних робіт забезпечуючих дисциплін з точки зору достатньої необхідності для виконання дипломного проекту за фахом, можливості та необхідності перестановки, зміни об'єктів і змісту окремих розділів цих дисциплін.

Кафедра технології зберігання зерна визначила кілька напрямів підвищення якості курсового і дипломного проектування. З нашого погляду, необхідно стимулювати студентів до більш активної діяльності, кращого опанування та застосування сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної графіки з урахуванням специфіки майбутнього курсового і дипломного проектів випускової кафедри. Підвищити якість підготовки бакалаврів можна у тісному поєднанні теоретичних і практичних знань. Тому дуже важливо організовувати і проводити практику з обов'язковим виконанням індивідуального завдання, а також науково-дослідну роботу на передових підприємствах галузі. Багато років поспіль кафедра успішно проводить ці види навчання на сучасних зернових перевантажувальних комплексах, що дозволяє студентам оцінити високий науково-технічний рівень таких підприємств, провести дослідження ефективності їх роботи. Після проходження практики, виконання науково-дослідної роботи студенти готові до виконання не тільки реального дипломного, а й реального курсового проекту. У зв'язку з цим на кафедрі планується значно розширити тематику курсових проектів, наблизити її до майбутніх тем дипломних проектів. Безумовно, успішно вирішити поставлені завдання можливо тільки за наявності відповідного методичного забезпечення. Перехід на нові навчальні плани потребує переробки та удосконалення методичного забезпечення.

КРУГЛИЙ СТІЛ – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ВИРОБЛЕННЯ ВИКЛАДАЧАМИ ОНАХТ ЗАГАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Г.М. Станкевич, Л.Ф. Будюк, С.Ф. Горикін

У 2009-2010 навчальному році введено новий навчальний план підготовки студентів технологічних спеціальностей в ОНАХТ за II освітньо-професійним рівнем. У ньому для загальноінженерних дисциплін, починаючи з третього семестру, а для профілюючих – з сьомого, передбачене виконання курсового проекту студентами.

Кількість годин на самостійну роботу та виконання ними індивідуальних завдань з більшої частини дисциплін цього навчального плану збільшено, а загальну кількість годин – зменшено.

В той самий час крупні зернові, зернопереробні та харчові холдинги, об'єднання і термінали активно проводять реконструкцію існуючих та будівництво нових, оснащених устаткуванням світового рівня, підприємств. Тому вони підвищують вимоги до теоретичної та практичної підготовки наших спеціалістів, здійснюють їх конкурсний відбір на інженерні посади. Вже через два роки такий відбір повинні проходити бакалаври, які сьогодні не користуються попитом у роботодавців.

Можливість збереження та підвищення конкурентоспроможності наших випускників (бакалаврів) потребує роботи всіх, а не тільки випускових кафедр ОНАХТ так, щоб теоретична підготовка студентів з усіх дисциплін переходила на етапі самостійної роботи в практичну площину конкретної технологічної спеціальності.

Методвідділом НМЦОНП проаналізовано відповідність курсових проектів (робіт), виконаних у рамках навчальних планів підготовки спеціалістів у 2008-2009 навчальному році, положенню ОНАХТ, а також тематику, зміст та використання в них нових технологій проектування.

Для вироблення загальної концепції академії щодо підвищення якості курсових проектів (робіт), які передбачені у бакалаврів на випускових кафедрах, був проведений “круглий стіл”, в якому взяли участь декани, завідувачі випускових кафедр, відповідальні за курсове проектування загальноінженерних і випускових кафедр. На ньому розглянуто результати аналізу якості курсових проектів (робіт) спеціалістів, пройшло бурхливе його обговорення і сформована програма поетапної підготовки всього методичного забезпечення курсових проектів (робіт), передбачених у нових навчальних планах підготовки в 2009-2010 навчальному році.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ ШЛЯХОМ ПОСИЛЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова, Л.Ф. Будюк

З метою використання за новими навчальними планами підготовки бакалаврів досвіду організації дипломного проектування у бакалаврів, накопиченого кафедрою ТЗЗ при його проведенні у спеціалістів, викладачами проаналізовані: зміст положення про дипломний проект; перелік дисциплін нового навчального плану підготовки бакалаврів, їх зміст і обсяги; перелік дисциплін, у рамках яких виконують курсові проекти на загальноінженерних кафедрах, їх тематику і обсяги; тематику, обсяг і зміст курсових і дипломних проектів, що виконуються на кафедрі ТЗЗ; використання нових технологій у дипломних проектах кафедри; методичне забезпечення дипломного проекту фахівця; методичні вказівки до виконання спеціальних розділів дипломного проекту, розроблені окремими кафедрами.

Встановлено, що:

- основні розділи положення про дипломний проект спеціаліста можна зберегти для бакалаврів;

- у новому навчальному плані представлені великі блоки дисциплін, які забезпечують комп'ютерну, загальноінженерну і спеціальну підготовку студентів і необхідні при виконанні дипломного проекту за новими технологіями. Загальне число годин з більшої їх частини зменшено, також як і аудиторне навантаження в них. За рідкісним винятком самостійна та індивідуальна робота в них не пов'язана з вибраною студентами спеціальністю і не працює на підвищення якості дипломного проекту. Тому лише 20 % дипломників змогли після додаткового навчання на комп'ютерних курсах використовувати нові технології і проектування в них.

Тематика, обсяг і зміст курсових проектів і робіт (у більшій частині загальноінженерних і спеціальних дисциплін) відповідають вибраній студентами спеціальності, а ось нові технології проектування і розрахунків застосовуються в них рідко.

Методичне забезпечення дипломного (як і курсового) проектування розроблене в повному обсязі і переробка його для бакалаврів не складе труднощів.

Зміст методичних вказівок до виконання спеціальних розділів дипломного проекту, які розроблені інженерними кафедрами, дозволяє студентів виконати їх у "ручному режимі", оскільки вони не містять комп'ютерних програм, що збільшує витрати часу на їх виконання.

Тому нами розроблені перспективні плани спільної праці з загальноінженерними та спеціальними кафедрами, які дозволять збільшити кількість дипломних проектів (робіт), виконаних з використанням комп'ютерних технологій проектування, та покращити їх якість.

РОЛЬ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ “ЗЕРНОЗНАВСТВО” У КМСОНП

Л.К. Овсянникова, А.К. Кац

Для студентів, які навчаються за навчальною програмою бакалаврів спеціальності 6.051701 “Харчові технології та інженерія”, особливо важливими стають питання знань анатомо-морфологічної будови зерна, його залежності від виду, сорту, умов вирощування, щоб об’єктивно оцінювати фізико-технологічні і біохімічні властивості зернових, бобових та олійних культур для прийняття рішення про найбільш раціональне зберігання, переробку і подальше використання зерна.

Курс “Зернознавство” є профільною дисципліною при підготовці інженерів-технологів. Він необхідний для засвоєння таких дисциплін, як біохімія, зберігання зерна, технологія переробки зерна, технологія комбікормів. Дані про фізичні властивості зерна, їхню мінливість враховують при проектуванні обладнання для очищення, сушіння і переробки зерна.

Введення системи академічних кредитів, аналогічних Європейській кредитно-трансферній системі, інтенсивне впровадження нових технологій навчання та збільшення часу на самостійну роботу згідно з інтеграцією системи освіти за Болонською декларацією підвищують значення самостійної роботи студентів та її ролі у підготовці фахівців.

Метою самостійної роботи студентів з курсу “Зернознавство” є набуття необхідних знань, вмінь, навичок до вивчення наступних спеціальних дисциплін, виконання курсових та дипломного проєктів і, в кінцевому підсумку, до виконання майбутньої професійної діяльності у процесі експлуатації та управління виробництвом на комбінатах хлібопродуктів та зернопереробних підприємствах.

Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, які передбачені для вивчення дисципліни, – це підручники, методичні вказівки, навчальні та методичні посібники, а також рекомендації щодо пошуку інформації за допомогою новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Здійснення контролю за самостійною роботою студентів проводиться шляхом самоконтролю та перевірки знань при написанні тестів згідно з календарним планом вивчення курсу, який доводиться до відома студентів.

Форми самостійної роботи студентів такі: опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції; засвоєння окремих тем, передбачених для самостійного вивчення; підготовка протоколів до виконання лабораторних робіт і підготовка до їх захисту; опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до тестування; самостійне вивчення курсу перед підсумковим контролем.

Завдяки самостійній систематичній роботі над курсом “Зернознавство” студент може отримати якісні та стійкі знання; набути навички у здійсненні самостійної роботи; виховати в собі потребу і методику поповнення знань.

ПРО КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ “ТЕХНОЛОГІЯ КРУП’ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА”

С.М. Соц, Є.І. Шутенко

Контроль знань студентів є важливим елементом освітнього процесу. Для підвищення ефективності контролю відповідно до вимог Болонського процесу (кредитно-модульної системи) розроблена база тестів для оцінки знань з усіх тем дисципліни, що вивчається студентами 4-го курсу факультету технології хлібопродуктів і кондитерських виробництв.

Достоїнствами тестування як методу оцінки знань можна назвати: об’єктивність оцінки знань студентів, оперативність, простота і доступність, а при застосуванні комп’ютерної техніки – ще й швидкість оцінювання, а також придатність результатів тестування для комп’ютерної обробки і можливість використання статистичних методів оцінки. Завдяки тестам студент дізнається набагато більше про свої можливості і може адекватно оцінити свій рівень знань, який за наявності бажання можна підвищити.

Розроблені на кафедрі технології переробки зерна тести для дисципліни «Технологія круп’яного виробництва» є завданнями закритої або відкритої форми, тобто такого виду, при якому той, кого тестують, вибирає один із запропонованих варіантів відповіді або розгорнену відповідь. База тестів охоплює всі 10 передбачених для вивчення тем курсу, які умовно розділені на 2 модулі. При цьому частина тестів пов’язана з темами лабораторних робіт, решта тестів призначена для контролю самостійної роботи студентів і проведення модульних контрольних робіт.

Тести для лабораторних занять включають питання і завдання, що дозволяють оцінити не тільки теоретичні знання, але й практичні навички, уміння та логічне мислення студента. Загальна сума питань, запропонованих студентові для оцінки лабораторних робіт, не більше 10, що виключає випадкове вгадування відповідей. Час тестування – не більше 10 хвилин.

Контроль знань із самостійної роботи студентів включає 1, 2, 3 та 7, 8, 9, 10 теми для 1-го і 2-го модулів відповідно. При цьому в тестовому завданні для кожного студента пропонуються тести з розгорненим варіантом відповіді. Загальний час тестування становить 30...45 хвилин.

Тестування протягом семестру скорочує число студентів на підсумковому контролі і дозволяє приділити більше уваги студентам, які добирають необхідну кількість балів з модулів або складають залік, а також об’єктивніше оцінити їхні знання.

Тестова система дозволяє освоювати принципи раціонального навчання, тренувати увагу і наполегливість, що у свою чергу створює передумови для подальшого вдосконалення студента як особи.

ОСОБЛИВОСТІ НОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ НАПРЯМУ 6.051701 «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНЖЕНЕРІЯ»

Є.І. Шутенко, С.М. Соц

У зв'язку із затвердженням стандарту освіти підготовки бакалаврів за напрямом 6.051701 «Харчові технології та інженерія» в академії на основі освітньо-професійної програми (ОПП) розроблено нові навчальні плани для бакалаврів зазначеного напрямку, за якими з 2009/10 навчального року розпочали заняття студенти першого курсу. При розробці робочого навчального плану дотримано вимог ОПП та нормативних документів МОН України щодо обсягів, переліку нормативних дисциплін за циклами підготовки та форм їх підсумкового контролю, обсягів тижневого аудиторного навантаження (не більше 30 год), обсягів навчального матеріалу протягом одного навчального року (60 кредитів ECTS), обмеження числа дисциплін у семестрі, для яких передбачається підсумковий контроль (не більше 10), викладання «фізичного виховання» як позакредитної дисципліни в обсязі чотирьох годин на тиждень (1-4 семестри). Окрім зазначеного, у планах чітко витримана структурно-логічна послідовність викладання окремих дисциплін. Термін навчання за цими планами становить три роки десять місяців, загальний обсяг навчального навантаження 8640 годин, що дорівнює 240 кредитам ECTS.

Деякі відмінності та особливості розроблених планів у порівнянні з діючими донині: 1. Зменшено обсяг циклів гуманітарної і соціально-економічної та математичної і природничо-наукової підготовки; 2. У кожному з циклів підготовки передбачено вибірккову частину, яка становить в середньому 40 % від загального обсягу циклів. При цьому вибірккові дисципліни складаються з двох частин: дисципліни за вибором навчального закладу і дисципліни за вибором студента, відношення яких за обсягом становить 0,7:1,0; 3. Теоретичне навчання продовжується протягом семи семестрів; 4. Передбачаються три види практики (ознайомча, виробнича і переддипломна) загальною тривалістю 10 тижнів (540 год); 5. Підготовка бакалавра закінчується захистом дипломного проекту (роботи), на виконання якого передбачається 15 тижнів (810 год); 6. Обсяг аудиторних занять для дисциплін різних циклів коливається в межах 34-50 %, а середнє аудиторне навантаження за весь час навчання становить 44 %; 7. Для всіх технологічних спеціальностей навчальні плани перших двох років навчання однакові, що спрощує можливість переходів студентів з однієї спеціальності на іншу; 8. Передбачена можливість підготовки за затвердженим переліком спеціалізацій, основу яких будуть складати 5-6 дисциплін, що викладаються в 6-7 семестрах.

З урахуванням змін обсягів значної кількості дисциплін та введення нових дисциплін кафедрам необхідно у стислі терміни виконати великий обсяг роботи щодо корегування та розробки робочих програм дисциплін, їх методичного забезпечення, визначитись з оптимальними варіантами організації навчального процесу при викладанні окремих дисциплін, переглянути програми всіх видів практик, покращити організацію та контроль їх проведення, переглянути підходи до організації і змісту курсових проектів та дипломного проектування,

підвищити ефективність самостійної роботи студентів шляхом більш якісного методичного забезпечення та вдосконалення контролю за її проведенням.

НТБ ОНАХТ

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Б.В. Єгоров, О.Є. Воєцька, В.Є. Браженко

Практична підготовка є невід’ємною складовою частиною професійної підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів і виступає як один із засобів формування у майбутніх фахівців знань, умінь, навичок, необхідних для успішної та ефективної професійної діяльності, є первинним досвідом професійної діяльності і повинна сприяти саморозвитку студента.

Метою практичної підготовки є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних знань професійних умінь і навичок для аналізу та прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Оцінювання практичної підготовки відбувається згідно з положенням про рейтингову систему оцінки проходження практики. Сумарний бал рейтингу складається із суми балів за поточну роботу на підприємстві щодо збирання матеріалів згідно з програмою практики, виконання індивідуального завдання, роботи на робочих місцях, оформлення звіту та балів, отриманих у ході захисту звіту. Захист звіту відбувається перед комісією з викладачів кафедри. Але така форма захисту виключає участь керівників практики від підприємств та конкретні питання про організацію технології виробництва комбікормової продукції на даному підприємстві.

У свою чергу відрядження керівників практики від академії не фінансуються на загальнодержавному рівні, вони не мають можливості брати участь у захисті звітів студентів на підприємстві, як це було раніше.

В цьому навчальному році керівництво ВАТ «Миронівський хлібопродукт» у рамках “Програми поліпшення практичної підготовки студентів” надало можливість провести захист звітів на підприємствах за участю викладачів кафедри технології комбікормів. Аналіз результатів спільного оцінювання практичної підготовки студентів показав, що при застосуванні такої форми захисту звітів підвищується відповідальність як керівників практики від академії, так і від підприємств, а також самих студентів. Така форма проведення захисту свідчить про позитивний досвід співробітництва між академією і підприємствами та сприяє підвищенню рівня практичної підготовки студентів до виконання курсового і дипломного проектування.

Таку співпрацю треба поширювати з іншими передовими підприємствами. Це дозволить студентам швидше адаптуватися до роботи на інженерних посадах конкретних підприємств, а викладачам академії – знайомити студентів з новітніми технологіями, які ще не отримали розповсюдження на інших підприємствах зернопереробної галузі.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ КОМБІКОРМІВ

Б.В. Єгоров, А.П. Лапінська

Успішне функціонування навчального закладу на сьогоднішній день неможливе без моніторингу всіх чинників, що впливають на його діяльність. Однією із важливих проблем є проблема забезпечення набору студентів. Концепція розвитку академії передбачає не лише збереження, але й підвищення професійного рівня підготовки студентів, що потребує корегування мотивації навчання учнів загальноосвітніх закладів.

Обґрунтування плану проведення профорієнтаційної роботи на кафедрі базується на вирішенні вищевказаних завдань з урахуванням збереження ефективного проведення навчального процесу, наукової, методичної роботи та ін. На кафедрі технології комбікормів вдалось успішно поєднати всі види навантажень. Крім роботи у закріплених за планом навчально-методичного центру довузівської підготовки загальноосвітніх закладах, передбачена робота кожного співробітника в освітньому закладі, обраному за бажанням. Вказаний вид навантаження занесений до індивідуального плану роботи. Для ефективного проведення такої роботи розроблено презентацію, надруковано рекламні проспекти, які дозволяють ознайомити учнів з перспективами майбутньої професії. Зміст матеріалів розкриває роль спеціалістів комбікормової галузі у забезпеченні людства високоякісними та безпечними продуктами тваринництва, містить: оцінку сучасного стану комбікормової промисловості та перспективи її розвитку, перелік базових дисциплін, які викладаються на кафедрі; науково-методичне забезпечення, коротку характеристику наукових проблем, вирішенням яких займаються співробітники кафедри та студенти; інформацію про найпочесніших випускників, місця працевлаштування. Враховуючи роль сучасних інформаційних технологій, підготовлено матеріали для веб-сайту факультету. Вагомим фактором підвищення зацікавленості навчальним закладом є виступи провідних фахівців на радіо, телебаченні, у пресі; виїзні зустрічі з учнями.

Загальновідомо, що найкраща реклама продукту чи послуги – це сам продукт чи послуга, тому досить ефективним методом є проведення профорієнтаційної роботи студентами в освітніх закладах, які вони закінчили. Ефективність такої роботи може значно підвищитись, якщо залучити до роботи не тільки студентів, що навчаються, але й випускників, які працюють на підприємствах галузі. Таким чином, учень не тільки отримає відповідь на запитання про те, ким бути, але й як цього досягти.

Академія сьогодні – це заклад, що готує висококваліфікованих спеціалістів харчової промисловості; потужний центр наукових шкіл галузі, співпраці

з виробництвом; широко відома на таких рівнях, вона недостатньо представлена як майбутній навчальний заклад для учнів. Актуальною є робота з

учнями, яка по суті є пізнавальна, у доступній та цікавій формі, з метою виховання мотивації подальшого навчання.

НТБ ОНАХТ

ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А.В. Макаринська

Підготовка інженерних кадрів повинна проводитися з урахуванням зростаючих вимог державно-освітнього стандарту, що потребує впровадження нових методів навчання та пошуку нових форм подачі навчального матеріалу, які сприятимуть кращому засвоєнню матеріалу, формуванню у студентів навичок інженерного мислення, підвищенню якості навчання та вміння застосовувати отримані знання. Одним із рішень у сучасному навчально-методичному процесі є застосування нових методів викладання з використанням сучасних інформаційних комп'ютерних технологій. Формування інформаційної, як частини педагогічної, культури викладача є визначальною умовою вдосконалення навчального процесу та його ефективності, шляхом до здатності створювати та використовувати в навчальному процесі методичне забезпечення дисциплін нового покоління, які викладаються, формування медіа-лабораторій, що дозволить підняти викладання матеріалу на рівень, який відповідає інформаційному суспільству. На кафедрі технології комбікормів створене та застосовується мультимедійне забезпечення (МЗ) 6 лекційних курсів спеціальних дисциплін у вигляді лекцій-презентацій. Розділи курсу виконані в єдиному стилі та дизайні, кількість слайдів у лекції становить від 15 до 30. Для створення МЗ лекцій були використані програми MS Power Point та Visual Basic, які дозволяють створювати якісну презентацію з використанням тексту, формул, графічної інформації, рисунків, діаграм, фотографій, слайдів, анімаційних матеріалів, відеосюжетів та відеофільмів. Можливості цих програм характеризуються більшою інформативністю та створюють у студентів додаткові психологічні структури, що покращує сприйняття та засвоєння матеріалу. При створенні МЗ лекцій враховували складність та інформативність матеріалу, глибину та коректність викладання, підбір ілюстрованого матеріалу, мотивацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, створення слайдів для активізації уваги студентів та закріплення матеріалів лекції. У зв'язку з цим текстову інформацію скорочено до необхідного мінімуму та викладено у стилі так званих рублених шрифтів, що не перевантажує інформаційну «картинку» та потребує від лектора володіння матеріалом, додаткових роз'яснень та концентрації уваги студентів на матеріалі. Складний ілюстрований матеріал додатково супроводжується роздавальним матеріалом. Застосування МЗ під час лекцій задіює різні канали сприйняття, що дозволяє закласти інформацію як у фактографічному, так і в асоціативному вигляді у пам'ять студентів, побудувати навчальний процес на основі психологічних коректних режимів функціонування наочності, зосередження, пам'яті, мислення, процесу навчання як цілісної системи. За результатами проведення відкритих лекцій на методичних засіданнях кафедри проводили оцінку позитивних і негативних сторін та вносили відповідні корективи. До позитивних сторін застосування МЗ в навчальному процесі належить не тільки викладання лекційних курсів, але й підготовка студентами

рефератів, доповідей із захисту виробничих практик, науково-дослідної роботи та захист дипломних проектів.

НТБ ОНАХТ

МІНІ-ПЕКАРНІ В КУРСОВОМУ ТА ДИПЛОМНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

Г.Ф. Пшенишнюк, С.М. Павловський

З розвитком ринкових відносин змінилась структура хлібопекарської промисловості України. Значна частина хлібобулочних виробів на сьогодні виготовляється на міні-пекарнях. Відродження міні-пекарень відбулося на якісно новому науково-технічному рівні з використанням сучасних технологій та відповідного технологічного обладнання.

Розширення мережі міні-пекарень малої (0,2-2,0 т/добу), середньої (2,0-5,0 т/добу) та великої (5,0-10,0 т/добу) потужності сприяло вдосконаленню асортименту виробів, які виробляються на хлібо заводах, забезпеченню споживачів свіжим хлібом у віддалених мікрорайонах великих міст і сільських населених пунктах. Крім того, з метою оперативного впровадження нових видів дрібноштучних булочних виробів і виробництва продукції невеликими партіями, сучасні хлібо заводи облаштовують і свої міні-пекарні.

Міні-пекарні розміщують як в окремих будівлях, так і в пристосованих приміщеннях, а іноді і на підприємствах нехарчового профілю. Так, міні-пекарні облаштовуються при супермаркетах, ресторанах, їдальнях і кафе, на яких виготовляють булочні та здобні вироби, заварні сорти житньо-пшеничного хліба, вироби для хотдогів і тостів, організовують випікання хлібо булочних виробів із заморожених або недопечених напівфабрикатів.

Незалежно від профілю підприємства, приміщення міні-пекарень повинно повністю відповідати нормам технологічного проектування, а сама організація даного підприємства має бути погоджена з місцевими органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Міні-пекарня повинна мати виробничий цех, приміщення для зберігання сировини, санітарно-побутові приміщення з приточно-витяжною вентиляцією. Водопостачання пекарні має здійснюватись від централізованої мережі водопроводу або власної артезіанської свердловини, а виробничі та господарсько-побутові стічні води повинні скидатись у загальноміську або самостійну каналізацію. При організації роботи міні-пекарні обов'язково враховуються вимоги протипожежної безпеки.

При проектуванні міні-пекарень необхідно об'єднувати в загальному комплексі виробничі, складські, підсобні і допоміжні приміщення, в тому числі склад безтарного збереження борошна. Слід враховувати, що малому хлібопекарському підприємству не потрібні великі допоміжні приміщення для зберігання сировини та готової продукції.

В залежності від виробничої потужності міні-пекарні та кількості використаного обладнання (0,5-5,0 т/добу) виробнича площа підприємства становить від 75 до 150 кв. м. На сьогоднішній день для міні-пекарень розроблені комплекси обладнання А2-ХПО, Л4-ХПМ, "Восход", МП-1 – МП-7.

НАУКОВА ПІДГОТОВКА ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ

Д.М. Донської, І.В. Солоницька, Г.В. Коркач

В умовах технічної освіти розвиток достовірно наукового світогляду і творчого мислення інженера стає визначальним педагогічним завданням. Її реалізація можлива тільки шляхом послідовного цілеспрямованого формування інженера в рамках кожної навчальної дисципліни, кожного навчального і виховного заходу.

Розвиток наукового світогляду і творчого мислення інженера передбачає насамперед оволодіння діалектичним методом мислення. Воно включає уміння і навички різностороннього застосування діалектичного методу пізнання, що дозволяє сформуванню адекватну систему знань. В той самий час слід постійно звертати увагу на те, що наукове мислення, засноване на науковому світогляді і діалектичних методах мислення і пізнання, має специфічні особливості, обумовлені об'єктами діяльності і функціональними завданнями магістра, досвідом і традиціями, накопиченими в країні і за кордоном у даній галузі. Звідси виникають характерний стиль мислення, прийоми, підходи, що якнайповніше і гнучко обслуговують професійні творчі потреби магістра.

Майбутній фахівець повинен виразно уявляти, що закони, категорії та принципи наукового світогляду і творчого мислення виступають стосовно техніки і технології як їх головна методологічна і світоглядна основа. Без опори на них не можна правильно зрозуміти тенденції розвитку техніки і технічного знання, оволодіти особливостями наукового мислення і творчості.

Тому розвиток наукового світогляду фахівців на основі теорії діалектичного матеріалізму стає одним із найважливіших завдань викладання всіх без винятку дисциплін. У той самий час не можна зводити методологію кожної дисципліни до простого “застосування” або “конкретизації” діалектики або розглядати останню, як якусь метанауку. В кожному випадку методологія виступає як галузь відповідного знання.

Останніми роками виникло ще одне завдання, що вимагає чіткої світоглядної оцінки. Мова йде про можливості використання комп'ютерної техніки, математичних моделей і т. ін. для отримання наукових результатів про стан об'єкта, що вивчається, за певних умов.

Формування наукового світогляду студентів технічного ВНЗ пов'язане також із необхідністю розкриття глибинного взаємозв'язку соціальних, гуманітарних і науково-технічних проблем, показу надзвичайної важливості функцій науки і техніки в розвитку сучасного суспільства.

Завдання формування наукового світогляду магістрів у рамках конкретних дисциплін з урахуванням міждисциплінарних зв'язків є одночасно основою професійно-психологічного виховання фахівця високої кваліфікації.

НОВЕ В ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ

І.В. Солоницька, Г.В. Коркач, Д.М. Донської

Значущість підготовки інженерних кадрів для сучасного агропромислового комплексу, її роль у науково-технічному прогресі, розвитку і вдосконаленні всієї економіки загально визнані. Конкуренція країн в економічній галузі зводиться у сучасних умовах ринкового господарства до конкуренції в галузі науки і техніки та, як наслідок, до конкуренції у сфері підготовки і використання кваліфікованих кадрів, насамперед інженерно-технічних. На підготовку інженерних кадрів для роботи в агропромисловому комплексі впливає складна соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні. Аналіз забезпеченості інженерними кадрами всіх рівнів показав, що система підготовки вимагає регулювання і прогнозування з боку держави та освітніх установ. Як свідчать результати численних досліджень, система освіти регулярно приходить у суперечність з потребами розвитку науки і виробництва. Перехід до нових технологій, систем управління людьми вимагає змін в організації вищої освіти. Інноваційна діяльність стає необхідністю сучасного ВНЗ, що визначає його конкурентоспроможність. В той самий час провідні галузі сучасного агропромислового комплексу не завжди забезпечені інженерними кадрами необхідних кваліфікацій і профілю, оскільки недостатній досвід і практика визначення перспективних кадрових потреб. Необхідно враховувати, що зміни соціально-економічного середовища позначаються на всіх складниках системи управління підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Для того щоб забезпечити інноваційний характер підготовки інженерних кадрів, необхідно спочатку теоретично опрацювати питання створення організаційно-економічного механізму. При цьому виявляються проблеми системи підготовки інженерних кадрів в Україні, що виникли у зв'язку з посиленням інноваційності вищої технічної освіти на сучасному рівні. Сучасні студенти повинні мати можливість здобувати нову (другу, третю...) освіту. У перспективі, на наш погляд, періоди робочої діяльності людини чергуватимуться з періодами її теоретичної підготовки. Сучасна система освіти об'єднала вивчення досвіду функціонування освітніх систем у країнах із стійкою ринковою економікою, розробку теоретико-методологічних проблем економіки й управління освітою в сучасних умовах. Поява і стрімкий розвиток високих технологій, зростання рівня технічної оснащеності виробництв, забезпечення високих темпів розвитку науки і техніки, обумовлені необхідністю досягнення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва і сфери послуг, вимагають наявності кваліфікованих інженерно-технічних кадрів і відповідної системи їх підготовки.

У зв'язку з цим під час переходу суспільства з індустріальної в постіндустріальну стадію існування освітні послуги, що надаються технічними ВНЗ, стають найважливішим чинником формування, розвитку економічного потенціалу.

У зв'язку з цим видається необхідною розробка комплексу економічних методів, моделей і механізмів управління інноваційними процесами при підготовці інженерних кадрів.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Т.Е. Лебеденко, Н.Ю. Соколова

Аналіз організації контролю і оцінювання студентів у контексті європейських інтеграційних процесів є одним із важливих завдань цього часу з метою досягнення більш успішного процесу зближення і гармонізації якості систем освіти різних країн. Розглянемо досвід в оцінці знань та професійних навичок студентів у Великобританії.

Кожен окремий викладач, кафедра, факультет або інститут самостійно вирішує, який метод викладання або комбінацію цих методів йому використовувати. За своєю природою деякі курси включають практичні заняття, як, наприклад, робота в лабораторіях для природничих дисциплін. Інститути можуть використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Відкрите та дистанційне навчання останнім часом поширилося не тільки у великобританському Відкритому Університеті (the Open University), але й в інших інститутах, які все частіше пропонують курси, використовуючи часто для цього Internet та електронну пошту.

В Об'єднаному Королівстві академічні кваліфікації присуджуються не державою, як в інших європейських країнах, а конкретними інститутами. Ступені та інші кваліфікації вищої освіти, що пропонуються вищими навчальними закладами, які не мають права присуджувати свої власні ступені, можуть бути присуджені сторонніми органами, наприклад місцевим університетом або Відкритим Університетом. Кожен з інститутів сам приймає рішення про процедури оцінювання. Зазвичай (крім модульних програм) студенти складають іспити в кінці курсу, але кваліфікація все ж присуджується з урахуванням результатів проміжних іспитів і роботи студента над проектом.

Щоб отримати ступінь доктора, студентові необхідно представити екзаменаційній комісії дисертацію обсягом від 60,000 до 80,000 слів. Потім студент проходить усне екзаменування, що проводиться екзаменаторами.

Агентство із забезпечення якості вищої освіти (QAA) розробило Процесуальний кодекс з оцінювання студентів (QAA, 2000a). Процедури оцінювання включають призначення одного і більше сторонніх екзаменаторів для кожного предмета. Їх роль – висловити додаткову думку про роботу кандидатів на ступінь і таким чином забезпечити відповідність стандартів між різними університетами. Ці екзаменатори, зазвичай, є найстарішими членами викладацького персоналу тієї ж кафедри іншого університету.

Про всі оцінки робіт студента ведеться архів. Він використовується для елементарного спостереження успіхів студента, але так само може служити підставою при визначенні ступеня, що присуджується наприкінці курсу. Результати будь-яких тестувань та іспитів можуть бути використані з тією

самою метою. Тим не менше, лектори коментують, як письмово, так і усно, роботу студента і обговорюють успіхи конкретного студента як із самим студентом, так і зі своїми колегами.

НТБ ОНАХТ

ЗНАЧЕННЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Л.М. Тележенко

У зв'язку з розвитком інформатизації та інтелектуалізації виробничих технологій швидкими темпами поширюється обсяг науково-технічної інформації. У цих умовах традиційна технологія навчання, орієнтована в основному на викладання та засвоєння готових знань, не є достатньою. Необхідно вдосконалити технологію навчання у напрямку розвитку творчої здатності фахівця.

Такий підхід унеможливорює переоцінку ролі дослідної роботи студентів у вищому навчальному закладі. Кожна наука має свій специфічний предмет дослідження, що обумовлює виникнення певних різновидів аналізу та синтезу, систематизації результатів дослідження, експерименту й обробки експериментальних даних.

Технічний прогрес усіх галузей господарювання потребує нових досліджень, що забезпечить тісний взаємозв'язок науки та виробництва, надасть певних знань кожному керівникові виробничих ділянок. Найбільш ефективною формою реалізації такого підходу є безперервна система науково-дослідної роботи студентів (НДРС) як складник загального процесу навчання, що включає три основні напрямки: навчально-виховний, науковий і практичний.

Студенти навчаються працювати в наукових колективах, усвідомлюють важливість вирішення технологічних проблем і їх значення у науково-технічному прогресі галузі. Приходить розуміння розвитку наукових теорій, що викладаються у курсах навчальних дисциплін за фахом.

Наукова ідея виступає як форма думки, що надає нове пояснення явищам, з якими фахівець стикається під час навчання та на виробництві. Вона базується на знаннях, що вже накопичені, та розкриває закономірності, які не були відмічені раніше. Зародження нової ідеї і є механізмом пізнання.

Розробка студентами наукових проблем сприяє набуттю навичок проведення інформаційного пошуку, вмінь визначати мету та завдання дослідження, здійснювати експеримент за засвоєною методологією та методами дослідження, обробляти отримані результати, аналізувати їх та робити висновки. Оформлення наукової роботи, наукових статей та патентів дозволяє студентам більш широко осмислити єдність теорії і практики виробництва. Кінцевим результатом наукової роботи студента є виступ на конференціях різного рівня, порівняння завершеності, глибини та рівня наукового підходу, визначення актуальності робіт, їх наукової новизни та можливості впровадження у виробництво.

Під час наукових досліджень відбувається вдосконалення технології навчання студентів у напрямку суттєвого розвитку творчої здатності фахівця.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРАКТИКУМУ МАГІСТРІВ

Л.М. Тележенко

Система науково-дослідної роботи студентів (НДРС) у вищому навчальному закладі, як у єдиному навчально-науково-виробничому комплексі, є невід'ємною частиною підготовки кваліфікованих фахівців, здатних індивідуально і колективно вирішувати різні технічні та соціальні завдання, застосовувати у виробничій діяльності досягнення науково-технічного прогресу, швидко орієнтуватися в економічних ситуаціях.

Дисципліна “Методологія наукової творчості та дослідницький практикум” віднесена до професійно-орієнтованого циклу освітньо-професійної програми підготовки магістра, є необхідною складовою за професійним спрямуванням напряму “Харчові технології та інженерія”, в тому числі спеціальності 8.091722 “Технологія харчових продуктів оздоровчого та профілактичного призначення”.

Згідно з обсягом держзамовлення Міністерства освіти і науки України у 2009-2010 навчальному році по кафедрі технології харчування і ресторанного сервісу за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра спеціальності 8.091722 навчається 17 осіб. Така велика кількість студентів-магістрів потребує напруженого ритму і чіткої організації роботи. Необхідно враховувати, що бажаної результативності у наукових дослідженнях можна досягти лише за умови успішного засвоєння студентами попередніх навчальних дисциплін, орієнтування студентів у наукових проблемах харчових галузей, володіння методиками та засобами самостійного проведення та вирішення наукових і технічних завдань. Студенти повинні набути навичок та досвіду роботи в наукових колективах.

Для того щоб колектив, призначений виконувати будь-яку наукову тему, працював злагоджено, необхідно, щоб кожен з учасників знав покладені на нього завдання та кінцеву мету дослідження. Важливим є дотримання певних принципів, як-от: інформованість про сутність проблеми, урахування технологічних особливостей інновацій, досягнення зацікавленості у діяльності, ініціативності виконавців тощо.

Провідними викладачами кафедри ТХ і РС, які є керівниками наукових напрямів, до роботи з магістрами залучено аспірантів, асистентів кафедри. Започатковані консультації та співробітництво з викладачами інших кафедр, зокрема харчової хімії, фізичної і колоїдної хімії, процесів і апаратів та інших кафедр академії.

Правильна організація дослідної роботи магістра залежить від усіх учасників наукового співтовариства: керівника, його помічників і студентів та є запорукою вдосконалення технології навчання студентів у напрямку розвитку творчої здатності фахівця.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ “ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ”

О.В. Дишкантюк, Г.М. Ряшко, В.В. Шмагіна

Нинішній розвиток системи освіти в європейських країнах характеризується істотними змінами в розумінні якості професійної вищої освіти. Роботодавці як споживачі результатів освітніх систем оцінюють якість освіти та підготовленість фахівців за рівнем їхньої компетентності, швидкістю оволодіння відомими компетенціями та здатністю створювати нові. Таке розуміння якості освіти потребує від вищих навчальних закладів переосмислення її цілей та результатів, змісту та методів навчання, перегляду традиційної когнітивної освітньої парадигми.

У Франції, Великобританії та інших країнах Європейського Союзу з багатовіковими традиціями в системі освіти, а останніми роками й в Україні, у вирішенні проблеми якісної підготовки фахівців набуває широкого використання закріплений у Болонській декларації компетентнісний підхід, що орієнтує оцінку якості змісту освіти на рівень освоєння ключових компетенцій.

Компетентнісний принцип підготовки фахівця є принциповою новизною стандартів нового покоління: традиційна тріада “знання – вміння – навички” (спрямована на репродуктивний автоматизм) перетворюється на пентаду “знання – професіоналізм – здатність до створювання – здатність до підприємництва – соціальність” (спрямована на продуктивність, творчість і практицизм). Формування компетентного фахівця з туризму забезпечується набуттям таких груп *компетенцій* у процесі навчання: *професійної* (знання та досвід з організації туристичного обслуговування), *ситуативної* (досвід, що реалізується через практичну підготовку та інноваційні технології навчання – кейс-методи, рольові та ділові ігри, імітаційні методи, моделювання, інформаційно-комунікативні технології, медіа-засоби), *соціальної* (вміння працювати у соціальній групі, адаптуватися в колективі, виявляти лідерські та комунікативні здібності) та *інтелектуальної* (розвиток інтелекту, загальної та фахової ерудиції).

Враховуючи те, що специфіка туризму, як одного з найважливіших секторів економіки, пов’язана з багатофункціональним і міжгалузевим характером соціально-економічних відносин, що накладає певні вимоги до системи туристичного обслуговування, варіативність якої стає рухомою у сучасних ринкових умовах надання туристичних послуг, уявлення щодо професійної підготовки фахівців сфери туризму зазнали значних змін: від пріоритету теоретизованої підготовки до кваліфікованої практичної діяльності в умовах закордонного та національного туристичного ринку.

Впровадження компетентнісного підходу під час розробки стандартів вищої освіти дозволить структурувати рівні підготовки, визначити зміст робочих програм, форм і методів викладання, запровадити новітні технології навчання, що в свою чергу забезпечить якісну підготовку конкурентоспроможного фахівця.

КОНЦЕПЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

О.В. Дишкантюк, К.С. Федосова

Індустрія гостинності, яка включає в себе ресторанний, готельний та туристичний бізнес, розвивається швидкими темпами у всьому світі. До недавнього часу кадри для готельного та ресторанного бізнесу в Україні готував тільки Київський технікум готельного господарства, відкритий у 1979 році і в часи СРСР єдиний у цій сфері. Власне підготовка фахівців за напрямом “Туризм” була узаконена Постановою Кабінету Міністрів тільки в 2002 році. Згодом з’явилися відповідні спеціальності, зокрема “готельне господарство”, “ресторанна справа”.

Як декларує концепція Вищої школи готельного і ресторанного сервісу в Лозанні – всесвітньо відомого навчального закладу, який уже більше 100 років готує готельних менеджерів, “у сфері туристично-готельних послуг може працювати та людина, яка відчуває потребу в наданні послуги іншій людині і від цього у вищій мірі відчуває задоволення”.

Рада Європи виділила п’ять ключових компетенцій, якими повинні оволодіти молоді фахівці: вміння брати на себе відповідальність, урегулювати конфлікт у колективі, бути терпимим, поважати інші культури, мови та релігії, володіти іноземними мовами, комп’ютерними технологіями і бути готовим набувати та поповнювати професійні навички протягом усього життя. Головне призначення фахівця сфери гостинності – служити людям, у цьому специфіка його професійної діяльності. Він повинен креативно мислити, володіти широким науково-природничим та гуманітарним кругозором, бути підготовленим духовно, морально, фізично та професійно.

Для того щоб підготувати фахівця, який би відповідав європейському та світовому рівню, потрібно створити в навчальному закладі відповідні умови.

Ліцензійні умови сьогодні досить суворі: в кожному навчальному закладі, який готує фахівців для сфери туризму та готельно-ресторанних послуг, повинна бути відповідна сучасна матеріально-технічна база: лабораторія готельної справи, лабораторія ресторанної справи, лабораторія барної справи, лабораторія туристичного обслуговування; комп’ютерно-інформаційне забезпечення тощо. І в цьому питанні потрібні фахівці-викладачі і програма підвищення їх кваліфікації за спеціальністю. На сьогодні в Україні немає наукової спеціальності з туризму, немає випускників-магістрів з туризму, і на даному етапі велике значення має вивчення передового досвіду організації навчального процесу у провідних вищих навчальних закладах України та за кордоном. Спрямовання діяльності вищого навчального закладу в цьому напрямі повинно передбачати розвиток системи самовідтворення науково-педагогічного потенціалу з тим, щоб випускники кафедри очолювали в подальшому наукові, навчальні, дослідні напрями роботи.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ AUTOCAD ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

О.В. Дишкантюк, Г.М. Ряшко

Індустрія ресторанного бізнесу, незважаючи на складність роботи, розвивається за будь-яких економічних умов. Смачна їжа та якісне обслуговування є основою розквітання сфери ресторанного господарства, але не завжди цього можна досягнути. Не на останньому місці в роботі підприємств ресторанного бізнесу стоїть проектування приміщень, яке суттєво впливає на правильну організацію технологічного процесу.

Помилка проектування може збільшити площі виробничих приміщень, підвищити стомлювання кухонного персоналу, що в свою чергу призведе до збільшення часу обслуговування та незадоволення відвідувачів і зменшення прибутку підприємства. Проектувати вручну досить складно – кожна зміна в розстановці перегородок між приміщеннями або в розстановці технологічного обладнання тягне за собою необхідність креслити заново практично весь проект, що займає досить багато часу. Уникнути таких складностей дозволяє перехід від ручного проектування на проектування за допомогою сучасного програмного забезпечення.

На даний момент існує багато графічних редакторів та програм геометричного моделювання. Система AutoCAD від компанії Autodesk є лідером у світі серед програмного забезпечення систем автоматизованого проектування, що призначена для конструкторів, дизайнерів та архітекторів. У програмі закладено функції, що дозволяють проектувати та створювати документацію для всіх галузей промисловості та народного господарства, в тому числі для підприємств громадського харчування. Завдяки сумісності практично з усіма існуючими типами плотерів її часто використовують для остаточної обробки та виведення креслень, створених в інших системах автоматизованого проектування і графічних редакторів.

Система AutoCAD має ряд переваг: точність, простота внесення змін та висока продуктивність, завдяки чому креслення виконувати легше, їх якість підвищується, а часу потребує набагато менше.

Для роботи з системою AutoCAD потрібен відповідний рівень підготовки та деякий досвід роботи, тому ця система повинна вивчатись інженерами-технологами громадського харчування. Навчання основ роботи з системою AutoCAD розпочато в курсі “Інженерна графіка” для студентів професійного спрямування 6.140101. Пропонується закріплення навичок роботи з системою в курсі “Проектування об’єктів готельно-ресторанного господарства”. Це дозволить не тільки сформулювати теоретичні професійні знання, але й освоїти навички створення проектів підприємств ресторанного господарства за допомогою сучасного програмного забезпечення. Студенти на власному досвіді зможуть пересвідчитися у зручності роботи з системою AutoCAD та застосовувати свої знання в майбутньому.

ЯКІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА НАПРЯМИ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПРЯМУВАННІ “ТЕХНОЛОГІЯ ХАРЧУВАННЯ”

П.П. Павленкова

За останні роки кроком вперед у розвитку ресторанного господарства є не тільки будівництво сучасних закладів, але й технічне переоснащення діючих підприємств харчування, які, користуючись накопиченим досвідом, удосконалюючи існуючі та використовуючи нові технології і сучасне обладнання, розширюють асортимент продукції, пропонують нашому споживачеві фірмові страви, продукти нового покоління. Однією із сьогоденних особливостей функціонування підприємств харчування є активне використання комп'ютерної техніки при розрахунку сировини, складанні меню, звітності.

Проходження практики на таких передових підприємствах України дозволяє студентам отримати знання і досвід роботи в сучасних умовах і на сучасному обладнанні, що є позитивним у формуванні фахівців. Метою технологічної і переддипломної практик є безпосередньо практична підготовка до самостійної роботи на посаді технолога, збір матеріалів для курсового і дипломного проектування.

На сьогодні стали актуальними реальні проекти з альтернативними рішеннями, що дозволяє вибрати оптимальний варіант реконструкції (будівництва, технічного переоснащення) і розвитку підприємства. Бажано, щоб ще під час проходження технологічної практики студенти визначались з об'єктами реконструкції і переоснащення підприємств. Ці питання обговорюються керівництвом підприємств, після чого на кафедру направляються листи і технічні завдання на реальне проектування. Розробка таких проектів відбувається з максимальним використанням можливостей підприємства-замовника на впровадження нових технологій.

У дипломному проектуванні студенти кафедри технології харчування і ресторанного сервісу активно використовують комп'ютерну техніку при розробці виробничих програм, розрахунків окремих розділів, а деякі повністю виконують курсові і дипломні проекти з використанням ЕОМ.

З метою визначення оптимального компонування цехів і допоміжних приміщень, обладнання доцільне впровадження в навчальний процес програми AutoCAD, системи, що здатна виконувати всі види графічних робіт. Поки що вона знаходить обмежене використання в курсовому і дипломному проектуванні. Для позитивних зрушень у цьому напрямку слід підсилити підготовку студентів з комп'ютерної графіки, основ автоматизованого проектування, інформаційних технологій в інженерних розрахунках. Крім того необхідне функціонування постійно діючих курсів з даних програм для викладачів випускових кафедр.

При такому підході до курсового і дипломного проектування можна підвищити якість проектів, максимально наблизити їх до реального

проектування і підготувати майбутніх фахівців до проектних робіт згідно з вимогами часу.

НТБ ОНАХТ

ВИКЛАДАННЯ КУРСУ “ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГОТЕЛЬНОМУ І РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ”

К.С. Федосова

Основною метою викладання дисципліни “Інформаційні технології у готельному і ресторанному бізнесі” є передача знань та розвиток навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх менеджерів та підприємців в умовах невизначеності та ризику, елементами якої є правові, технологічні, організаційно-технічні та навчально-методичні складники, а також формування у студентів необхідних теоретичних знань та практичних навичок з питань управління інформаційною діяльністю, тобто з питань інформаційного менеджменту.

Основна мета дисципліни – ознайомити майбутніх фахівців і працівників управлінського апарату із сучасними інформаційними технологіями, які використовуються на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу. Сучасна ситуація ставить за необхідність розкрити такі питання:

- чим може допомогти наявна комп’ютерна техніка і технологія?;
- які існують моделі устаткування і пристроїв, які шляхи їхньої модернізації і напрямки розвитку?;
- з яким програмним забезпеченням потрібно працювати, щоб одержати оптимальне співвідношення “витрати / результат”?;
- як варто підходити до вибору і замовлення автоматичної системи управління готелем і рестораном?;
- який зв’язок між програмними й апаратними засобами?;
- як організувати автоматизовані робочі місця на різних рівнях ієрархії підприємств готельно-ресторанного бізнесу?

При вивченні дисципліни студенти повинні навчитися робити аналіз тенденцій у галузі інформаційних технологій в індустрії гостинності, оцінювати позитивні та негативні сторони інформаційних технологій, ознайомитись з роботою спеціалізованого програмного забезпечення готельних і ресторанних підприємств. Самостійна робота студентів включає підготовку до виконання розрахункових завдань і виконання дослідної роботи.

Вивчивши дисципліну “Інформаційні технології у готельному і ресторанному бізнесі”, студенти повинні знати основні типи комп’ютерного устаткування і комп’ютерної техніки, їхні характеристики і можливості використання у практичній роботі, вміти дібрати устаткування і програмне забезпечення відповідно до вимог, що стоять перед керівництвом готелю або ресторану, раціонально експлуатувати устаткування, знати особливості сучасних окремих комп’ютерних систем, розбиратися в методах бронювання, в тому числі з використанням мережі Інтернет.

Дисципліна “Інформаційні технології у готельному і ресторанному бізнесі” тісно пов’язана з іншими дисциплінами і поряд з ними вивчає сучасні проблеми розвитку світових комп’ютерних та інформаційних систем, засобів зв’язку і резервування.

ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ЗА ФАХОМ “ГРОМАДСЬКЕ ХАРЧУВАННЯ” В БОЛГАРІЇ

К.С. Федосова

Враховуючи майбутню інтеграцію України в Європейський освітній простір і вимоги Болонського процесу, виникає необхідність узгодження навчальних програм і планів з еквівалентних фахів і напрямків. Нижче наведено перелік дисциплін, які вивчають болгарські студенти – майбутні бакалаври за фахом “Громадське харчування”, а також загальну кількість годин і кредитів ECTS.

Навчальна дисципліна	год ин	кред итів
Обов’язкові предмети		
Мікроекономіка	60	4
Прикладна математика	60	4
Фінанси	75	5
Інформаційна техніка та технологія	75	5
Енергоефективність	60	4
Іноземна мова (1 з 4)	120	8
Макроекономіка	60	4
Статистика	60	4
Харчова хімія	75	5
Основи управління	60	4
Прикладна електротехніка та електроніка	45	3
Колоїдна хімія	60	4
Облік	60	4
Економіка громадського харчування	60	4
Мікробіологія	75	5
Маркетинг та реклама	90	6
Основи права	60	4
Техніка управління	60	4
Гігієна харчування	90	6
Харчова сировина	90	6
Управління людськими ресурсами	75	5
Технологічне обладнання в харчовій промисловості і туризмі	90	6
Безпека харчових продуктів та харчове законодавство	60	4
Основи кулінарних технологій	90	6
Спеціалізовані види продовольства	60	4

Обладнання в готелях і ресторанах	60	4
Системи централізованого кулінарного виробництва	45	3
Комп’ютерний дизайн	60	5
Технологія продукції громадського харчування	90	6
Упаковка і пакувальне обладнання кулінарного виробництва	45	4
Технологічне проектування кулінарних виробництв	60	5
Управління якістю харчових продуктів і напоїв	60	4
Безпека виробничого середовища	45	3
Екологія у сфері громадського харчування	60	4
Кондитерські технології	60	4,5
Технологічний дизайн	60	4,5
Ресторани	75	5
Національні особливості у харчуванні	60	4
Дизайн страв	60	4
Сомельє	60	4
Інформаційні системи для управління у сфері туризму	48	4
Сенсорний аналіз	48	4
Дієтичне харчування	48	4
Холодильне і торгове обладнання	24	2
Планування банкетів у закладах харчування	48	2
Факультативні предмети		
Психологія управління	60	4
Психологія обслуговування	60	4

Харчування у транспорті	45	3
Громадське харчування в установах	45	3

НТБ ОНАХТ

**ЯК У ПЛОВДИВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ГОТУЮТЬ БАКАЛАВРІВ ЗА ФАХОМ “ТУРИЗМ”**

К.С. Федосова

В ОНАХТ планується почати підготовку фахівців у сфері туризму. Тому становить інтерес вивчення досвіду Пловдивського університету харчових технологій, де протягом останніх 7 років ведеться підготовка таких фахівців. Узгодження бакалаврських навчальних програм і планів наших вищих навчальних закладів у цьому напрямку є доцільним також з погляду можливого отримання студентами двох дипломів. Нижче наведені дисципліни, які вивчають майбутні бакалаври в Болгарії, кількість годин і кредитів ECTS.

Навчальна дисципліна	годин	кредитів
Обов'язкові предмети	2838	176
Мікроекономіка	60	4
Прикладна математика	60	4
Соціальна психологія поведінки та туризм	60	4
Введення в туризм	60	4
Інформаційна техніка та технологія	75	5
Фізичне виховання і спорт	240	8
Макроекономіка	60	4
Статистика	60	4
Туристичні ресурси	60	4
Основи управління	60	4
Прикладна електротехніка та електроніка	45	3
Бухгалтерський облік	60	4
Географія туризму	60	4
Правові регулювання у сфері туризму	60	4
Менеджмент у туризмі	60	4
Маркетинг та реклама в галузі туризму	90	6
Колоїдна хімія	60	4
Харчова хімія	75	4,5
Харчова сировина	90	6
Управління людськими ресурсами	90	6
Фінанси	75	5
Основи кулінарних технологій	90	6
Гостинність	75	5
Екологія туризму	90	6
Мікробіологія	75	5

Технологічне обладнання в харчовій промисловості і туризмі	105	7
Спеціалізовані види туризму	90	6
Технологія продукції громадського харчування	60	4
Гігієна харчування	60	4,5
Тур- і транспортні агентства	75	5
Технологія дизайну	60	4
Ресторани	60	4
Національні особливості у харчуванні	60	4,5
Безпека харчових продуктів та харчове законодавство	48	4
Обладнання готелів і ресторанів	210	7
Інформаційні системи управління у сфері туризму	225	7,5
Іноземна мова I (1 з 4)	90	6
Іноземна мова II (1 з 4)	75	5
На вибір (2 з 4)	96	8
Сенсорний аналіз	48	4
Дієтичне харчування	48	4
Винний туризм	48	4
Екскурсійна діяльність і анімація	48	4
Додатково (2 з 4)	54	4
Психологія управління	30	2
Європейська інтеграція	30	2
Холодильне і торгове обладнання	24	2
Ділова комунікація (мова I)	24	2

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ “ТЕХНОЛОГІЯ СОЛОДУ, ПИВА ТА БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ”

І.В. Мельник, Н.Є. Репула

Згідно з навчальним планом студенти кафедри технології виноробства, які навчаються за спеціалізацією 704.01 “Технологія солоду, пива та безалкогольних напоїв”, повинні відпрацювати лабораторний практикум. Метою лабораторного практикуму є не тільки закріплення знань, отриманих при вивченні лекційного курсу “Технологія солоду та пива”, але й їх поширення та поглиблення. Також він сприяє набуттю практичних навичок проведення необхідних аналізів для контролю виробництва.

Важливим елементом у вирішенні завдань випуску продукції високої якості є техніко-хімічний контроль виробництва, який ставить за мету перевірку вихідної сировини й матеріалів при прийомі у виробництво, на всіх стадіях технологічного процесу, а також оцінку якості готової продукції. Хіміко-технологічний контроль виробництва пива спрямований на підвищення якості продукції, впровадження раціональних технологій, удосконалювання прийомів для зниження втрат.

Виконуючи лабораторний практикум, який містить 14 лабораторних робіт, необхідно вивчити хімічні, фізико-хімічні, фізичні та органолептичні методи визначення складу та якості солоду, лабораторного суслу та пива.

Перед початком лабораторної роботи дається вступ, в якому пояснюється суть даного етапу контролю, а також викладаються основні теоретичні положення, необхідні для виконання роботи. Зазначаються мета роботи, необхідне обладнання і реактиви, методика проведення роботи і контрольні питання.

У результаті проходження лабораторного практикуму студенти повинні вивчити завдання і організацію роботи заводської лабораторії; знати терміни, що використовуються при відборі середньої проби і виконанні лабораторних робіт; вміти написати формули основних хімічних реакцій, які лежать в основі відповідних методів визначення, вміти оцінювати якість аналізованого об'єкта за вимогами чинного ДСТУ; знати суть методів аналізу, реактиви, прилади (рН-метр, ФЕК, цукромір), що використовуються при проведенні аналізів. Студенти також повинні оволодіти технікою проведення аналізів солоду, лабораторного суслу та пива.

Лабораторний практикум передбачає елементи науково-дослідної роботи, при якій студенти розробляють у лабораторії завдання, заздалегідь підготовлені викладачем та тісно пов'язані з тематикою наукових досліджень за основними напрямками кафедри.

Застосування лабораторних практикумів з елементами науково-дослідної роботи дає найбільш значущі результати у тих випадках, коли окремі роботи об'єднуються в загальний практикум з дисципліни з єдиним комплексним завданням.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ МІНІ-ВИНЗАВОДІВ І МІНІ-ПИВЗАВОДІВ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИНОРОБСТВА

І.В. Мельник, Т.Б. Абрамова

Основною метою виконання дипломного проектування є набуття навичок методики проектування заводів, завдяки яким присвоюється кваліфікація спеціаліста-інженера з правом самостійної роботи на інженерній посаді. Для цього студент повинен знати методику технологічного проектування, теорію і практику технологічних способів, їх особливостей і обґрунтування; вторинні матеріальні ресурси та їх використання; компоновання обладнання і приміщень; енергетичне забезпечення виробництва; заходи з охорони праці і довкілля; основні економічні показники проекту у взаємозв'язку з організацією планування виробництва.

Дипломні проекти на кафедрі виноробства виконуються на базових підприємствах з великою потужністю виробництва і складною структурою, однак, виходом з неконкурентоспроможного становища є побудова міні-винзаводів і міні-пивзаводів, які кваліфікуються на випуску продукції виключної якості.

Такі винзаводи (наприклад, ТМ “Колоніст” с. Криничне, Болградського р-ну, що виробляє всього 110 тис. пляшок на рік) належать до підприємств європейського рівня, які виготовляють елітні вина екстра-класу; вони облаштовані у зонах, які ідеально підходять для отримання високоякісних сортів винограду.

Пивоварні, як правило, підрозділяються за своєю потужністю на пивоварні ресторанного типу та виробничі. При цьому мікро-пивоварня виробляє від 25 до 5000 літрів, міні-пивоварня – від 5000 літрів та більше за добу. Слід відзначити, що пивоварня, яка побудована при ресторані, барі чи кафе (наприклад, “Люстдорф”, м. Одеса) дозволяє виробляти пива більше, ніж потрібно ресторану, а залишки можна розливати у пляшки чи кеги.

На відміну від великих заводів ці підприємства складаються тільки з цехів виробництва чи розташовані у структурі багатоповерхової будівлі. Проектування підприємств такого типу вимагає більш досконалого підходу при викреслюванні апаратурно-технологічних схем з урахуванням поетапного розміщення обладнання на різних поверхах і продуктових потоків. Обов'язковими є плани та розрізи цехів, ескізи основного технологічного обладнання та елементи будівельних конструкцій.

Випуску продукції високої якості можна досягнути в повному обсязі завдяки малим обсягам виробництва, що забезпечує рівномірність протікання технологічного процесу, полегшує контроль за технологічними операціями, використання сучасного обладнання, класичної технології, залучення висококваліфікованого персоналу. Все це дозволяє готовій продукції завоювати високі оцінки і визнання виноробів та пивоварів.

Студенти повинні комплексно вирішувати питання технологічного проектування, виділяти й обґрунтовувати перспективні рішення, чітко доповідати з положень проекту та захищати прийняті рішення.

НТБ ОНАХТ

ПРІОРИТЕТНІСТЬ ЗНАНЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ

Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, С.А. Памбук

Аналізуючи сучасний стан розвитку консервної галузі можна відзначити, що особливого значення набувають технології, які дозволяють виробляти продукцію високої якості з певними прогнозованими властивостями. Таким розробкам на підприємстві приділяється особлива увага. Вирішення проблем, пов'язаних із розробкою конкурентоспроможних консервованих продуктів, можливе за умови наявності висококваліфікованих освічених кадрів, які не лише володіють глибокими теоретичними знаннями технології, але й мають досвід наукової і практичної підготовки.

На формування висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців особливо впливає практична підготовка, яка здійснюється як при проходженні практики на провідних підприємствах харчової промисловості України та далекого зарубіжжя, так і при вивченні спеціальних дисциплін на випускових кафедрах.

Харчова промисловість України увійшла в нову еру, головною особливістю якої є перехід до інноваційних технологій. Успіх на цьому шляху значною мірою залежить від наявності інноваційного механізму, що з'єднує розвиток наукової ідеї, прикладну розробку на її основі і впровадження результату в масове виробництво, основним завданням яких є формування навичок та вмінь використовувати їх при розробках сучасних видів конкурентоспроможної продукції. Така продукція повинна мати унікальні властивості, що роблять її незамінною, оскільки вона за одиницю своєї ціни задовольняє більше вимог споживача і виготовлена на більш високому рівні. Конкурентоспроможна продукція, функціонуючи в умовах ринкової економіки, створює прибуток, достатній для науково-технічного вдосконалення виробництва.

Пріоритетним напрямом в одержанні високоякісної продукції на основі інноваційних технологій є контроль якості виробництва на підставі вимог системи ХАССП. У зв'язку з цим потрібно внести зміни до змісту програм дисциплін, які знайдуть відображення при організації та керівництві всіма видами практики, а також при проведенні лабораторних і практичних занять. Особливо це стосується таких дисциплін, як харчові технології, технологічний семінар, науково-технічний прогрес та актуальні проблеми галузі, навчально-дослідна робота студента, що дають можливість засвоїти традиційні й сучасні методи контролю виробництва.

Такий підхід до теоретичної та практичної підготовки дає можливість молодим фахівцям легко адаптуватися в умовах сучасного виробництва.

ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИЧНОЇ СИСТЕМИ TEST-W ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

О.І. Дроздов

Сучасні вимоги до викладання дисциплін у вищій школі передбачають відведення великої кількості часу для самостійної роботи студентів і проведення неодноразових і різних контрольних заходів (вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий контроль і контроль залишкових знань). У зв'язку з цим постає проблема підготовки в достатній кількості якісних контрольних завдань, підвищення культури проведення контрольних заходів, індивідуалізації та об'єктивності результатів контролю, покращення та пришвидшення процедури перевірки отриманих відповідей. Всім згаданим критеріям повною мірою відповідає контроль в електронній формі.

Для перевірки знань на персональному комп'ютері може бути використана контрольно-діагностична система TEST-W. Вона призначена для перевірки теоретичних знань студентів з будь-якого предмета, де контрольні питання можна формулювати у текстовому вигляді.

До складу пакету входять: діагностуюча оболонка TEST-W, редактор тестів, файл-конвертер для перетворення окремих тестів із внутрішнього формату тестової системи у вигляд звичайних текстових документів (*.TXT), файл настроєння, в якому вказуються часові обмеження на здавання тесту, папки-каталоги з тестами з окремих предметів або тем.

Суттєвих обмежень на кількість питань немає. Вихідний тест може мати будь-яку кількість питань (до 30 і більше). На кожне питання тесту передбачена можливість надання до 5 варіантів відповідей, серед яких від однієї до трьох повинні бути правильними. Питання тесту може складатися максимум з чотирьох рядків.

З вихідного тесту методом випадкового вибору послідовно виводиться задана кількість питань. Кожне питання виводиться на екран окремо, наступне питання з'являється після відповіді на попереднє питання незалежно від якості наданої відповіді. Програма самостійно проводить підрахунок балів і автоматично показує поточний результат у вигляді діаграми. Підсумковий результат виводиться після відповіді на останнє питання.

Корисною особливістю даної тестової системи є візуалізація правильних відповідей після завершення роботи з кожним питанням тесту. Така функція надає можливість не тільки контролювати, але й покращувати рівень знань з дисципліни.

Комп'ютерна оболонка TEST-W надає можливість поєднувати питання окремих тестів у зведений файл-список і використовувати його для контролю знань при підготовці до тестування. Питання із загального переліку виводяться у випадковому порядку, що робить можливим використання одного такого переліку достатньо тривалим і ефективним.

Текстовий файл (генерується без відповідей) можна скопіювати на електронні носії або роздрукувати для використання у самостійній підготовці.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Н.В. Доценко, В.М. Сторожук, Є.Г. Кротов

Організація науково-дослідної роботи студентів є важливим складником якісної підготовки фахівців інженерно-технічного напрямку. В ОНАХТ щороку проводяться міжнародні, традиційні загальноакадемічні науково-практичні конференції, олімпіади та конкурси студентських робіт.

Планування науково-дослідної роботи має важливе значення для її раціональної організації. На кафедрі розробляють плани роботи на рік на основі цільових комплексних програм, довгострокових наукових програм, господарських договорів і заявок на дослідження, представлених замовниками.

Предметом дослідження в технології харчових виробництв можуть бути нові види сировини, види технологічних обробок, підходи щодо проведення технологічних процесів та застосування нового обладнання. Цим цілям відповідають завдання: 1) визначення предмета дослідження; 2) розробка методології і характеристика методів дослідження; 3) розкриття механізму дії технологічних прийомів; 4) встановлення режимів та умов проведення процесів; 5) розробка пропозицій щодо створення нових технологій чи вдосконалення існуючих.

В основній частині програми обґрунтовується вибір методів дослідження, показується зв'язок методів з метою, завданнями і гіпотезами дослідження. При виборі тих або інших методів необхідно враховувати, що вони мають бути: а) ефективними, тобто такими, що забезпечують досягнення поставленої мети і необхідну міру точності дослідів; б) економічними, що дозволяє заощадити час та сили дослідника; в) простими, доступними дослідникові відповідної кваліфікації; г) науковими, що мають міцну наукову основу.

План магістерської, дипломної або курсової роботи повинен містити вступ, основну частину, розбиту на розділи і параграфи, і висновок. Він може бути простим або складним. Простий план містить перелік основних питань. У складному плані кожний розділ розбивається на параграфи. Інколи складають комбінований план, де одні розділи розбиваються на параграфи, а інші залишають без додаткової рубрикації. При складанні плану слід прагнути, щоб: а) питання відповідали обраній темі і не виходили за її межі; б) питання розташовувалися в логічній послідовності; г) тема була досліджена всебічно.

Щоб упорядкувати основні етапи науково-дослідної роботи відповідно до плану (програми) дослідження, календарних термінів, матеріальних витрат, складається робочий план (план-графік) виконання робіт.

Студент повинен вміти так збудувати логічну черговість виконання робіт, щоб вона у встановлені терміни привела до досягнення поставленої мети і вирішення наукового завдання. У роботі необхідно виділити головне, на чому слід зосередити увагу в даний момент, але в той самий час не можна упускати з поля зору деталі. “Навчитися не лише дивитися, але й бачити, помічати важливі приватні випадки, велике – в малому, не ухиляючись від наміченої головної лінії дослідження, – це дуже важлива якість вченого”.

ПЕРСПЕКТИВИ НАСКРІЗНОГО ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОКР “БАКАЛАВР”

Н.А. Дідух, Є.О. Ізбаш, Т.А. Лисогор, Л.О. Величко

Відповідно до вимог Болонського процесу з 2009 року ВНЗ України перейшли на двоступеневий рівень підготовки фахівців – бакалавр та магістр. Вимогами нової освітньо-професійної програми бакалавра передбачено в якості випускної кваліфікаційної роботи виконання дипломного проекту у 8-му семестрі. У зв'язку з цим виникає необхідність розроблення рекомендацій щодо обсягу та змісту зазначеного дипломного проекту. У ході виконання цієї роботи слід врахувати позитивний досвід виконання дипломного проекту фахівців, які навчаються сьогодні за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст”, вироблений десятиліттями в Одеській національній академії харчових технологій.

Перспективним у забезпеченні високого рівня виконання дипломного проекту бакалавра є використання наскрізного дипломного проектування. Це передбачає спрямування зусиль всіх кафедр вищого навчального закладу, які беруть участь у підготовці цих фахівців, на виконання окремих розділів майбутнього дипломного проекту в рамках аудиторних та позааудиторних занять.

Студент, навчаючись на 2-му курсі, повинен отримати тему дипломного проекту і методичні вказівки до його виконання, де зазначено зміст та обсяг проекту. В ході виконання лабораторних та практичних занять з дисциплін загального, природничо-наукового та спеціального циклів студент має виконати розділи проекту, спрямовані на обґрунтування інженерного забезпечення відповідного виробництва. Ці розділи дипломного проекту студент має виконувати на відповідних кафедрах у вигляді розрахунково-пояснювальних завдань, які у проекті можуть бути представлені у вигляді додатків.

Кафедра технології молока та сушіння харчових продуктів здійснила аналіз навчальних та робочих програм з дисциплін, які є основою для дисциплін спеціального циклу. Аналіз свідчить, що не завжди студенти з окремих дисциплін отримують достатній рівень знань для виконання відповідного розділу дипломного проекту. На наш погляд, для виконання графічної частини проекту на сучасному рівні студенту необхідно володіти відповідними комп'ютерними програмами, що повинно бути забезпечено при вивченні дисципліни “Інженерна та комп'ютерна графіка”. В курсі “Основи промислового будівництва галузі” студенти повинні виконувати графічне завдання з проектування генерального плану молокопереробного підприємства, будівлі із застосуванням сучасних будівельних конструкцій та побутових приміщень. На практичних заняттях з даної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями із санітарно-технічних розрахунків. У ході вивчення дисципліни “Теплотехніка” повинно бути передбачено виконання розрахункових завдань з проектування котельні та компресорного цеху відповідного виробництва, при вивченні дисципліни “Електротехніка” – виконання розрахункового завдання з проектування трансформаторної

підстанції підприємства. Це дозволить студенту виконати до 30 % дипломного проекту до початку дипломного проектування.

НТБ ОНАХТ

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ТЕХНОЛОГІЯ ЗБЕРІГАННЯ, КОНСЕРВУВАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА”

Т.Є. Шарахматова, Н.О. Могилянська

На сьогодні в багатьох країнах світу відбуваються інтеграційні процеси у сфері освіти. Це обумовлено, насамперед, тим, що національна система освіти будь-якої країни повинна орієнтуватися на підготовку висококваліфікованих кадрів, які забезпечать конкурентоспроможність її економіки в сучасному суспільстві. Активно знижується національна орієнтація освітнього процесу, оскільки система освіти повинна випускати фахівців, які здатні працювати не тільки у своїй країні, але й відповідати вимогам світових ринків праці.

Для України проблема входження у світовий і європейський освітній простір і визнання її системи вищої освіти є важливим кроком до ефективного входження у світову спільноту. У зв'язку з визнанням системи освіти, прийнятої в м. Болоньї у 1997 році (Болонський процес), гостро встала проблема реорганізації навчального процесу.

Навчальний процес реалізується в різних формах, серед яких основними є навчальні заняття, самостійна і практична підготовка, проведення тестів і контрольних заходів.

Самостійній роботі, відповідно до нової системи освіти, приділяється значна роль. Вона є основним засобом оволодіння матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Час, відведений для самостійної роботи студента, становить від 1/2 до 2/3 обсягу загального навчального часу. Самостійна робота забезпечена системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Це сучасні підручники, монографії, науково-періодичні видання, конспекти лекцій викладачів кафедри технології молока та сушіння харчових продуктів, практикуми, методичні посібники для виконання лабораторних і практичних робіт з курсу, який вивчається. Ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, який доводиться до відома студентів, що гарантує можливість індивідуального доступу студентів до необхідного дидактичного матеріалу. При організації самостійної роботи студентів з використанням лабораторного обладнання передбачені консультації викладачів кафедри.

Отже, можна відзначити, що організація самостійної роботи студентів створює умови для формування конкурентоспроможних фахівців, які добре володіють інформаційним простором, полегшує засвоєння майбутніми фахівцями цілого ряду дисциплін, що дозволяє ефективно використовувати світові інформаційні ресурси і відповідає міжнародним стандартам якості освіти.

ДІЛОВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Н.О. Могилянська, О.А. Кручек

Випускник ОНАХТ – це спеціаліст, який отримав професійну підготовку в галузі обраної сфери діяльності, має широкий світогляд та коло вмінь.

Готуючи майбутніх фахівців, викладачі повинні прагнути не тільки озброїти студентів науковими знаннями, але й сприяти виробленню у них практичної діловитості й заповзятості, формувати навички професійного мислення. Тому важливо проводити зі студентами навчальні ділові ігри, які певною мірою імітують професійні виробничі ситуації.

У студентів – учасників гри розвиваються практичні навички роботи в умовах трудового колективу, вони набувають досвіду управління, організації колективу, освоюють принципи комплексного творчого розв'язання конкретної технологічної проблеми.

Значення гри достатньо вагоме та виховне. У процесі гри, спільного аналізу пошуку і прийняття рішень студент засвоює моральні та соціально-психологічні норми поведінки. Навчальна ділова гра більшою мірою сприяє формуванню у студента активності, самостійності, організованості, почуття обов'язку, розвитку таких важливих якостей особистості, як колективізм, взаємодопомога, а також дає можливість висунути на перший план методи самонавчання, підвищити інтерес до навчального процесу.

Під час побудови, підготовки і проведення ділової гри доцільно створити реальні умови, в яких студент виступає виконавцем конкретних ролей на конкретному підприємстві.

Ділові ігри спонукають студентів до спільної діяльності та мають деякі переваги перед іншими методами активного навчання: взаємодія учасників гри; формування у майбутніх фахівців почуття відповідальності перед колективом; наявність елементів змагань; підпорядкування особистих інтересів колективним; побудова на основі реальних виробничих ситуацій і необхідність їх вирішення.

Ділові ігри як метод навчання дають змогу змодельовати певну ситуацію, вивчити її безпосередньо в процесі вирішення. Саме тому необхідно приділяти увагу у виховному процесі активним методам навчання, які створюють конкретні ситуації у ділових іграх, що забезпечує умови для творчого навчання і розвитку.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

Н.Г. Азарова, Л.В. Агунова

Виконання курсового проекту – першої сходинки до дипломного проектування – має на меті прищепити студентам навички проектування. Це основа для виконання дипломного проекту у відведений термін і високої якості.

Підготовку студентів до виконання курсового проекту забезпечує курс проектування підприємств галузі, що включає як лекційні, так і практичні заняття. Скорочення годин з дисципліни дозволяє ознайомитися на лекціях лише із принципами проектування, а на практичних заняттях (шість занять) – освоїти методи розрахунку лише деяких виробництв, а їх близько десяти. Особливі труднощі становить графік організації технологічного процесу, що вимагає точних розрахунків, аналізу ситуації та побудови. Практичні заняття проводяться цілою групою (більше 30 осіб), що створює труднощі спілкування зі студентами через дефіцит часу в межах відведених годин. Тому не всі студенти встигають освоїти практичний матеріал з проектування галузі на належному рівні, а коли настає час курсового проектування, то студентам доводиться пояснювати практично всі розрахунки спочатку.

З метою підвищення якості практичної підготовки студентів для оволодіння навичками проектування підприємств на кафедрі технології м'яса і м'ясних продуктів розроблені індивідуальні завдання. Для їх виконання студенти одержують вихідні дані і, користуючись методиками до виконання курсового та дипломного проектування по відповідному виробництву, проводять необхідні практичні розрахунки, планують виробничі приміщення, будують графік організації технологічного процесу. Виконану роботу студент подає викладачеві і розповідає про ухвалені рішення, набуваючи при цьому навичок захисту курсового та дипломного проектів.

Слід зазначити, що тенденція видачі студентам тем курсового (дипломного) проектів на молодших курсах, коли вони ще не знайомі з технологією, може привести до того, що студент у період навчання буде давати перевагу вивченню тільки того матеріалу, який стосується його теми, а інші виробництва (стосовно м'ясної галузі це, зокрема, ковбасне, напівфабрикатне, м'ясо-жирове, переробка птиці тощо) залишаться на рівні ознайомлення. Тому, якщо такий випускник потрапить на роботу на виробництво, яке не було пов'язане з тематикою дипломного проекту, то він навряд чи покаже глибокі знання технології. У зв'язку з цим тема індивідуального завдання з проектування повинна відрізнятися від тематики курсового (дипломного) проекту для створення умов більш повного засвоєння студентом специфіки технології і проектування різних виробництв м'ясної галузі.

НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ І БАКАЛАВРІВ

І.М. Луконіна, Г.В. Шлапак

Удосконалення професійної підготовки студентів є важливим завданням вищих навчальних закладів. Тому в Міністерстві освіти і науки України розроблена і затверджена нова концепція підготовки магістрів і бакалаврів. Згідно з цією концепцією термін навчання магістрів збільшиться до 1,5 – 2-х років, у той час, як діюча програма розрахована лише на один рік. Така пропозиція обумовлена тим, що діюча система підготовки магістрів не відповідає світовій практиці. Тому розроблена концепція дасть змогу привести вітчизняну магістерську підготовку до європейських стандартів.

Перехід на нову модель магістерської підготовки передбачає, що програми навчання магістрів будуть розподілені на три напрями:

- дослідні, які орієнтовані на підготовку майбутнього наукового працівника;
- професійні, які будуть розвивати професійну і управлінську компетенцію студента;
- кар'єрні, які направлені на вдосконалення набутих знань, практичного досвіду і підготовку до можливої діяльності за межами професійної підготовки.

Звичайно, що зміни у підготовці магістрів потребують переробки змісту програм, розроблених для бакалаврів.

У світлі цих рішень на кафедрі технології м'яса і м'ясних продуктів розпочато роботу, яка направлена на встановлення міжкафедральних зв'язків, на ознайомлення зі змістом матеріалів робочих програм певних дисциплін, що забезпечують виконання бакалаврами дипломних проектів. Такий напрям є важливим, тому що необхідно підготувати бакалаврів до виконання і захисту дипломних проектів. На нашу думку, перегляд змісту дисциплін і більш конкретний зв'язок із професійним напрямом при підготовці бакалаврів для роботи у м'ясній галузі є доцільним. Крім того, вважаємо, що для орієнтації бакалаврів на подальше навчання на магістрів необхідно ввести до їх програми лабораторні заняття з НДРС.

Стосовно напрямів підготовки магістрів згідно з новою концепцією можна сказати, що найбільш вивченим нами є дослідний напрям. Упродовж кількох років наша кафедра готує магістрів, які активно працюють над науковими темами, що становлять практичний інтерес для підприємств м'ясної галузі. Однак збільшення терміну навчання потребує розробки нових програм, введення нових дисциплін, розширення спектру науково-дослідних робіт, проведення наукових семінарів тощо. Крім того, планується ознайомлення з досвідом підготовки магістрів в університетах та інших навчальних закладах, особливо це стосується професійних і кар'єрних напрямів.

Таким чином, втілення в навчальний процес нових концепцій підготовки магістрів і бакалаврів дозволить підвищити їх професійний рівень відповідно до вимог європейських стандартів.

СПІЛЬНА ПРОБЛЕМА СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

О.М. Савінок, Н.М. Поварова

Високий рівень підприємства, в цілому, забезпечується багатьма факторами, в першу чергу професіоналізмом фахівців усіх рангів. Можна з гордістю сказати, що майже на кожному із сучасних підприємств харчової промисловості досвідченими фахівцями є наші випускники. На чому ж базується успіх наших випускників? Успішна кар'єра значною мірою залежить від знань, отриманих у ВНЗ. Основою будь-яких фахових знань є фундаментальна база з хімії, математики, фізики, економіки; потім позиціонуються прикладна механіка, процеси та апарати, автоматизація, технологічне обладнання, мікробіологія і т.д. Добре засвоєння матеріалу з цих дисциплін дозволяє студентам на старших курсах краще розуміти, вміти аналізувати технологічні процеси, розбиратися у виробничих ситуаціях, їм легко, в майбутньому, пристосовуватися до виробництва.

Беззаперечно, науково-педагогічні школи забезпечуючих кафедр є передовими, тим паче у них, як і у випускових, з'явилася можливість підвищувати свою кваліфікацію на підприємствах лідера в харчовій промисловості ВАТ “Миронівський хлібопродукт”, але перехід до нової системи вищої освіти змінює все наше уявлення щодо послідовності викладання дисциплін по курсах. Звівши до мінімуму обсяг фундаментальних дисциплін, починають викладання фахових. Створюється майже революційна ситуація: викладачі не можуть так працювати, студенти не хочуть так вчитися.

Першопричиною цієї проблеми є невідповідність між програмами середньої та вищої шкіл. Вища школа семимильними кроками рухається до європейського рівня освіти, в той час як середня школа навчає вчорашніх, сьогоднішніх, завтрашніх випускників за одинадцятирічною програмою. Нинішні випускники вчилися у школі за схемою: прослуховування матеріалу на уроці, повторення його вдома, розповідь за темою на уроці. Ця схема не вимагає від учнів пошуку додаткової інформації, аналізу, вибору головного, систематизації. Вчителі намагаються розширити обсяг інформації підручника, але обмежені значною насиченістю матеріалу та годинами шкільної програми. Крім того, з деяких шкільних предметів зменшено кількість годин, введені додаткові предмети, які сприяють загальному розвитку дитини, але обмежують рівень знань з базових. У результаті викладачі ВНЗів намагаються викладати дисципліни відповідно до Міністерських навчальних програм студентам, які ні фізично, ні психологічно до цього не готові. А додати до цього психологічний стрес від зміни шкільного оточення на студентське, батьківського дому на гуртожиток. Підсумок не радісний, студентам важко, у них зникає бажання вчитися.

Альтернативним шляхом вирішення цієї проблеми може бути компонування навчальних планів таким чином, щоб у студентів на першому курсі була можливість поглибити знання із забезпечуючих дисциплін упродовж року та плавно перейти до фахових, адаптуватись. По суті, такий підхід був і

раніше, він виправдовував себе. Не будемо винаходити велосипед, візьмемо в майбутнє позитивний досвід, оновимо його і будемо рухатися вперед.

НТБ ОНАХТ

ВІД ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО АБІТУРІЄНТА ДО УСПІШНОГО ХАРЧОВИКА

Н.М. Поварова, О.М. Савінок

Розпочинається час важливих рішень для абітурієнта при виборі свого подальшого шляху у виборі спеціальності. Цей період є вирішальним у житті. Майбутні студенти вивчають всі можливості майбутньої професії та особливу увагу приділяють тому, чи зможуть вони знайти себе у цій сфері та досягти певних вершин в обраному напрямку. При проведенні статистичної обробки результатів прийому 2009 року помічено таку закономірність: збільшився попит на спеціальність “Технологія зберігання, консервування та переробки м’яса” абітурієнтів з Вінницької області, м. Ладижин. Ми перейнялися питанням: “Чому?”. І відповідь нас вразила. З’ясувалося, що у м. Ладижин передбачається будівництво впродовж 2009-2015 рр. птахофабрики виробничою

потужністю 420 тис. голів птиці; комбікормового заводу потужністю 1200 т на рік; олійно-пресового заводу потужністю 500 т на рік для переробки соняшникового насіння; рапсоекстракційного заводу 350000 т на рік, 9 елеваторів для зберігання зернових та олійних культур загальною ємністю більше 1 000 000 куб. м тощо. Крім цього планується створення більше ніж 8000 робочих місць, створення інших об’єктів соціальної інфраструктури підприємства. Чи не свідчить це про поміркованість та свідомий вибір абітурієнтів?

Завдяки плідній та тісній співпраці ОНАХТ та ВАТ “Миронівський хлібопродукт” було започатковано та успішно здійснено практичну підготовку майбутніх фахівців – потенційних працівників. Було відзначено ініціативність, знання, задатки лідерів студентів ОНАХТ, що надало їм можливість отримати відмінні характеристики та успішно працевлаштуватися на підприємствах ВАТ «Миронівський хлібопродукт». Позитивне ставлення до випускників свідчить про те, що керівництво холдингу підтримує та запрошує до співпраці випускників академії, які зможуть підвищувати свій кваліфікаційний рівень та зростати в кар’єрі. В рамках профорієнтаційної роботи, яка здійснюється навчально-науковим центром довузівської підготовки ОНАХТ, проведено “Дні відчинених дверей”, що допомогли абітурієнтам побачити переваги професії харчовика; вони зрозуміли, що випускників нашого ВНЗ відрізняє не лише високий кваліфікаційний рівень, але й більш досконалий спосіб мислення, комунікабельність, здатність до оперативних грамотних рішень. Інакше чи змогли б вони спілкуватись та відповідати на запитання керівників виробництва кваліфіковано та отримати відповідні посади? Дуже важливо відзначити й те, що в нашій академії взято курс на поліморфність навчання, максимальний розвиток здібностей студентів, що, безумовно, зміцнює основи майбутньої кар’єри і робить нашого випускника пристосованим до змін на ринку праці та гнучким при виборі місця зростання і вдосконалення своїх здібностей.

РОЛЬ СТАНДАРТІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ ОСВІТИ

А.Д. Солецька

У рамках сучасних тенденцій виходу українських виробників харчової промисловості на світові ринки збуту продукції постає завдання перед освітянами в підготовці кадрів, знання яких базуються як на державних, так і на міжнародних стандартах.

Розроблення, впровадження та забезпечення функціонування систем управління якістю відповідно до вимог ISO 9001, систем екологічного управління відповідно до вимог ISO 14001, системи НАССР – аналіз небезпечних чинників та критичні точки контролю виробництва харчових продуктів відповідно до вимог ДСТУ 4161-2003, ISO 22000 відноситься до стратегічних рішень найвищого керівництва підприємства з метою підвищення якості, безпечності та конкурентоспроможності вітчизняної харчової продукції, що забезпечує захист інтересів та здоров'я споживачів, сприяє розширенню ринків збуту у вітчизняному та світовому економічному просторі, підвищує авторитет підприємства та імідж України в цілому. Особливо це важливо в період очікуваного вступу України до ЄЕС та СОТ.

Посилаючись на важливість компетентності кадрів освіти в цих питаннях, було б доцільно організувати автоматизований інформаційний фонд стандартизації ОНАХТ в рамках навчального процесу. Метою роботи такого відділу має стати придбання й постійне оновлення нормативно-правових документів та інформаційних матеріалів стосовно харчової промисловості (закони, регламенти, стандарти, класифікатори, норми, правила, інструкції, документи системи якості), також створення баз даних текстів нормативних документів по галузях та за визначеними критеріями.

Доступ до бази інформаційного фонду стандартизації надасть можливість більш ґрунтовного формування знань з основних технологічних дисциплін, більш кваліфіковано проводити дипломне і курсове проектування, готувати спеціалістів харчової промисловості в рамках реальних вимог і настанов.

Також необхідно, в рамках підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів, направляти представників від ОНАХТ на стажування до інституту підготовки фахівців у сфері управління якістю, стандартизації, оцінки відповідності та метрології при Держспоживстандарті України та налагодити контакти з Державним підприємством “Одеський регіональний центр стандартизації, метрології та сертифікації”.

В умовах впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, надання навчальним закладам усіх рівнів широких прав у формуванні змісту освіти, створенні гнучких багатофункціональних освітніх систем набувають особливої значущості стандарти, які мають стати основою, що пов'язує різні рівні й підрівні системи вищої спеціальної освіти.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ

Р.І. Шевченко, В.З. Геллер

Науково-дослідну підготовку студентів-екологів на кафедрі екології харчових продуктів і виробництв організовано в чотири етапи. На першому етапі (1 курс, дисципліна “Вступ до фаху”, модуль “Елементи основ наукових досліджень. Аналіз навчальної та наукової літератури зі спеціальності”) здійснюється знайомство студентів з елементами основ наукових досліджень, структурою науково-дослідної роботи, написанням наукових робіт. Практичною частиною модуля є написання реферату з екологічної тематики.

На другому етапі (IV курс, дисципліна “Основи наукових досліджень”) в теоретичній частині курсу розглядаються загальні питання організації і проведення наукових досліджень і обробки отриманих даних з акцентом на інноваційні технології (комп’ютерна обробка дослідних даних, включаючи графоаналітичну обробку, статистичний аналіз і т.д.). Особливістю практичної частини курсу є виконання студентами навчального наукового дослідження відповідно до загальних правил проведення таких досліджень. Навчальне наукове дослідження включає всі класичні етапи наукового дослідження, починаючи від вибору та обґрунтування теми дослідження та закінчуючи оформленням звіту (за ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”). Дослідження обов’язково включає в себе лабораторні експерименти з використанням дослідної установки та методів математичного планування проведення експерименту. Суттєвим також є спрямування студентів на формалізацію та алгоритмізацію результатів досліджень, що дозволить у майбутньому використовувати їх в якості методики для проведення аналогічних досліджень або як основу для створення програмних продуктів.

На третьому етапі (IV курс, дисципліна “Моделювання і прогнозування стану довкілля”) в теоретичній частині розглядаються відомі прості та складні, включаючи глобальні, екологічні моделі, методи їх складання, дослідження та оптимізації. У практичній частині засвоюються методи складання, дослідження та оптимізації математичних моделей екологічного спрямування.

На четвертому етапі (V курс, дисципліна “Методологія та організація наукових досліджень”) в теоретичній частині курсу основна увага звертається на методи математичного моделювання реальних процесів та систем, формулювання наукової новизни і практичної, в тому числі екологічної та економічної, значущості результатів дослідження. Практична частина полягає насамперед у проектуванні лабораторної установки, її описанні та розробленні методики виконання наукових досліджень на спроектованій установці. Важливою складовою практичної частини є самостійність виконання запланованої роботи та прийняття рішень студентом-магістром.

Отже, науково-дослідна підготовка студентів-екологів організована на принципах системного підходу і є наскрізною, що повною мірою дозволяє забезпечити якість підготовки фахівців відповідно до кваліфікаційних вимог.

НТБ ОНАХТ

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОДЕКС СТУДЕНТА

Л.О. Фортученко, Ю.О. Фортученко

Принципи екологічно збалансованого розвитку цивілізації у XXI столітті вимагають впровадження Екологічного кодексу інженера, а на етапі навчання – Екологічного кодексу студента.

Екологічно свідомий студент повинен усвідомити, що тільки всеосяжний пріоритет екології в інженерно-технічній діяльності здатний відтворити і оздоровити навколишнє природне середовище.

Майбутній інженер-еколог має керуватись у процесі навчання і професійній діяльності:

- загальнолюдськими еколого-духовними цінностями гармонізації співіснування з Природою;
- системними і комплексними підходами, що забезпечують інтеграцію екологічних аспектів до інженерно-технічної діяльності;
- здатністю до сприймання нововведень, змін у зовнішньому середовищі;
- системним мисленням і екологічним підходом до розв'язання проблем сталого розвитку і виживання;
- вимогами безперервного підвищення екологічної кваліфікації на рівні міжнародних і європейських стандартів;
- екологічною відповідальністю і додержанням всіх екологічних законів і стандартів;
- екологічними пріоритетами, традиціями екологічної культури та етики;
- розробленням і впровадженням у курсові і дипломні проекти питань запобігання забрудненню навколишнього середовища і утворенню відходів виробництва (маловідходних і безвідходних технологій);
- впровадженням у науково-дослідну роботу питань поводження з відходами, їх повторного використання та безпечного видалення;
- взяттям безпосередньої участі у студентських наукових конференціях, олімпіадах з питань екології;
- взяттям участі в громадській екологічній діяльності, пропагандистській природоохоронній діяльності серед учнів середніх шкіл та серед населення за місцем проживання студента.

Майбутній фахівець-еколог повинен взяти на себе екологічні зобов'язання з метою досягти рівня еколога XXI століття:

- розвивати в собі науково-дослідницький підхід до вирішення професійних проблем;
- опанувати методиками наукових досліджень;
- навчитись науково обґрунтовувати результати наукових досліджень;
- брати на себе ініціативу в розповсюдженні екологічної пропаганди та інформації.

Результатом сприймання і відтворення основних положень Екологічного кодексу є виховання інженера-творця з креативним підходом до розглядання і розв'язання екологічних проблем XXI століття.

НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Р.І. Шевченко, Л.П. Ремінна

Дипломний проект є завершальним етапом підготовки спеціаліста. Він повинен засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його загальнонаукову та спеціальну підготовку, довести вміння застосовувати здобуті знання для розв'язання конкретних наукових і практичних завдань.

Дипломний проект – це самостійна кваліфікаційна робота студента у вищому технічному навчальному закладі, на підставі якої Державна екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння йому кваліфікації за спеціальністю.

Традиційно дипломне проектування забезпечується підручниками, довідниками, методичними посібниками та вказівками. Найбільш системно та детально процес проектування викладено, звичайно, в підручниках з проектування. Використовуючи підручники з проектування та довідникову літературу, можливо підготувати дипломний проект, що відповідає вимогам, згідно з якими було складено підручник. Але такий підхід до проектування не є досконалим. Поряд із забезпеченням системного бачення технології та суттєвого полегшення процесу проектування підручник не вчить студента користуватись нормативними документами, правилами, галузевими стандартами тощо, на основі яких він був написаний. Інформація, що міститься в підручнику, відносно швидко старіє, а це приводить до необхідності її постійного доповнення та оновлення.

Отже, з метою забезпечити якіснішу підготовку фахівця та найбільш ефективно використати процес дипломного проектування для формування високого професіоналізму випускника необхідно ширше використовувати таку форму отримання знань як робота з нормативною літературою. Така робота забезпечує наступні позитивні моменти:

- розуміння необхідності та формування вміння працювати з першоджерелами;
- відповідність проектів сучасним вимогам щодо організації, змісту та якості виконання самого проекту, забезпечення санітарних, будівельних та інших норм і правил, вимог безпеки та якості щодо прийнятих у проекті рішень;
- орієнтування фахівців в аналогічних питаннях українського законодавства та законодавства розвинених країн. Розуміння суті відмінностей між ними;
- забезпечення можливості подальшого постійного самовдосконалення майбутнім спеціалістом своєї фахової компетенції та спеціалізації відповідно до специфіки майбутньої професійної діяльності.

Отже, поряд із традиційним використанням науково-методичної літератури доцільним можна вважати якнайширше використання нормативної літератури (як української, так і зарубіжної) в дипломному проектуванні. Це

дозволить найбільш повно використати час, відведений на дипломний проект, та отримати найкращий результат.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОЛОГІЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Т.В. Недобійчук, С.М. Бондар

Аналіз конкретних (проблемних) ситуацій – один з методів активного навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до фактичної діяльності спеціалістів. Цей метод передбачає опанування знаннями та практичними навичками шляхом самостійного розв’язання проблем, які містять дидактично обґрунтовані та відповідно підібрані ситуації, а також розвиток абстрактного і творчого мислення. Від традиційних цей метод відрізняється тим, що практичні навички набуваються під час ознайомлення з реальними прикладами і в ході конкретної діяльності. На основі цього відбувається дискусія, вона допомагає розв’язати проблему. Характерною особливістю методу є те, що слухачам пропонується більш чи менш складна ситуація, стосовно якої вони не мають повного обсягу інформації. Отже, активізується творче мислення студентів.

Одним з таких навчальних методів є метод кейсів. У перекладі з англійської кейс – випадок. Кейси, як правило, пишуться на реальних подіях. Кейс має свою назву, що відображає основну версію, ідею. Наприклад, “Екологічний стан Одеського регіону”.

Складові частини кейса:

1. Вступ. Визначення мети, з якою його створено.
2. Фіксування деяких визначень, теоретичних положень, що мають відношення до кейсу.
3. Обстановка, місце дії, попередні проблеми.
4. Проблеми і їх вирішення.
5. Питання і завдання.

Наприклад, кейс “Екологічний стан Одеського регіону” може мати такі складові частини:

1. Вступ.
2. Визначення основних екологічних понять, термінів (наприклад, види забруднення, рекреаційні зони та ін.).
3. Визначення екологічного стану Одеського регіону за такими ознаками:
 - 3.1. Розташування;
 - 3.2. Природні ресурси;
 - 3.3. Розвиток промисловості та сільського господарства;
 - 3.4. Джерела забруднення та забруднювачі повітря, ґрунтів та водоймищ регіону;
 - 3.5. Рекреаційні зони регіону;
 - 3.6. Загальний екологічний стан (екологічні проблеми).

4. Пропозиції щодо поліпшення екологічного стану Одеського регіону (виклад цього блоку пропонується зробити окремо, щоб викладач ознайомив з ним студентів лише після того, як вони самі запропонують рішення).

НТБ ОНАХТ

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

С.Л. Колесніченко

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, світові тенденції гуманізації, інтеграції та глобалізації суспільства визначили нові пріоритети розвитку освітньої галузі. Одним із головних напрямів модернізації освіти в Україні є створення якісно нової школи – школи життєтворчості й самореалізації особистості, в якій утверджуються бажання і вміння навчатися впродовж життя. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що одним із основних аспектів реформування освіти є впровадження в навчально-виховний процес сучасних педагогічних і науково-методичних досягнень, а одним із основних шляхів удосконалення змісту освіти є широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Ефективне використання студентами світового інформаційного потенціалу є визначальним чинником зближення вітчизняної та європейської вищої освіти. У Законі України “Про Концепцію Національної програми інформатизації” вказується на необхідність підготовки молоді до сприйняття все більш зростаючого потоку інформації. На місце її пасивного сприймання ставиться самостійний пошук нової інформації, вміння аналізувати і використовувати інформаційний потенціал для орієнтації у провідних концепціях і теоріях, щоб на їхній основі формувати власне мислення. Студент повинен навчитися володіти прийомами самостійного пошуку, збору, обробки, аналізу та синтезу інформації, отримати знання, вміння і навички інформаційного самозабезпечення з навчальної і науково-дослідної діяльності.

Обсяг наукових знань у будь-якій сфері діяльності, особливо в технічній, майже повністю поновлюється впродовж 5-6 років. Враховуючи цю обставину, в навчальному процесі вищого навчального закладу має передбачатися багатоаспектна самостійна робота студентів, оскільки саме у студентські роки найактивніше формується потреба самостійно поновлювати свої знання, доповнюючи відомості, одержані на лекціях та лабораторно-практичних заняттях.

Необхідність організації самостійної роботи обумовлена все вищими вимогами до рівня загальнокультурної і спеціальної підготовки випускників ВНЗ, зміною загальноосвітніх парадигм, підготовкою майбутніх фахівців до професійного, компетентного входження у ринок праці з міцно сформованими потребами в постійній професійній самоосвіті та саморозвитку.

Використання комп’ютерної техніки дозволяє додати самостійній роботі студентів з дисципліни “Загальна екологія та неоекологія” такі функції: стимулюючу (дає змогу підготувати додатковий матеріал з теми та одержати більш високий бал), інформативну (перегляд науково-популярних фільмів з дисципліни), тренувально-навчальну (виконання віртуальних лабораторних та природничо-дослідних робіт), контрольню-коригувальну.

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Р.В. Кононова

Ефективність підготовки майбутніх фахівців залежить від успішного психолого-педагогічного забезпечення навчально-виховного процесу.

Із літератури відомо, що людина у процесі пасивного сприйняття запам'ятає 10 % того, що прочитала, 20 % – того, що почула, 30 % – того, що побачила, 50 % побаченого та почутого, а під час активного сприйняття у пам'яті зберігається 80 % того, що говорять самі, і 90 % – того, що роблять або створюють самостійно.

Нині підготовка випускників у ВНЗ змушує науковців і викладачів до пошуку нових засобів і методів підвищення якості їх теоретичної підготовки, готовності до самостійної творчої праці.

Під час навчання у ВНЗ студент повинен опрацювати величезний потік інформації. Однак головним недоліком у цій роботі є відсутність власної діяльності студента. Необхідне застосування інноваційних технологій (ІТ) навчання, складниками яких є інтерактивні методи, що допомагають студентів розкритися як особистості і виступають як умови підготовки конкурентоспроможного фахівця. Інтерактивні методи навчання дозволяють вже в навчальних аудиторіях набувати професійних компетенцій, тому що намагаються залучити студентів до вирішення проблем, максимально наближених до майбутньої діяльності.

Застосування ІТ навчання дає можливість вирішення більшості завдань навчання, а саме: розширення кругозору, активізація пізнавальної діяльності, можливість застосування знань і вмінь на практиці, формування певних вмінь і навичок у професійній діяльності, формулювання висновків та ін.

Крім того, ІТ сприяють розвитку самостійності, активності, волі, певних позицій, моральних і світоглядних настанов, формуванню вмінь роботи у колективі, комунікативних якостей та ін. Також застосування цих методів навчання сприяє розвитку уваги, пам'яті, мовлення, мислення, вміння приймати оптимальні і прості рішення.

Інтерактивні методи навчання з використанням моделей, кейс-методів, ігрових форм, імітацій приймають нові аспекти, які відрізняються примусовою активізацією мислення. Студент має бути активним незалежно від його бажання.

На кафедрі екології харчових продуктів і виробництв також використовуються деякі інноваційні методи навчання.

Наприклад, з багатьох екологічних дисциплін читаються лекції студентам за допомогою проєктора, який підключений до комп'ютера, з використанням програми "Microsoft Power Point".

Крім того, у зв'язку з дефіцитом деяких видів навчальної або наукової літератури у фонді бібліотеки студентам рекомендовані Інтернет-сайти при виконанні самостійної роботи, відповідно до спеціалізації.

СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА

О.К. Вертікова

Сучасна система освіти не оптимально вирішує проблему створення єдиного навчально-виховного середовища, не надає особистості можливості обирати індивідуальну траєкторію розвитку в ньому, тобто конструювати власне навчально-виховне середовище. Однак динамічність чинників середовища, їх інтенсивність і суб'єктивна значущість для людини викликає динаміку психічної діяльності, змінює її стани, що є передумовою загальних змін інтелектуально-особистісних, отже, передумовою різнобічного розвитку і саморозвитку особистості.

Прагнення науковців і практичних педагогів якісно трансформувати навчально-виховний процес у вищеописаному напрямі часто не досягають поставленої мети.

Найперспективнішим типом освіти видається інноваційний. Він характеризується високою проблемністю, його навчальний матеріал зазвичай не складають усталені істини. Основною спрямованістю такого модерного типу навчання є орієнтація на розвиток творчих здібностей і, зокрема, креативності. Звідси характеристичною рисою освіти інноваційного типу є стимулювання і формування креативного типу мислення, творчого підходу до життя, виховання певного типу особистості, коли креативність стає особистісною рисою, на основі якої успішно формується морально-духовна система особистості.

Творчо-інноваційному освітньому процесові має передувати врахування основних психолого-педагогічних чинників, що сприяють розвивальній функції навчально-виховного середовища. Ці чинники необхідно мати на увазі під час побудови будь-якого змісту і на всіх вікових рівнях. Ці чинники такі:

1. Система змісту розвивального навчання має включати дві підсистеми: знання, що утворюють певний навчальний предмет, і знання, які додаються, щоб забезпечити засвоєння основних знань, а також знань, необхідних для досягнення навчальних цілей – як найближчих, так і віддалених.

2. Для забезпечення ефективного засвоєння знань усі найважливіші компоненти мають виступати як безпосередній продукт дій студента.

3. Важливим чинником ефективності і розвивального потенціалу освітнього середовища є характер допомоги, що здійснюється каналами зворотного зв'язку.

4. Навчання як спільна діяльність є системою з дворівневим управлінням студентами – зовнішнім і внутрішнім. Слід забезпечити оптимальний розподіл функцій управління студентами під час організації розвивального навчання – надання студентам якомога більше свободи приймати рішення щодо своєї діяльності, враховуючи їхні здатності приймати правильні рішення.

5. Розвивальний ефект навчально-виховного середовища значною мірою залежить від індивідуальних психологічних особливостей учня, на які педагог має постійно орієнтуватися.

ЯКІСТЬ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ “ТОРГІВЛЯ”

М.Р. Мардар, О.А. Кручек, І.А. Устенко, Т.М. Черевата

Метою дипломної роботи є систематизація, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань спеціалістів, застосування цих знань у вирішенні конкретних виробничих і наукових завдань, а також виявлення підготовленості випускника до самостійної роботи в умовах сучасного виробництва та ринкової економіки. Під час виконання та захисту дипломної роботи студентів напряму “Торгівля” повинні бути виявлені знання з питань товарознавчої оцінки якості товарів, ідентифікації та експертизи виробів, митної справи, управління якістю на всіх етапах життєвого циклу товарів, прогнозування збереження їх якості тощо.

Випусковою кафедрою товарознавства та експертизи товарів розроблені методичні рекомендації до виконання дипломних робіт згідно з вимогами Державного стандарту вищої освіти України “Засоби діагностики якості вищої освіти” освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”. Дипломна робота студентів буде виконуватися на матеріалах конкретної організації або підприємства, завдяки чому ця робота набуває ознаки реальної, а її результат сприяє вирішенню наявних практичних проблем у сфері торгівлі.

Тематика і зміст дипломної роботи студентів спеціальності 7.050301 “Товарознавство та комерційна діяльність” пов’язані зі сферою діяльності товарознавця (торгівля, промисловість та ін.). Основна сфера діяльності товарознавця-комерсанта – торгівля, тому переважна більшість дипломних робіт буде виконуватися на базі торговельних, виробничих підприємств. У зв’язку з цим у 2010 році переддипломна практика спеціалістів проводиться на великих торговельних підприємствах ТОВ “Таврія В”, ЗАТ “Фоззі Південь”, а також у ДП “Одесастандартметрологія” та Головному Одеському обласному управлінні у справах захисту прав споживачів. На основі даних, отриманих під час проходження переддипломної практики і після виконання необхідних лабораторних досліджень, в умовах випускової кафедри, студент повинен у дипломній роботі внести пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення і оптимізації структури асортименту підприємства, за матеріалами яких виконується робота, якості товарів, поліпшення організації менеджменту торгівлі.

Дипломна робота студентів спеціальності 7.050302 “Товарознавство та експертиза в митній справі” відображає рівень підготовки і кваліфікацію майбутніх фахівців – товарознавців-експертів у митній справі. Студенти цієї спеціальності у 2010 р. проходили переддипломну практику у таких установах: Державна митна служба України, ДП “Одесастандартметрологія” (орган із сертифікації). На основі отриманих матеріалів діяльності митної установи (з

наведенням конкретних прикладів митного контролю та митного оформлення) студенти виконують дипломну роботу.

НТБ ОНАХТ

МЕТОДИЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Д.Ф. Харківський, І.О. Дорошенко

Болонська система пропонує кредитно-модульну технологію, яка має певні особливості: індивідуальний режим навчальної роботи, домінування самостійної пізнавальної діяльності, зміна функцій викладача та позиції студента тощо. Отже, з розвитком самостійної навчальної діяльності у студентів (з низького рівня до високого) діяльність викладача і студента змінюється, оскільки зменшується частка участі викладача у спільній діяльності зі студентом: від організаційної, планувальної та контролюючої вона стає більш рекомендаційною й орієнтувальною. А це, в свою чергу, сприяє підвищенню рівня розвитку самостійної роботи студентів у процесі пізнання нового, робить цей процес самокерованим, що дозволяє студентові займатися самонавчанням і в подальшому житті.

Одним із методів організації самостійної роботи студентів у позааудиторний час можна назвати роботу над завданнями комплексів, пов'язаних з основними розділами програми. Завдання, які видаються на навчальний рік, повинні бути логічно взаємопов'язані, а кожний тематичний комплекс, в свою чергу, може складатися з 5-6 завдань (наприклад: скласти опорну схему або заповнити опорну таблицю; відповісти на питання для самоперевірки; розв'язати ситуаційні задачі і вправи).

Ще однією формою організації самостійної роботи студентів є, як відомо, індивідуальні завдання, розраховані на поглиблену та розширену розробку теоретичних аспектів курсу. Такі завдання можуть включати різні задачі та практичні запитання, пов'язані з профілем майбутньої спеціальності студентів. Позитивним у цьому є те, що в процесі засвоєння курсу студенти вчаться самостійно працювати з різними джерелами, що сприяє підвищенню рівня професійної підготовки та самостійного мислення.

Однак матеріали багатьох досліджень свідчать про те, що багато студентів не вміють самостійно працювати. Так, тільки 30,6% студентів мають високий рівень розвитку уваги на заняттях, уміють слухати лектора – 24%, а конспектувати почуте та прочитане – 27,1% студентів. Отже, можна сказати, що лише близько 25-30% студентів володіють навичками самостійної роботи, необхідними для успішного навчання у ВНЗ.

А тому ми вважаємо, що для організації самостійної роботи студентів згідно з вимогами Болонського процесу, перш за все, необхідними є такі умови:

- 1) володіння студентами вміннями та навичками самостійної навчальної діяльності;
- 2) формування у студентів потреби й інтересу до самостійної роботи;
- 3) розробка індивідуальних творчих завдань для самостійної роботи студентів над проблемними темами курсу і керівництво нею з боку викладача;
- 4) створення необхідного методичного матеріалу для організації самостійної

роботи студентів; 5) грамотне керівництво самостійною роботою студентів і надання вчасної допомоги для усунення недоліків.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Д.Ф. Харківський, Т.І. Миронюк

В Україні європейська інтеграція у такій важливій сфері як освіта офіційно розпочалася в 2005 році з впровадження Болонського процесу. Його основним завданням є підвищення європейської співпраці у забезпеченні якості вищої освіти, зміцненні довіри між її суб'єктами, підвищенні мобільності останніх, сумісності систем кваліфікацій, посиленні конкурентоспроможності Європейської системи освіти. Отже, сьогодні метою Болонського процесу є створення до 2010 р. європейського наукового й освітнього простору задля розширення можливостей випускників, збільшення мобільності громадян на європейському ринку праці та конкурентоспроможності європейської вищої школи.

Так, розв'язання цих завдань є вкрай необхідним для студентів нашої держави, проте існує значна кількість проблем саме *української* вищої освіти у контексті впровадження Болонського процесу:

- 1) Надлишкова кількість навчальних напрямів і спеціальностей.
- 2) Загрозлива тенденція до погіршення якості вищої освіти, що наростає з часом. Студент розуміє, що має право отримати мінімальну оцінку без складання заліків та іспитів.
- 3) Збільшується розрив зв'язків між сферою освіти і ринком праці.
- 4) Плутанина у розумінні рівнів спеціаліста і магістра. З одного боку, має місце близькість програм підготовки спеціаліста і магістра, їхня еквівалентність за освітньо-кваліфікаційним статусом, а з іншого – вони акредитуються за різними рівнями, відповідно за III і IV. Відповідно, постає завдання розробки нових навчальних планів, робочих програм дисциплін та перегляд програм проходження студентами практик, що є трудомістким процесом.
- 5) Університети України не беруть на себе роль методологічних центрів, новаторів, піонерів суспільних перетворень, за якими має йти країна.
- 6) Неоднозначне трактування основних положень та понять Болонського процесу викладачами: введено нові поняття “змістовий модуль”; “кредит, відповідно ECTS”, “заліковий кредит” та ін.
- 7) В умовах кредитно-модульної системи та великої кількості студентів у групі важко забезпечити всім студентам рівні можливості для одержання необхідних балів; по-друге, значно збільшується навантаження на викладачів; по-третє, бали, накопичені під час семестру, не завжди відображають якість знань, а свідчать більше про активність студента.

Участь системи вищої освіти України в Болонському процесі має бути спрямована лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів її якості. Орієнтація на Болонський процес не має призводити до надмірної перебудови вітчизняної

системи освіти. Вона має розвиватися в гармонійному взаємозв'язку із суспільством у цілому.

НТБ ОНАХТ

ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

І.М. Агєєва, Є.М. Коренман

Робота викладача – це безперервний пошук нового, прогресивного. Це передбачає використання в навчальному процесі активних методів навчання, таких як проблемне навчання, ділові ігри, застосування прийомів і способів, що дозволяють активізувати розумову, творчу діяльність студентів, формувати теоретичне, творче мислення. Елементи ділових ігор застосовуються на практичних заняттях з дисципліни “Стратегія підприємства”. Для навчальної ділової гри зміст діяльності її учасників визначається вимогами до професійної підготовленості студентів у рамках програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Із усього різноманіття ділових ігор нами була обрана методика навчальної ділової гри. Основними конструктивними елементами навчальної ділової гри були: учасники гри, правила гри, сюжет, ролі, ігрові дії, мета гри, результат гри, інтерпретація результатів гри, ігрова діяльність. На семінарських заняттях у навчальних іграх брали участь всі студенти, які підрозділялися на дві команди.

На освоєння змісту однієї теми з дисципліни “Стратегія підприємства” затрачується 4 години: дві години – на лекцію і дві години – на ділові ігри (семінарське заняття).

На практичному занятті студентам на ділові ігри видавалися завдання. Вони включали опис вихідної обстановки з її параметрами й обмеженнями, методичні вказівки, що відзначають особливості проведення даної гри, як правило, щодо послідовності виконання дій по звітності. Завдання видавалися до гри або, у вигляді окремих вступних даних, по ходу гри.

Освоєння ролей, що зустрічаються у професійній діяльності, відбувалося через включення студентів в ігровий конфлікт. Найбільш простим шляхом він створювався в такий спосіб: викладач формулював проблему й пропонував її суперечливе вирішення. Сам займав одну позицію, студенти – іншу. Між ними починався “бій” (хто більш аргументовано зможе відстояти свої позиції). У більш продуктивних формах ігровий конфлікт створювався поділом студентів на протилежні групи, що сперечаються.

Аналіз отриманих даних показує, що використання проблемного навчання й навчальних ігор дає позитивні результати в розвитку творчих здібностей у студентів.

Опираючись на це, можна вважати, що включення тих, хто навчається, у процес дозволу протиріч, проблемних ситуацій, пошуку вирішення нестандартних завдань із залученням колективного знання дозволяє вийти на такий рівень навчання, який відповідає сучасним вимогам розвитку творчих здібностей у студентів.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ”

І.М. Агєєва, М.Д. Мілєва

На сьогоднішній день практична підготовка студентів-менеджерів у вітчизняних ВНЗ має істотні недоліки, такі як:

- недостатній доступ до управлінської інформації та документації на підприємствах (базах практики), відповідно студенти-практиканти не отримують потрібних навичок управлінської діяльності;

- недостатня мотивація студентів отримувати необхідні навички під час проходження практики: багато студентів до закінчення ВНЗ не можуть визначитися зі своєю майбутньою професійною діяльністю, не в змозі поставити перед собою конкретні цілі щодо майбутньої професії;

- відсутність на підприємствах саме управлінських вакансій для студентів-практикантів або стажерів: зазвичай практиканти виконують ті функції на підприємстві, які не мають жодного відношення до управлінської діяльності;

- необізнаність деяких керівників практики щодо особливостей діяльності деяких підприємств, а також загальноприйнятих вимог до формування змістовного звіту з практики і його використання для формування випускної роботи;

- відсутність повноважень і відповідальності щодо дієвого ділового спілкування випускової кафедри з керівництвом і персоналом підприємств – баз практики.

Такі недоліки зумовлюють необхідність впровадження відповідних заходів з удосконалення ділових стосунків ВНЗ з підприємствами, навчально-педагогічної підготовки студентів ще до проходження практики, підвищення кваліфікації і підготовки викладачів-керівників практики тощо.

Отже, необхідними у вирішенні проблем практичної підготовки студентів зі спеціальності “Менеджмент організацій” є такі заходи:

- складання з підприємствами – базами практики додаткових угод до основного договору на кафедральному рівні, в яких необхідно прописувати взаємовигідні повноваження і обов’язки щодо підготовки менеджерів, конкретні назви тих посад, на яких можуть практикувати свої навички студенти-менеджери;

- збільшити аудиторні години на консультування перед і під час проходження практики або впровадити теоретичний курс щодо підготовки студентів до проходження практики і ділового спілкування з управлінським персоналом підприємства;

- підвищення кваліфікації викладачів: щороку включати всіх без винятку керівників практики до семінарів з керівництва практикою, курсовими і дипломними роботами і проектами;

- визначити відповідальність за встановлення плідних ділових стосунків кафедри з підприємствами: на групу підприємств певної галузі промисловості – конкретний викладач;
- постійна педагогічна робота зі студентами щодо визначення їхніх цілей, спрямування й орієнтування студентів щодо майбутньої професії.

НТБ ОНАХТ

СУЧАСНІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

І.О. Кузнецова, І.О. Відоменко

Отримання знань – складний і багатоаспектний процес, важливим складником якого є їх контроль. Від його правильної організації багато в чому залежить якість підготовки фахівця. Контроль знань не тільки вирішує завдання перевірки (оцінки динаміки засвоєння навчального матеріалу), але й ставить інші цілі – навчальну, виховну та методичну.

Навчальна мета: в ході виконання контрольних завдань відбувається повторення і закріплення набутих знань, узагальнення пройденого матеріалу.

Виховна: контроль виховує відчуття відповідальності за свою роботу, привчає до систематичної навчальної праці.

Методична: дозволяє оцінити методи викладання і вдосконалювати їх.

Контроль ефективний при дотриманні ряду вимог. Він повинен бути планомірний, систематичний і всебічний. Відповідно слід застосовувати різноманітні методи контролю: усне і письмове опитування, тестування, самостійне вирішення завдань.

Проводячи усне опитування, для залучення до процесу навчання всієї групи студентів можна використовувати прийом – докладний аналіз відповіді кожного студента, в ході якого його однокурсники повинні дати оцінку правильності, повноти, логічності викладу матеріалу, культури мови, уміння пов'язати теоретичні положення з практикою.

Поширеною формою контролю є тестування. Підходи до складання тестових завдань численні. Різноманітність форм тестових завдань дозволяє збільшувати їх кількість і робити різної складності відповідно до рівня засвоєння знань.

Фонд тестових завдань вимагає перевірки на: ясність, стислість, чіткість і повноту думки, яку воно висловлює; відсутність загальних тверджень у питанні і правильній відповіді; відсутність підказки у вигляді відмінності між правильною відповіддю і неправильною; коректність (у змісті тестового завдання не повинно бути суперечливих тверджень).

Практика застосування тестових завдань для контролю знань студентів показує, що ця форма істотно спрощує і прискорює процедуру контролю і дозволяє її автоматизувати.

Для перевірки алгоритмічно-дійового рівня засвоєння знань доцільно застосовувати ситуаційні завдання, які дозволяють перевірити вміння вибирати необхідні дані, розглядати альтернативні рішення, вибирати критерій вирішення і застосовувати його для прийняття рішення.

Сучасні методи контролю не повинні обмежуватися виявленням уміння відтворювати засвоєну інформацію. Основну увагу слід приділяти вмінню знаходити необхідну інформацію і користуватися нею.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ”

О.В. Лясковський

У сучасних умовах зростає актуальність застосування менеджером знань і навичок у галузі надання консалтингових послуг, методів діагностування проблем організації і засобів залучення персоналу до процесів змін. З метою набуття майбутніми менеджерами умінь консультування з управління та розвитку організації вивчається дисципліна “Основи управлінського консультування”.

У результаті вивчення цієї дисципліни студенти-менеджери мають можливість: аналізувати пропозиції консультантів; складати технічне завдання консультанту; формулювати пропозицію консультанта; знаходити оптимальні рішення сформульованих проблем; організовувати впровадження пропозицій; оцінювати запропоновані консультантами рекомендації та результати вирішення проблем.

Методологічно навчальний процес складається з декількох етапів. На першому етапі студенти вивчають сутність та технологію управлінського консультування, а на другому етапі – її методологію.

Методичне забезпечення дисципліни “Основи управлінського консультування” дозволяє студентам проводити попередній аналіз проблем організації, визначати зміст та мету розробки консультаційних пропозицій, організувати виконання робіт з управління консультаційним проектом, визначати методичний інструментарій консультування, здійснювати діагностику організації.

Методичний інструментарій дисципліни базується на: класифікації методів експертизи і вирішення управлінських проблем та визначення їх пріоритетів; методології діагностики організації, дослідженнях систем управління та позиційного аналізу організації; методах збирання і обробки інформації та вивчення інформаційних потоків.

На лекціях застосовуються слайди, графічні схеми, а також проведення лекторських контрольних робіт у вигляді тестування. Практичні заняття проводяться у вигляді виконання розрахункових завдань, з використанням засобів обчислювальної техніки.

У процесі вивчення дисципліни застосовується інтерактивний комплекс із використанням ЕОМ та пакетів комп’ютерних прикладних програм, що дає можливість студентам вивчати правові ресурси; експертні огляди та проводити правовий консалтинг.

Використання ЕОМ у навчальному процесі дозволяє реалізувати діалоговий процес інтерактивного навчання. Це сприяє освоєнню методології якісної діагностики управлінських проблем і прийняття рекомендацій для їх вирішення.

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ (МЕТОДУ АНАЛІЗУ СИТУАЦІЙ) У ВИКЛАДАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Н.М. Корсікова

Істотну роль у розширенні пізнавальних можливостей студента може відіграти кейс-метод (метод аналізу ситуацій). Обговорення ситуаційних завдань розвиває незалежне мислення, уміння формулювати і відстоювати особисту точку зору, вимагає співпраці і компромісу, щоб досягти згоди в аудиторії. Студентам дається можливість у стінах навчальної аудиторії розвивати здібності до індивідуальної ініціативи разом з повагою до думки інших.

Ситуаційний метод припускає дискусію в студентському середовищі, що розвиває їх навички оцінки, аналітичні здібності, привчає збагачуватися досвідом роботи з матеріалом, який не стає просто сховищем фактів і теорій.

Розглядаючи суть кейс-методу можна виділити такі його ознаки, що дозволяють відрізнити аналіз ситуацій від інших методів навчання:

- колективне вироблення рішення;
- принципова відсутність єдиного рішення, тобто обов'язкова багатоальтернативність рішень;
- єдина мета при виробленні рішення;
- наявність системи групового оцінювання діяльності;
- наявність керованої емоційної напруги студентів.

Ефективність використання кейс-методу пов'язана з виконанням декількох правил, які цінні також і при застосуванні інших методів навчання:

- при моделюванні ситуації потрібно звертати увагу на найрізноманітніші її аспекти, не віддаючи перевагу жодному з них;
- піддавати критиці тривіальні підходи, не даючи їм можливість закріпитися у свідомості індивідів і групи;
- використовувати декілька способів формулювання понять;
- розглядати ситуацію кейса як унікальну у своєму роді, розуміння якої вимагає відповідно унікальних способів мислення;
- вимагати обґрунтування аналогії, якщо вона використовується в аргументації;
- завжди ефективна вимога напружених роздумів над суттю того або іншого явища, бо істина повинна здобуватися напруженою працею;
- роз'яснювати студентам суть психологічних бар'єрів, які мають здатність залежно від ставлення до них студентів або збільшуватися, або зменшуватися.

Важливо пам'ятати, що інновація в методах навчання може бути як кардинальною, так і частковою. Але будь-яка інновація активізує пізнавальний процес. Вона корисна не тільки для студента, але й для викладача, який з цікавістю включається в освоєння нової методики, знаходячи нові стимули і цінності.

ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

О.В. Тарасова

Реформування вищої освіти висуває нові вимоги до якості підготовки спеціалістів. Цим світовим тенденціям відповідає вдосконалення вищої освіти в рамках входження України до Болонського процесу. З огляду на вищезазначене постає питання: в чому полягає роль самостійної роботи студентів та як підвищити її ефективність?

Самостійна робота студентів – форма виконання студентами певного пізнавального завдання. В рамках інтеграції в європейську систему освіти самостійна робота розглядається лише як позааудиторна. Отже, позааудиторна самостійна робота не самоціль, а засіб формування самостійної особистості студента. В цьому вбачається новизна проблеми в рамках сучасних педагогічних практик.

Ефективність самостійної роботи студентів залежить від організації, змісту і характеру знань, логіки навчального процесу, взаємозв'язку наявних і передбачуваних знань у даному виді самостійної роботи, результатів її виконання тощо.

Основною причиною скорочення витрат часу на самостійну роботу студентами виступає її характер та традиційність завдань. Отже, позааудиторна самостійна робота студентів – це форма навчання, яка:

- розв'язує конкретні завдання в конкретній навчальній ситуації;
- виробляє у студента психологічну настанову на самостійне поповнення своїх знань і вмінь при розв'язанні поставлених завдань;
- сприяє формуванню у студента необхідного обсягу знань, умінь і навичок, що є поштовхом до просування вищих рівнів розумової діяльності;
- виступає важливою умовою самоорганізації, самодисципліни студента;
- забезпечує педагогічне керівництво самостійною навчальною і науковою діяльністю студента в процесі навчання.

Такий підхід до самостійної роботи дозволяє зняти суперечність між зовнішньою обумовленістю у навчальному процесі і суттю, яка зумовлює розвиток та оптимальне виявлення в діяльності студента пізнавальної активності та самостійності, розвиток його пізнавальних здібностей.

Старе китайське прислів'я стверджує: “Навіть найдовший шлях починається з першого кроку”. Позааудиторна самостійна робота студентів може стати саме тією споруджувальною силою реформування освіти, яка збереже надбання минулої освіти, водночас будуючи нові стандарти сучасних педагогічних практик.

ТЕСТ-КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРАКТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

О.О. Євтушевська

Вивчення методів ефективного менеджменту та засвоєння практичних навичок керівництва колективом повинно бути спрямоване на формування ідеального образу сучасного менеджера. Особистість менеджера у сучасних умовах є центральним елементом та головним фактором забезпечення ефективного розвитку підприємства.

У цілях відповідності професійного рівня менеджера сучасним вимогам управління, визначення рівня професійної підготовки студентів доцільно у практичній діяльності та навчальному процесі використовувати різноманітні форми тестового контролю знань, вмінь та навичок менеджерів.

Тест-контроль являє собою динамічний інструмент перевірки професійних знань та навичок у практичному менеджменті. У навчальному процесі він може використовуватися для проміжного контролю теоретичних знань та засвоєних навичок студентами. У практичній діяльності тест-контроль використовується як ефективна форма самоменеджменту керівника, яка спрямована на періодичну оцінку рівня його професійної підготовки та вдосконалення стилю керівництва, техніки власної роботи та керівництва персоналом.

В залежності від способу проведення та ролі у навчальному процесі тест-контроль може бути кваліфікованим, тобто підсумковою оцінкою рівня професійних знань з відповідною атестацією того, кого перевіряють, або тренувальним, тобто він має навчальне значення для перевірки ступеня засвоєння матеріалу.

Тести мають такі переваги перед традиційними формами контролю:

1. Можливість кількісного вимірювання рівня знань і труднощів завдань. Тест дає змогу визначити не тільки рівень знань кожного зі студентів, а й структуру, тобто систематичність, його знань.
2. Об'єктивність і порівнянність оцінки та повне охоплення знань. Особливо об'єктивним є тестування за допомогою комп'ютерів. Це дозволяє уникнути суб'єктивізму.
3. Систематичність контролю та індивідуальний підхід до кожного студента. Тестування дозволяє контролювати навчальний процес на кожному занятті, індивідуалізувати підхід до кожного студента.
4. Технологічність тестів. Вона дозволяє повністю автоматизувати процес навчання за індивідуальними програмами.

Звичайно, тести не є ідеальним засобом оцінювання знань. Відомі й їхні недоліки: можливість угадування, відносна складність створення якісного тесту, помилки педагогічних вимірів тощо.

У тестах оцінюється здатність виявити категорії об'єктів, робити їх множинні групування, висновки тощо.

ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРСОНАЛУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

К.Б. Козак

Якісний розвиток потенціалу персоналу на підприємстві (керівників, фахівців, службовців, робітників) практично реалізується через запровадження програм професійного росту, внутрішньої реорганізації підприємства, що в сучасних умовах дефіциту культури управління має актуальне значення. Основою функціонування будь-якого підприємства є його ресурсне забезпечення. Трудові ресурси більшою мірою, ніж інші чинники виробництва, визначають стратегічний успіх підприємства, є основою забезпечення його конкурентоспроможності. Виходячи з цього, розвиток потенціалу персоналу підприємства слід розглядати як головний напрямок його подальшого розвитку. В сучасних умовах конкурентоспроможність підприємства та його продукції визначається великою кількістю чинників. Одним із чинників, який сприяє розвитку виробництва та виходу підприємства на новий рівень, є наявність трудового потенціалу підприємства, його якість, ефективне використання та управління трудовим потенціалом персоналу підприємства.

Аналізуючи підходи різних авторів і різних статистичних джерел, стає очевидним, що підвищення ефективності розвитку потенціалу персоналу підвищує ефективність його використання та сприяє постійному розвитку підприємства – підприємство виходить на новий рівень. Проте, якщо не планувати постійне зростання потенціалу персоналу, то настане час, коли ефективність використання потенціалу персоналу впаде до попередніх значень, це може змусити підприємство зробити крок назад, повернутись на свій попередній рівень. Тому, виходячи на новий рівень розвитку підприємства завдяки підвищенню ефективності використання потенціалу персоналу, потрібно водночас планувати заходи щодо його подальшого розвитку через зростання підготовки чи шляхом внутрішньої реорганізації підприємства.

Отже, аналіз джерел інформації щодо впливу розвитку потенціалу підприємства та підвищення кваліфікації персоналу на ефективність функціонування та інноваційний розвиток підприємства показав, що ця проблема є ще недостатньо дослідженою. Для вирішення багатьох проблем щодо розвитку потенціалу персоналу та кадрового потенціалу підприємства необхідно на рівні Держави створювати державні програми розвитку трудового потенціалу країни в цілому та окремо по регіонах, враховуючи специфіку місцевості та її людський і трудовий потенціали, а це можливо тільки при системному підході щодо підвищення рівня кваліфікації персоналу підприємства та планування його подальшого розвитку. Отже, щоб забезпечити стале зростання прибутку підприємства та його ефективне функціонування, потрібно розвиток потенціалу персоналу підприємства розглядати як частину загального процесу розвитку підприємства.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОДУ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

О.Б. Каламан

Входження України до єдиного європейського освітнього простору є пріоритетним завданням для ВНЗ України. Згідно з новими концепціями освітнього процесу у вищій школі основними є тенденції оцінювання навчальних досягнень студентів за допомогою тестів. Педагогічне тестування є сучасним діагностичним, об'єктивним та ефективним засобом контролю знань студентів. У сучасних умовах запровадження кредитно-модульної системи організації навчання у вищих закладах освіти проблема тестового контролю знань студентів набуває особливої актуальності.

Під тестом розуміється система специфічних завдань певного змісту, з поступовим ускладненням з метою об'єктивної оцінки структури, рівня та якості підготовки студентів до професійної діяльності. Використання тестового контролю дає змогу вирішувати важливі завдання щодо управління навчально-виховним процесом у ВНЗ: корегування змісту освітніх стандартів і навчальних програм, вдосконалення методів викладання предметів, підвищення ефективності самостійної роботи студентів.

Перевагами тестового контролю є: оперативність контролю і економія часу, що витрачається на перевірку рівня знань студентів; можливість одночасного тестування великої кількості студентів; можливість контролю широкого діапазону набутих знань; перевірки результативності самостійної роботи студентів з теми або розділу навчального курсу; більш об'єктивна оцінка набутих знань; уникнення можливості суб'єктивізму з боку викладача; забезпечення індивідуального підходу; швидке інформування студентів про результати тестування.

Тестовий контроль має певні недоліки: ймовірність випадкового вибору правильної відповіді; стандартизація мислення без урахування розвитку особистості; значна затрата часу викладачів на складання тестів, трудомісткість процесу, необхідність високої кваліфікації викладачів, які розробляють тести.

Слід зазначити, що тестовий контроль знань студентів не суперечить іншим формам педагогічного контролю, які ґрунтуються на безпосередньому спілкуванні викладача зі студентами. Проте, саме тестовий контроль надає викладачеві об'єктивну інформацію про рівень знань студентів, про прогалини в їхній підготовці, про причини цих прогалин.

Отже, створення і застосування тестового контролю знань студентів є необхідною умовою діяльності ВНЗ. Тестовий контроль може використовуватись для актуалізації знань студентів, встановлення рівнів успішності академічних груп та окремих студентів, аналізу різних форм і методів навчання, підсумкового оцінювання. Проте, слід пам'ятати, що тестовий контроль повинен зумовлюватися передусім особливостями навчального предмета і особливостями самих студентів. Тому необхідно

поступово готувати студентів до такої форми контролю, що в умовах кредитно-модульної системи організації ВНЗ має стати основним.

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

В.В. Немченко, С.Ч. Латанська

Впровадження сучасних інноваційних технологій в освіту і науку сьогодні повинно стати стратегічним пріоритетом у розвитку нашої держави. На жаль, наші можливості обмежені, що пов'язано з політичною та економічною нестабільністю. За кількістю університетів Україна обійшла західноєвропейські країни. В той самий час Україна займає 128 місце з 175 країн за умовами ведення бізнесу, 78 місце з 125 країн за конкурентоспроможністю. Це пов'язано не тільки з недосконалим економічним механізмом управління, але й з погіршенням підготовки фахівців, такі випускники виступають як підрильники народного господарства.

Система 12-річної середньої школи не покращує рівень підготовки, до ВНЗ приходять випускники, які не можуть вчитись.

Якість підготовки фахівців в Україні майже ніхто не контролює. ВНЗ не стимулюють за рівень якості. Навпаки, відрахування студентів автоматично приводить до звільнення викладачів.

У 2007 році кафедра обліку та аудиту отримала акредитацію на підготовку і випуск 10 магістрів, які здійснюють глибокі наукові дослідження, за результатами яких друкують статті в наукових збірниках. Найкращих магістрів за результатами навчання, а також активної участі у науково-дослідній роботі кафедри рекомендують до аспірантури. Така система підготовки кадрів не суперечить законодавству і вимогам Міністерства освіти і науки України, але і її треба вдосконалювати.

Сьогодні серед фахівців економічного напрямку не повинно бути вузьких спеціалістів. Фахівці широкого профілю більш пристосовані для виживання в умовах економічної кризи, коли панує нестача робочих місць і перед потенційними працівниками постає складне завдання у підвищенні свого кваліфікаційного рівня. Крім того, сучасний бухгалтер повинен бути й менеджером, який дає пропозиції своєму керівнику підприємства. Не випадково у курсі підготовки з бухобліку та аудиту введена дисципліна "Управлінський облік". У той самий час кваліфікований менеджер отримує до 80% інформації для прийняття рішення у бухгалтера підприємства. Знання з аудиту (особливо внутрішнього) дозволить попередити менеджера про факти шахрайства та корупційні схеми на підприємстві. Сучасний фінансист також не може працювати, якщо він не володіє фінансовим обліком.

Отже, сьогодні повинна здійснюватися інтеграція у підготовці фахівців з бухгалтерського обліку та аудиту, менеджерів та фінансистів.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ “СТАТИСТИКА” ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 6.050601 “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ”

О.П. Ощепков

Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів зі спеціальності 6.050601 “Менеджмент організацій” дисципліна “Статистика” вивчається на 3 курсі в 5 семестрі. На цей момент студенти вже вивчали блок дисциплін з економічної теорії, теорію ймовірності, економіку праці, економіку підприємства, які є забезпечуючими дисципліни для викладання “Статистики”.

Відповідно до вимог ОПП для спеціальності “Менеджмент організацій” дана дисципліна на відміну від інших економічних спеціальностей складається з двох розділів – “Загальної теорії статистики” та “Соціально-економічної статистики” при меншій кількості аудиторних годин. Економісти і бухгалтери вивчають 72 години аудиторних, тоді як менеджери – 62 години.

Тому, на нашу думку, необхідно внести зміни до навчального плану, оскільки кількість годин на вивчення окремих тем значно зменшується, що потребує додаткової самостійної роботи. У той самий час рівень сприймання матеріалу студентами 3 курсу вищий, на відміну від інших економічних спеціальностей, які вивчають дану дисципліну на 2 курсі в 3 семестрі, тому що база підготовки значно більша.

Виходячи з цього, нами пропонується збільшити кількість годин на практичні заняття зі статистики з 30 годин до 36 годин, а лекційних зменшити з

32 годин до 30 годин, оскільки більшість категорій, які розкривають у темах “Система національних рахунків”, “Система національного багатства”, “Статистика праці” та інших, розглядаються в дисциплінах “Макроекономіка”, “Економіка праці”, “Економіка підприємства” тощо.

Майбутнім менеджерам для прийняття управлінських рішень важливо навчитися проводити розрахунки статистичних показників, які характеризують ті чи інші процеси в суспільстві, вміти аналізувати закономірності їх стану, розвитку та взаємозв'язку. Важливо те, щоб студенти розуміли суть того чи іншого показника, його функції, зміст та роль у статистичному дослідженні соціально-економічних явищ і процесів.

В основі аналізу соціально-економічних процесів лежать методи абсолютних і відносних величин, середніх величин, використання рядів розподілу та динаміки, інтенсивності та диференціації, індексного методу. Тому при викладанні 1 розділу “Загальної теорії статистики” нами більше годин надається на вивчення тем: “Статистичні показники”, “Ряди динаміки” та “Індексний метод”, які дійсно мають практичне значення у подальших навчальних дисциплінах, при виконанні курсових робіт та дипломної роботи або проекту. Для закріплення методології розрахунків показників студенти виконують індивідуальні навчальні розрахункові завдання. Кожен студент має

особисте завдання. За результатами розрахунків по кожному показнику повинні бути зроблені висновки.

НТБ ОНАХТ

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “СТАТИСТИКА”

О.П. Антонюк, В.В. Немченко

Статистика тісно пов'язана з багатьма економічними дисциплінами: бухгалтерським обліком, аудитом, економічним аналізом тощо. Для економічного аналізу статистика є базовою дисципліною, оскільки забезпечує використання методології визначення багатьох показників, певних статистичних прийомів та статистичної інформації для аналітичних розрахунків. Це підтверджується складом тем цих дисциплін у робочих програмах.

У навчальному процесі зустрічаються труднощі в осмисленні студентами суті масових суспільних явищ і процесів, закономірностей їх формування, розвитку, взаємозв'язку тощо. Тут необхідна максимальна конкретизація ряду загальних понять на прикладах. З цією метою при вивченні статистики використовуються статистичні щорічники України та Одеської області, Національні статистичні класифікації: КВЕД (класифікація видів економічної діяльності), ДКПП (державний класифікатор продукції та послуг), УКТЗЕД (українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності).

У проведенні лекцій, практичних занять і самостійної роботи основним інформаційним джерелом є статистичний щорічник України, що містить широкий спектр статистичних показників соціально-економічного стану держави.

У рамках самостійної роботи слід виділити виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, в яких студент на основі статистичної інформації з довідників може провести невелике статистичне дослідження. Перше з таких завдань здійснюється у групуванні областей України за трьома природно-кліматичними зонами (Полісся, Лісостеп, Степ) для встановлення впливу цих зон на врожайність сільськогосподарських культур (зернові, цукровий буряк, соняшник, картопля тощо). Друге завдання виконується за даними про виробництво харчової продукції (борошно, олія, цукор, консерви тощо) по областях України для аналізу інтервального динамічного ряду з розрахунками аналітичних і середніх показників.

Інформація у статистичних щорічниках досить об'ємна, використовуються довідники за декілька останніх років, що дає можливість дати кожному студенту індивідуальне завдання. У процесі виконання завдань студенти працюють з такими показниками, як валовий збір, посівна площа, площа, з якої зібрано врожай, врожайність, річне виробництво сільськогосподарської та промислової продукції. Студенти мають можливість освоїти такі поняття: статистичний показник; абсолютні, відносні показники; коефіцієнти, індекси, проценти. Конкретизація розрахунків в інших індивідуальних навчально-дослідних завданнях, на практичних заняттях досягається використанням матеріалів галузей харчової промисловості (цукрова, спиртова) і промислових підприємств. Вся необхідна інформація надходить з форм статистичної звітності підприємств. Студенти

ознайомлюються з такою звітністю і набувають навичок працювати з реальними даними. В такий спосіб студенти отримують достатню статистичну підготовку для вивчення наступних дисциплін.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНИХ УМОВАХ

І.Є. Подгорна

Вплив освіти як фактора розвитку бухгалтерського обліку полягає у формуванні такої свідомості бухгалтера, яка б відповідала цілям розвитку суспільства в цілому. Викладачі бухгалтерського обліку повинні формувати свідомість, виховувати ділові та етичні якості бухгалтера.

Із впровадженням Болонської системи ВНЗ України мали можливість перейти на дворівневу систему підготовки “бакалавр-магістр”. При цьому соціально вагомою є якість підготовки магістрів, від професійної діяльності яких значною мірою залежить майбутнє бухгалтерського обліку.

Основою для забезпечення якісної підготовки магістрів у ВНЗ є кафедра. До таких кафедр повинні висуватися більш високі вимоги та критерії. Зокрема це стосується якісного складу викладачів кафедри, наявності спеціалізованого наукового видання, регулярності проведення наукових семінарів та конференцій, відкритості процедури захисту магістерських робіт.

У наш час особливо гостро стоїть питання про подолання окремих негативних явищ у підготовці облікових кадрів. Це стосується окремих недоліків навчальних планів, відсутності виховної функції освіти, недостатності наукових досліджень.

Так, світовий досвід підготовки облікових кадрів доводить необхідність викладання основ ведення бухгалтерського обліку на молодших курсах та теорії обліку на старших курсах навчання. Також проблемою є відсутність у навчальних планах магістрантів теорії бухгалтерського обліку, методики викладання облікових дисциплін, методики проведення наукових досліджень у сфері облікових дисциплін.

У навчальних планах також простежується дублювання окремих розділів. Наприклад, викладання ревізії передбачає розгляд організаційних питань і методики ревізії різних видів операцій. У курсі організації і методики аудиту повторно розкривається методика перевірки тих самих видів господарських операцій. Аудит і ревізія відрізняються між собою тільки в організаційному плані, а способи і прийоми вивчення фактів є однаковими.

Виховна функція освіти у сфері бухгалтерського обліку полягає у формуванні світогляду майбутнього бухгалтера, завдяки якому результати його професійної діяльності повністю б збігалися із соціальними нормами суспільства. Це передбачає знайомство з науковими школами бухгалтерського обліку в Україні, вивчення вітчизняних облікових традицій, їх переваг перед спрощеним обліковим процесом, який застосовується у багатьох країнах світу.

Таким чином, бухгалтерську освіту слід змінювати, виходячи з таких тенденцій:

- інтеграції у світову культуру;
- відтворення конкретно-історичних традицій національної школи бухгалтерського обліку та освіти в нових умовах.

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Н.М. Купріна, Т.М. Ступницька

Метою роботи випускової кафедри будь-якої спеціальності є підготовка висококваліфікованих фахівців, які є затребуваними на ринку робочої сили України. Це передбачає підготовку і проведення на високому рівні лекційних, практичних і лабораторних занять, а також виконання індивідуальних завдань, РГЗ та інших видів самостійного вивчення дисципліни.

На сьогоднішній час частка самостійної роботи за нормативними дисциплінами в ОКР “бакалавр з обліку та аудиту” коливається для денної форми навчання від 30% до 52% від загального обсягу годин по дисциплінах, для заочної – від 80% до 86%. Такий обсяг самостійної роботи ставить перед викладачами завдання про її забезпечення. У практиці роботи випускових кафедр позначилась тенденція виконання студентами індивідуальних, контрольних завдань і РГЗ за методичними вказівками та самостійне вивчення дисциплін студентами заочної та денної форм навчання, яке проводиться за допомогою опорних конспектів лекцій і літератури, що є в бібліотечних фондах ОНАХТ.

На наш погляд, вирішення даної проблеми можливе за допомогою навчальних посібників (практикумів), які охоплюють повністю програму нормативних дисциплін. Такий навчальний посібник повинен містити не тільки перелік тем за модулями, короткий зміст тем курсу, перелік літератури для вивчення дисципліни, але й за конкретними темами модуля: мету вивчення кожної теми; зміст теми; огляд ключових понять теми; теоретичні завдання, які дозволяють закріпити лекційний матеріал за темами та представлені у вигляді питання з переліком допоміжних відповідей, кожна з яких повинна бути додатково розкрита; тести до теми, які відображають якість засвоєння тематичного матеріалу; задачі, які дозволяють закріпити матеріал кожної теми на практиці; перелік питань для самоконтролю; додаткову літературу до теми.

Першим досвідом організації самостійної роботи на кафедрі обліку та аудиту є підготовка до друку колективом авторів такого навчального посібника (практикуму) за дисциплінами “Теорія економічного аналізу” та “Економічний аналіз”. Особливостями цього навчального посібника є його практична спрямованість, а саме: можливість не тільки розв’язання задач за конкретною темою курсів, але й їх розрахунок за даними форм фінансової та статистичної звітності підприємства харчової промисловості, що дозволяє застосовувати на практиці отримані знання з даних дисциплін.

Таким чином, підготовка навчальних посібників (практикумів) є не тільки необхідною умовою для самостійного вивчення студентом дисциплін професійного спрямування, особливо для студентів заочної та дистанційної

форм навчання, але й є одним з елементів організації методичного забезпечення для підготовки та проведення практичних занять, що дозволить суттєво підвищити якість підготовки фахівців для підприємств харчової та переробної промисловості, банківських установ та інших підприємств та організацій.

ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ

В.Ф. Пахтусова

Науково-дослідна робота студента є ефективною формою розвитку творчого характеру мислення. Основна мета дослідної роботи студентів у процесі навчання – це підвищення якості підготовки висококваліфікованих кадрів, що володіють методами пізнання й застосовують їх у практичній діяльності.

Виконання науково-дослідної роботи дозволяє виявити теоретичні й практичні знання студентів у галузі досліджуваних дисциплін.

У зв'язку з розмаїтістю дисциплін, поєднуваних кафедрою, великим змістом кожної дисципліни кількість прийнятних тем для здійснення наукових досліджень невичерпна.

У цей час теми наукових досліджень, пов'язаних із переходом підприємств на ринкові відносини, є актуальними як у сфері аналізу законодавчих і нормативних актів, так і теоретичних основ та практичної діяльності підприємств харчової промисловості.

Тема наукового дослідження повинна відображати особливості сучасного стану досліджуваного предмета, відповідати завданням, які виникають із законодавства України й сприятимуть подальшому розвитку економіки нашої країни.

Науково-дослідна робота студентів повинна вводитися в обов'язковому порядку в навчальний процес. У зв'язку з цим на кафедрах необхідно розробити методичні вказівки з цієї роботи, тематику й опис методики проведення досліджень, форм наукових звітів.

Тема наукової праці повинна бути обрана студентом за його власним бажанням, на основі інтересу й прагнення науково досліджувати поставлені у роботі питання.

Для виконання якісної наукової праці керівник теми повинен ознайомити студентів з методикою складання плану здійснення досліджень, планування, методикою економіко-статистичного аналізу. В обов'язки наукового керівника входить: складання завдання, добір і рекомендація літературних джерел, проведення консультацій і здійснення контролю за виконанням роботи, підготовкою роботи для участі в конкурсі та студентській конференції.

Досвід участі студентів у виконанні науково-дослідних робіт підтверджує, що ця робота є важливою умовою підвищення якості підготовки фахівців, уміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у великому потоці законодавчої, наукової й економічної інформації.

НТБ ОНАХТ

ПРАВО І ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

А.Г. Тімінський

Бухгалтерський облік є складною системою відображення і пізнання різних процесів та явищ господарського життя. Знання про господарську діяльність, яка відображається в бухгалтерському обліку, надає блок фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, забезпечує базові економічні знання та закладає основи професійної освіти. До цього блоку належать дисципліни: політична економія, макроекономіка, мікроекономіка, економічна історія, математика, статистика, інформатика та комп'ютерна техніка, менеджмент, маркетинг, міжнародна економіка, фінанси, бухгалтерський облік, аудит, економічний аналіз та ін.

Бухгалтерський облік вивчає змістовні аспекти господарського процесу, який розпадається на безліч фактів господарської діяльності. У кожному факті присутні об'єкт (річ) і суб'єкт (учасник відносин у сфері господарювання). Характер об'єктів вивчається економічними дисциплінами, а характер суб'єктів – юридичними.

Юридичні науки вивчають права і обов'язки суб'єктів господарювання і включають галузі права: господарське; цивільне; адміністративне; трудове; фінансове та ін.

Знань з цих дисциплін бракує у наших фахівців. Про це свідчить співвідношення навчальних годин з економічних і правових дисциплін.

У практичній роботі бухгалтера часто доводиться вирішувати різні правові питання, наприклад з різними видами господарських договорів, багато положень яких: умови поставки, момент переходу права власності на товар, ціна товару – мають значний вплив на оподаткування і відображення операцій з даного договору в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Аналогічна ситуація з договорами, які регламентують оплату праці, оскільки від того, який договір укладено з працівником (трудовий або цивільно-правовий), залежить, як будуть обчислюватися податок з доходів фізичних осіб і страхові внески в позабюджетні фонди. У практичній роботі до 50% робочого часу бухгалтер вирішує правові питання господарської діяльності, а на багатьох підприємствах, особливо середніх і малих, бухгалтер неофіційно виконує ще й обов'язки юриста.

Практика вимагає посилення підготовки знань випускників за фахом “Облік і аудит” з правових питань.

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ШИРОКОГО ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Л.Л. Лобоцька, С.М. Дідух

Знання реальних можливостей і особливостей застосування інформаційних технологій, тенденцій їх розвитку повинні стати основною частиною професійної діяльності фахівців, зокрема економістів нової формації. Тому широке впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес слід розглядати як прогресивний напрямок його вдосконалення.

Навчальним планом підготовки майбутніх фахівців з економіки підприємства передбачено викладання низки дисциплін із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Це дисципліни “Моделювання економічних процесів”, “Основи прогнозування”, “Інформаційні системи і технології на підприємствах”, “Управління проектами”, “АРМ економіста” та інші. Інтегрування сучасних інформаційних технологій у навчальний процес забезпечує тісний міжпредметний зв’язок дисциплін.

В умовах постійного зростання обсягів інформації, з одного боку, і збільшення часу на самостійну роботу студентів, з іншого, важлива роль відводиться саме впровадженню інформаційних технологій. Це потребує відповідного технічного, програмного, інформаційного, методичного забезпечення.

На сьогодні технічна база обчислювального центру академії потребує модернізації. Відсутність професійних програм для розв’язання задач за фахом діяльності майбутніх спеціалістів звужує їх можливості при працевлаштуванні. Потребує розширення доступ студентів і до міжнародних інформаційних ресурсів, зокрема через мережу Internet. Важливим кроком у цьому напрямку стало створення електронної бібліотеки ОНАХТ, а також надання співробітникам академії доступу до актуальних баз сучасних наукових досліджень. Проте проблемним питанням залишається гострий дефіцит статистичних даних про розвиток харчової промисловості України і Одеської області.

Розв’язання цих проблем потребує додаткового фінансування, яке може бути забезпечене за рахунок коштів благодійних внесків. Як відомо, в багатьох вищих навчальних закладах ЄС, США інформаційні ресурси, зокрема ресурси мережі Internet, є доступними широкій аудиторії практично у цілодобовому режимі.

Методичне забезпечення є одним з головних факторів керування самостійною роботою студентів із залученням інформаційних технологій. Кафедра економіки промисловості кожного року готує велику кількість методичних розробок, але відсутність власної бази тиражування гальмує їх вчасне видання, погіршує організацію навчального процесу. Актуальним напрямком є також оснащення аудиторій сучасним обладнанням, у тому числі проекційною апаратурою для проведення лекцій.

Перелічені проблемні аспекти потребують поступового, але неухильного вирішення задля повноцінного впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес. Нехтування даними факторами може відкинути ВНЗ на узбіччя сучасного освітнього процесу.

ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ” ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА

В.А. Самофатова

Для досягнення цілей сучасного суспільства необхідний спеціаліст, спроможний оперативно приймати нешаблонні рішення, діяти самостійно, творчо. Фахівці економічних спеціальностей повинні володіти не тільки знаннями, вміннями і навичками творчої діяльності у відповідній галузі, але й уміннями навчати інших. Зазначені уміння є також складником управлінської культури.

Будь-яка педагогічна діяльність є емоційно напруженою. Умови такої діяльності у вищій школі мають специфіку, пов'язану з необхідністю читання лекцій для студентів, проведення практичних занять, керівництва самостійною та науково-дослідною роботою тощо. Так, читання лекцій перед великою аудиторією пов'язане з умінням не тільки ознайомлювати студентів з даними конкретної науки, а й робити їх доступними, цікавими, методично виваженими, крім того, необхідно керувати увагою студентів, активізувати їх мислення та швидко реагувати на атмосферу в аудиторії. Тобто професійна стійкість викладача не є природженою. Вона формується поступово, і її рівень можна змінити за допомогою свідомої та цілеспрямованої роботи.

З 2009/2010 навчального року на кафедрі економіки промисловості розпочато вивчення дисципліни “Методика викладання економіки” (МВЕ). Нами розроблено навчальну та робочу навчальну програми, а також методичне забезпечення з даної дисципліни.

Специфіка цієї дисципліни полягає в тому, щоб навчити студентів творчо та психологічно виправдано використовувати різні методичні прийоми для засвоєння різних економічних дисциплін, а отже, вивчення “Методики викладання економіки” без економіки не має сенсу.

Серед головних завдань дисципліни “МВЕ” є забезпечення студентів теоретичними знаннями, необхідними для професійної педагогічної діяльності в сучасних соціально-економічних умовах та достатніми для розвитку мотивів до педагогічної діяльності.

Сучасні вищі навчальні заклади, які готують фахівців-економістів, мають значні можливості для їх професійно-педагогічної підготовки, що в поєднанні з фундаментальністю та багатоплановістю базової економічної освіти дозволяє випускникам, з одного боку, повніше використовувати свої здібності, збільшувати можливості вибору на ринку праці, з іншого – забезпечити висококваліфікованими педагогічними кадрами різні ланки економічної освіти в Україні.

Навчання і самовдосконалення справжнього професіонала – майстра своєї справи триває протягом усього життя. Реалії кожного дня і виклики майбутніх змін ставлять кожного з нас перед необхідністю їх передбачення і відповідної підготовки. Тому в ході навчання необхідно допомогти студентові виявити свій професійний потенціал і визначити пріоритети для його реалізації.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-MOДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Н.Й. Басюркіна

Останніми роками в робочих програмах навчальних дисциплін все більш виразною є тенденція до скорочення кількості аудиторних годин і збільшення годин, відведених на самостійну роботу студентів, що являє собою форму активного, цілеспрямованого набуття ними нових знань і вмінь без безпосередньої участі в цьому процесі викладачів.

Тому самостійна робота є важливим складником навчального процесу і орієнтована на максимальну активність того, хто навчається, на розвиток його інтелектуальних і творчих здібностей, самостійного мислення. Можна виділити такі типи самостійної роботи: відтворювальні роботи за зразком; реконструктивно-варіативні самостійні роботи; евристичні і творчі самостійні роботи.

Самостійна робота, яка організується викладачем у навчальному процесі, є досить різноманітною і, зокрема, передбачає: підготовку до практичних (семінарських) занять; реферування і підготовку доповідей; конспектування; рецензування статей; написання есе за заданою темою; роботу над курсовим або дипломним проектом; підготовку до іспитів і заліків; розробку і складання різних схем; виконання графічних робіт; проведення розрахунків і розв'язання задач; підготовку до участі в науково-теоретичних конференціях, олімпіадах тощо.

Ці види робіт сприяють розвитку таких креативних умінь, як аналіз, синтез, міркування, порівняння, зіставлення, уміння робити логічні висновки, вступати в дискусію і доводити свою точку зору, пошук нових рішень. Крім цього, участь у самостійній діяльності формує у студентів пізнавальний інтерес, створює позитивну мотивацію до навчання, розвиває інтелектуальну сферу особи, формує вміння і навички самоосвіти. Однак, активна самостійна робота студентів можлива лише за наявності серйозної та стійкої мотивації.

Важливою оптимізуючою умовою виконання самостійної роботи є контроль з боку викладача, що може мати різні форми: тестування, індивідуальне опитування, іспит, залік і т.д. Викладач може використовувати вхідний, поточний, проміжний, підсумковий і контроль залишкових знань та вмінь. Без відповідного контролю жодне завдання не буде виконано належним чином.

До будь-якої діяльності студент має бути підготовлений, тобто знати, що і як йому потрібно робити. Тому на кожному етапі студентам необхідно

роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння цих цілей, поступово формуючи в них уміння самостійної постановки завдання і вибору мети. Завдання повинні містити алгоритми їх виконання, елементи новизни, бути цікавими.

Для організації самостійної роботи студентів викладачеві необхідно створити комплекс методичного забезпечення: методичні і навчальні посібники, розробки лекційних курсів, методичну допомогу до практичних занять, тематичні збірки завдань і тестів, посібники для самоконтролю. Така значна за обсягом творча робота викладача, як правило, приводить до запровадження у навчальний процес нових технологій навчання, які активізують діяльність студентів.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІСТІВ

Т.А. Кулаковська

У сучасних умовах господарювання професійно підготовлений фахівець у галузі економіки повинен володіти однаковою мірою як економічними знаннями, так і навичками роботи із системами підтримки прийняття управлінських рішень.

У навчальній програмі підготовки економістів у курсах “Економіка підприємства”, “Основи прогнозування” доцільно при проведенні практичних та лабораторних робіт використовувати програмні продукти, які дозволяють оптимізувати фінансово-господарську діяльність підприємства. Сьогодні на ринку програмних продуктів представлено велику кількість продуктів, які спрямовані на автоматизацію та оптимізацію процесів управління підприємством. Одним із таких програмних продуктів є “Альт-Прогноз”, який є моделлю діючого підприємства та відображає всі основні аспекти його діяльності. Модель описує та наводить інформацію для оптимізації таких напрямів діяльності підприємства: виробництво продукції, відвантаження продукції, контроль складів, управління поточними витратами, інвестування коштів, фінансова політика підприємства.

За допомогою моделі “Альт-Прогноз” вирішуються такі завдання:

1) визначення обсягу реалізації та ціни кожного виду продукції, при яких забезпечується незбитковість (необхідний рівень прибутковості) діяльності підприємства;

2) аналіз та оптимізація управління оборотним капіталом підприємства. Оцінка економічного ефекту від оптимізації потреби підприємства в оборотних коштах;

3) оцінка суми потрібного кредитування та побудова графіка залучення та повернення коштів;

4) контроль та оптимізація структури надходжень та платежів;

5) вибір найбільш раціональних сполучень управлінських рішень, спрямованих на підвищення прибутковості та ліквідності підприємства.

“Альт-Прогноз” дозволяє оперативно отримувати інформацію про розвиток підприємства, обирати варіанти розв'язання конкретних управлінських завдань та прогнозувати вплив тих чи інших дій на загальний фінансовий стан

підприємства. “Альт-Прогноз” допоможе керівництву у формуванні та обґрунтуванні програми виведення підприємства з кризи, підготовці обґрунтованого графіка залучення та повернення коштів по проекту, розробці фінансової стратегії головної компанії щодо своїх структурних підрозділів.

Впровадження програмних продуктів потребує значних фінансових вкладень, які спрямовуються на придбання самого програмного продукту та його інсталяцію, а також витрати на навчання роботі з програмним продуктом викладацького складу Академії. Результатом ефективної роботи професорсько-викладацького складу ОНАХТ є висококваліфіковані фахівці, озброєні економічними знаннями та майстерним володінням спеціалізованими інформаційними технологіями, а отже, забезпечені конкурентними перевагами на ринку праці.

ЩОДО ОНОВЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСОВОГО ТА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

Т.В. Дудка

Реформування вищої школи, основним напрямком якого є перехід на багаторівневу систему навчання, вимагає оновлення методичного забезпечення найбільш відповідальних і трудомістких етапів навчання економічним дисциплінам – курсового і дипломного проектування. Зараз, згідно з навчальним планом спеціальності “Економіка підприємства”, студенти виконують чотири курсові роботи, що мають таке значення для подальшого виконання дипломної роботи:

Таблиця – Значення курсової роботи для виконання випускної роботи

Курсова робота	Значення для виконання випускної роботи	
	спеціаліста	магістра
Економіка підприємства	Виконання теоретичної частини роботи, розширення, узагальнення, поглиблення теоретичних знань з економіки	
Економічний аналіз	Виконання аналітичної частини роботи, закріплення вмінь проводити дослідження причинно-наслідкових зв'язків між зміною факторів виробництва і результатами діяльності підприємства	
	Вміння аналізувати загальну економічну ситуацію, що склалася на підприємстві, робити висновки про причини економічних явищ	Вміння самостійно розробляти систему показників для аналізу стану економічного явища і застосовувати її в процесі досліджень
Економіка і організація інноваційної діяльності	Виконання практичної частини роботи	
	Вміння пропонувати і обґрунтовувати проекти покращення економічного стану конкретного підприємства	Вміння пропонувати і обґрунтовувати заходи, що дозволяють покращити стан певної економічної характеристики підприємств

		галузі
Економіка (Основи прогнозування)	Виконання практичної частини роботи	
	Вміння оцінювати вплив конкретного інноваційного проекту на зміни виробничо-господарської діяльності	Вміння оцінювати вплив заходів на покращення стану певної економічної характеристики підприємств галузі

Впровадження випускної роботи бакалавра вимагає розробки тематики та методичного забезпечення цієї роботи. В умовах обмеженості термінів виконання роботи вважаємо доцільним при розробці методичного забезпечення випускної роботи бакалавра залишити в ній основні частини роботи спеціаліста, зменшивши аналітичну частину до дослідження лише зазначених у темі роботи елементів виробничої діяльності, а практичну частину – до пропонування і обґрунтування лише одного заходу (замість двох). Це дозволить виявити теоретичні і практичні знання, вміння їх застосовувати при розв’язуванні конкретних економічних завдань.

ВПЛИВ ВАРІАТИВНОЇ КОМПОНЕНТИ ОПП НА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ З ЛОГІСТИКИ

І.І. Савенко

Станом на 2010 навчальний рік кафедра менеджменту і фінансів, разом із кафедрами маркетингу і логістики та готельно-ресторанного бізнесу ОНАХТ, здійснює підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр” за професійним спрямуванням “Менеджмент організацій”, “Логістика” та “Менеджмент готельно-ресторанного господарства”.

Аналіз переліку первинних посад відповідно до професійних назв робіт, які здатні виконувати фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”, професійного спрямування “Менеджмент організацій”, показує, що фахівці зазначеного рівня здатні виконувати роботи професійного спрямування “Логістика”. Це – заступник начальника відділу логістики підприємства, заступник начальника відділу збуту, заступник начальника комерційного відділу, начальник відділу МТП на пряму комплектації (складу), головний диспетчер на транспорті, складському господарстві, зв’язку, завідувач бази, начальник відділу транспорту та інші.

В той самий час спеціалісти за професійним спрямуванням “Логістика” згідно із Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 009-96 здатні виконувати такі роботи: директора логістичного центру, начальника відділу логістики підприємства, начальника виробничо-диспетчерської служби, директора з МТЗ, директора з транспорту, начальника складського господарства, начальника відділу постачання, начальника перевантажувального комплексу, начальника відділу збуту та інші.

Більші перспективи на первинних стадіях професійного зростання менеджера з логістики щодо свого колеги з професійного спрямування “Менеджмент організацій” викликані введенням у навчальний процес дисциплін варіативної компоненти ОПП. Вивчаючи всі ті самі дисципліни з циклу професійно орієнтованої підготовки, що й фахівці професійного спрямування “Менеджмент організацій”, менеджери з логістики додатково опановують дисципліни: “Функціональна логістика”, “Управління ризиками в логістиці”, “Логістичне обслуговування”, “Інтегровані матеріальні потоки”, “Організація і проектування логістичних систем”, “Логістика послуг”, “Логістика в митній справі”, “Транспортна логістика”, “Рециклінг у харчовій та переробній галузях” та інші.

У варіативну компоненту ОПП введені також дисципліни: “Теорія систем і системний аналіз в логістиці”, “Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці”, “Математичні основи кібернетики”, що викликано потребою в більш глибокій математичній підготовці менеджерів з логістики.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙ

Л.П. Попов

Студенти-магістри технологічних спеціальностей у 9-му семестрі виконують курсову роботу з дисципліни “Інвестування та інноваційний менеджмент”. Курсова робота спрямована на закріплення знань з економічного обґрунтування ефективності наукових розробок (інновацій).

Одночасно курсова робота є попереднім техніко-економічним обґрунтуванням (ТЕО) майбутньої випускної кваліфікаційної роботи. Це сприяє підвищенню якості економічного обґрунтування ефективності наукових досліджень і надає можливості вивільнення часу магістрам на проведення досліджень, що також сприяє підвищенню їх якості.

Виконання курсової роботи базується на попередньо сформульованій робочій гіпотезі проведення наукових досліджень, які необхідно провести при розробці кваліфікаційної роботи.

Робоча гіпотеза формулюється студентом-магістром на основі завдання на виконання випускної кваліфікаційної роботи, яке видається викладачем технологічної кафедри на початок жовтня.

Від чіткості постановки завдання на дослідницьку кваліфікаційну роботу залежить своєчасність та якість виконання курсової роботи та, відповідно, попереднього ТЕО кваліфікаційної роботи.

У попередні роки завдання технологічних кафедр видавалося студентам в усній формі з різним ступенем деталізації. Часто студенти тривалий час не мали чіткого уявлення про майбутні дослідження, які будуть проводитися при виконанні випускної кваліфікаційної роботи. Це призводило до погіршення якості курсової роботи та попереднього ТЕО.

У поточному році процес видачі завдання викладачами технологічних кафедр формалізований.

Для цього розроблено форму попереднього завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра. У формі відображаються такі дані: тема кваліфікаційної роботи; мета наукових досліджень та очікувані економічні результати; місце проведення досліджень; базовий об’єкт для оцінки ефективності впровадження результатів досліджень, масштаби впровадження; очікувані зміни у технології та устаткуванні, які необхідно здійснити для впровадження результатів наукових досліджень на об’єктах.

Завдання видається у письмовій формі за підписом викладача – майбутнього наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи студента-магістра.

В результаті цього у поточному році всі студенти-магістри своєчасно виконали курсову роботу та розробили попереднє ТЕО майбутньої кваліфікаційної роботи, незважаючи на те, що в поточному році був скорочений семестр. Значно поліпшено якість виконаних робіт.

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ-ТЕХНОЛОГІВ

Л.П. Попов

При виконанні кваліфікаційних робіт магістрів-технологів оцінку економічної ефективності даних дослідницьких робіт доцільно здійснювати за “Методикою визначення економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництві”, яку затверджено Міністерством економіки з питань європейської інтеграції та Міністерством фінансів України – Наказ від 25.09. 2001, №218/446.

Відповідно до цієї методики оцінку ефективності науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) здійснюють за 3-ма основними видами ефективності: науково-технічний ефект (НТЕ), економічний ефект, соціальний ефект.

Економічний ефект полягає в отриманні економічних результатів від науково-технічних розробок. Він оцінюється за допомогою відомих показників: термін окупності інновацій, чиста приведена вартість розробки тощо.

Науково-технічний ефект – це підвищення науково-технічного рівня, поліпшення параметрів техніки і технології, що впливає з відкриття нових законів та закономірностей у природі, нових технологічних засобів виробництва речовин, матеріалів та видів продукції.

Соціальний ефект відображає зміни умов діяльності людини в суспільстві. Його прояв спостерігається у змінах характеру та умов праці, підвищенні життєвого рівня населення, поліпшенні побутових його умов, розширенні можливостей духовного розвитку особистості, у змінах стану довкілля.

Деякі фахівці вважають, що при виконанні кваліфікаційних магістерських робіт для оцінки їх ефективності достатньо використовувати показник НТЕ. Це принципово неправильно. По-перше, у вищенаведеній методиці Мінекономіки та Мінфінансів у пункті 2.1 чітко сказано, що “НТЕ результатів прикладних НДР визначається в комплексі з оцінкою їх економічної та соціальної ефективності”. По-друге, зовсім непотрібне застосування показника НТЕ при оцінці ефективності кваліфікаційних магістерських робіт студентів. Неможливість та недоцільність застосування показника НТЕ студентами-магістрами пояснюється тим, що їх роботи дуже далекі від провідного вітчизняного або світового рівня. А саме це оцінює показник НТЕ. Крім того, для визначення показника НТЕ необхідно провести кропітку роботу, щоб визначити кращі світові та вітчизняні показники НТЕ аналогів тощо (див. пункт 2.4 вищезазначеної “Методики...”). Це недоступно для студента.

Тому при виконанні кваліфікаційних робіт магістрів-технологів доцільно оцінювати тільки економічний та соціальний ефекти.

ЩОДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ

О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко

Для покращення фахової підготовки менеджерів потрібно застосовувати такі форми навчання, в яких би збалансовано поєднувалися переваги академічної освіти з набуттям студентами необхідних практичних навичок. Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні оголосив про проведення конкурсу маркетингових планів між студентами українських вищих навчальних закладів. Основна умова цього конкурсу – це створення маркетингового плану для діючого підприємства (організації) для просування його продукції або послуг, без обмеження сфери діяльності, форми власності.

Намір взяти участь у конкурсі висловили студенти спеціальності “Менеджмент організацій” другого, третього та четвертого курсів. На даний час студенти під керівництвом викладачів кафедри маркетингу та логістики працюють над чотирма проектами. Перед тим як піти на підприємство, вони виконали аналіз макросередовища та аналіз відповідної галузі, тому під час першої зустрічі з підприємством вже мали уявлення щодо стану галузі. На одному з підприємств студенти отримали завдання – провести дослідження ринку методом опитування, з яким блискуче впоралися. Більш того, фахівці були здивовані якістю обробки отриманих даних. Також було визнано високий рівень презентації студентами концепції нового товару.

Після проведення аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства студенти у співпраці з фахівцями підприємства розробляють маркетингові стратегії, плани маркетингових заходів та складають маркетинговий бюджет. Під час роботи над складанням маркетингового плану підприємства студенти мають змогу: по-перше, спілкуватися з керівництвом та провідними фахівцями підприємства; по-друге, спостерігати за процесом їхньої роботи; по-третє, отримувати інформацію “з перших рук”; по-четверте, виконувати деяку роботу за завданням підприємства; по-п’яте, пропонувати свої ідеї і бачити реакцію на них працівників підприємства; і найголовніше – бачити, що знання, отримані на заняттях, необхідні для професійної роботи за обраною спеціальністю. Також необхідно сказати про важливість такої співпраці для викладачів кафедри, більшість з яких, на жаль, не має досвіду практичної роботи на підприємствах галузі.

Отже, результатами цієї роботи може бути таке: участь у конкурсі, вихід до фіналу; отримання студентами практичних навичок щодо розробки маркетингового плану; публікація статей (як студентами, так і викладачами) за даною тематикою, участь у відповідних конференціях; високоякісне виконання подальших навчальних робіт (курсівих, дипломних) за даною тематикою; укладення договорів про проходження студентами практики на відповідних підприємствах; підвищення кваліфікації викладачів (за умови відповідного

оформлення як стажування на підприємстві); отримання договірних тем відповідної тематики.

НТБ ОНАХТ

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

О.О. Голубьонкова

Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає значне збільшення обсягів самостійної роботи студентів. У зв'язку з цим роль методичного забезпечення самостійної роботи суттєво збільшується. При цьому відсутність офіційних вимог щодо складу та змісту такого забезпечення створює певні проблеми.

Начальник Департаменту вищої освіти МОН України Я.Я. Болюбаш, коментуючи Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, зауважує, що самостійна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинно передбачати й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань тощо) [1, с.18].

Таким чином, допускається, що можуть бути методичні вказівки для самостійної роботи зі всієї навчальної дисципліни або щодо окремої теми.

Методичні вказівки для самостійного вивчення окремої теми є досить традиційними та можуть складатися з таких розділів: загальні положення; основні теоретичні положення теми; приклади виконання завдань (розв'язання задач); завдання для самостійного виконання та контролю знань; рекомендована література.

Щодо методичних вказівок для самостійної роботи з дисципліни, то навіть на кафедрі немає єдиної думки. Тому, на наш погляд, доцільним буде такий склад методичних вказівок.

1. Перелік питань, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни.
2. Самостійна робота студентів (з переліком її форм).
3. Карта самостійної роботи студента (з переліком завдань).
4. Плани семінарських (практичних) занять.
5. Рекомендована література.
6. Навчальні завдання (за всіма темами дисципліни).
7. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни.

Карта самостійної роботи студента – це таблиця, в якій наведено: види самостійної роботи (обов'язкові та вибіркові); планові терміни виконання; форми контролю та звітності; максимальну кількість балів.

Кожен студент повинен роздрукувати для себе Карту самостійної роботи та на власний розсуд визначитись із вибірковою складовою самостійної роботи, щоб набрати необхідну кількість балів. Після виконання обов'язкових та вибірових завдань у встановлені терміни студент звітує викладачеві, а набрані ним бали проставляються у Журналі обліку поточної успішності студентів.

Література

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: [Навч. посіб.] / Болюбаш Я.Я. – К.: ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАРКЕТОЛОГІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ І ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ

І.О. Седікова

Бізнес ХХІ століття являє собою надзвичайно динамічне ринкове середовище, яке ставить складні завдання перед суб'єктами господарчої діяльності країни. Новий час характеризується і новими підходами до управління –командною роботою, інтенсивним обміном інформацією, ефективним використанням ресурсів, виключенням необґрунтованих витрат і безперервним удосконаленням процесів постачання, виробництва, збуту, складування, транспортування.

Потреба в маркетингових фахівцях в Одеському регіоні – дуже велика (про це свідчить відповідний висновок обласного Центру зайнятості), причому маркетологи залежно від бажання та покликання можуть працювати на посадах різної специфіки і спрямованості. Існує великий попит на спеціалістів у сфері маркетингу, цей попит є предметним, тобто роботодавці в більшості випадків шукають не маркетологів взагалі, а фахівців, що досконало знають продукт підприємства, ефективній реалізації якого вони найняті сприяти. Диференційований підхід до вимог щодо пошукувачів-маркетологів проявляється в описі вакансій: профільна маркетингова освіта та досвід роботи саме у сфері діяльності та ринку підприємства-роботодавця. Тобто працедавець демонструє розуміння того, що йому цінний не тільки досвід роботи фахівця зі спеціальності “Маркетинг”, а також облік ним особливостей маркетингу конкретного продукту на конкретному ринку. Про це свідчать клопотання на підтримку ліцензування освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” за напрямом підготовки 6.030507 “Маркетинг” з боку провідних підприємств та організацій харчової промисловості м. Одеси. Тому одеські ВНЗ вже сьогодні готують маркетологів конкретного спрямування. Але підготовку фахівців маркетингу продукції харчових виробництв у Південному регіоні України не проводить жоден ВНЗ. ОНАХТ спроможна дати майбутнім маркетологам спеціальні знання та можливість їхнього працевлаштування в харчовій галузі. В академії на базі кафедри маркетингу та логістики можлива комплексна підготовка студентів до виконання різних маркетингових функцій, а саме проведення маркетингових досліджень, здійснення заходів маркетингових комунікацій, логістики, промислового маркетингу, ефективного збуту тощо.

Основною метою кафедри маркетингу і логістики є підготовка висококваліфікованих фахівців з маркетингу та логістики, забезпечення органічного зв'язку змісту професійної підготовки з потребами розвитку господарського комплексу регіону і країни. Викладачі кафедри роблять усе можливе, щоб студенти оволоділи необхідними знаннями, вміннями та навичками щодо концепцій маркетингу і підвищення ефективності бізнесу.

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ РОБОТИ КУРАТОРІВ АКАДЕМІЧНИХ ГРУП ОНАХТ

О.М. Голодонюк

Відповідно до Закону України “Про вищу освіту”, наказу Міністерства освіти і науки України № 395 від 4 листопада 1993 р., Статуту ОНАХТ і Концепції виховної роботи в академії функціонує інститут кураторів (наставників) студентських груп.

Метою діяльності кураторів є організація і проведення виховної роботи зі студентською молоддю для сприяння всебічному розвитку майбутнього фахівця з розвинутими організаторськими здібностями й активною громадською позицією.

Контроль за роботою кураторів академічних груп здійснюється згідно з рейтинговою системою, розробленою відділом організаційно-виховної роботи ОНАХТ. Вона передбачає окремі види кураторської роботи та їх оцінку в балах.

До складу окремих видів робіт увійшли:

- проведення кураторської години (за роздавальним матеріалом, за тематикою бібліотеки, з поточних питань, із запрошенням гостей);
- відвідування музеїв, театрів, виставок;
- організація екскурсій (по місту та за його межами);
- організація і проведення відкритої кураторської години;
- участь студентів академічних груп у роботі “Інституту культури та мистецтва” (творчі семінари, тренінги, диспути);
- контроль дотримання правил проживання в гуртожитку (з обов’язковим записом у журналі відвідувань);
- участь у заходах, які організують відділ організаційно-виховної роботи, кафедри та деканати (лекції з профілактики захворювань та правопорушень, господарчі роботи, туристичний похід по трасі “Здоров’я”, проведення Днів кафедри);
- ведення журналу куратора;
- присутність кураторів на загальнотеоретичних лекціях та навчанні кураторів;
- проведення інших заходів.

Застосування рейтингової системи спонукає до розвитку творчої ініціативи та активності кураторів академічних груп, пошуку нових форм роботи зі студентською молоддю, створення здорового морально-психологічного клімату в групі, вивчення досвіду роботи кращих кураторів академії і його поширення.

Кожний куратор групи щомісячно підбиває підсумки своєї роботи в балах, подає цю інформацію старшому куратору факультету і двічі на рік звітує про неї на засіданнях кафедри.

Наприкінці кожного семестру на загальних зборах старших кураторів ОНАХТ за підсумками рейтингової оцінки визначаються кращі куратори факультетів і кращий куратор академії.

ЗМІСТ

КОНЦЕПЦІЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ” НА ТЕХНОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ АКАДЕМІЇ	3
Л.Ф. Будюк, В.І. Науменко	
РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У НАВЧАННІ ФАХІВЦІВ З АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ГРУПИ ПІДПРИЄМСТВ ВАТ “МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ”	4
Е.Й. Жуковський, І.М. Світій	
АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ – ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	5
А.І. Пташук, О.С. Єлісєєв	
ДЕЯКІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОГО І ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ	6
Л.С. Солдатенко, В.М. Петров	
САПР У КУРСОВОМУ ТА ДИПЛОМНОМУ ПРОЕКТУВАННІ	7
В.М. Петров, Л.С. Солдатенко	
МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАНЯТЬ З КУРСУ “ОСНОВИ ДИЗАЙНУ”	8
О.М. Дьоменко	
ТЕХНОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”	9
М.В. Гуртовой	
ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ЛЕКЦІЯХ	10
М.В. Гуртовой	
ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ	11
А.В. Іваненко, О.А. Сологуб	
ПРО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРІВ НА КАФЕДРІ ТОХВ	12
Є.В. Нужин	
ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ БАКАЛАВРІВ – НОВИЙ РІВЕНЬ ЇХ ПІДГОТОВКИ	13
Г.М. Станкевич, Л.Ф. Будюк, Т.В. Страхова	
КРУГЛИЙ СТІЛ – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ВИРОБЛЕННЯ ВИКЛАДАЧАМИ ОНАХТ ЗАГАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КУРСОВОГО ПРОЕКТУВАННЯ	14
Г.М. Станкевич, Л.Ф. Будюк, С.Ф. Горикін	
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ ШЛЯХОМ ПОСИЛЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ’ЯЗКІВ	15
Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова, Л.Ф. Будюк	
РОЛЬ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ “ЗЕРНОЗНАВСТВО” У КМСОНП	16
Л.К. Овсянникова, А.К. Кац	
ПРО КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ “ТЕХНОЛОГІЯ КРУП’ЯНОГО ВИРОБНИЦТВА”	17
С.М. Соц, Є.І. Шутенко	
ОСОБЛИВОСТІ НОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ НАПРЯМУ 6.051701 «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНЖЕНЕРІЯ»	18
Є.І. Шутенко, С.М. Соц	
ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ	19
Б.В. Єгоров, О.Є. Восцька, В.Є. Браженко	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ КОМБІКОРМІВ	20
Б.В. Єгоров, А.П. Лапінська	
ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	21
А.В. Макаринська	
МІНІ-ПЕКАРНІ В КУРСОВОМУ ТА ДИПЛОМНОМУ ПРОЕКТУВАННІ	22

Г.Ф. Пшенишнюк, С.М. Павловський	
НАУКОВА ПІДГОТОВКА ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ	23
Д.М. Донської, І.В. Солоницька, Г.В. Коркач	
НОВЕ В ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ	24
І.В. Солоницька, Г.В. Коркач, Д.М. Донської	
МЕТОДИ ОЦІНКИ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	25
Т.Е. Лебеденко, Н.Ю. Соколова	
ЗНАЧЕННЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	26
Л.М. Тележенко	
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРАКТИКУМУ МАГІСТРІВ	27
Л.М. Тележенко	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ “ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ”	28
О.В. Дишкантюк, Г.М. Ряшко, В.В. Шмагіна	
КОНЦЕПЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	29
О.В. Дишкантюк, К.С. Федосова	
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ AUTOCAD ДЛЯ ПРОЕКТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	30
О.В. Дишкантюк, Г.М. Ряшко	
ЯКІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА НАПРЯМИ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПРЯМУВАННІ “ТЕХНОЛОГІЯ ХАРЧУВАННЯ”	31
П.П. Павленкова	
ВИКЛАДАННЯ КУРСУ “ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГОТЕЛЬНОМУ І РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ”	32
К.С. Федосова	
ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ЗА ФАХОМ “ГРОМАДСЬКЕ ХАРЧУВАННЯ” В БОЛГАРІЇ	33
К.С. Федосова	
ЯК У ПЛОВДИВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ГОТУЮТЬ БАКАЛАВРІВ ЗА ФАХОМ “ТУРИЗМ”	34
К.С. Федосова	
ОРГАНІЗАЦІЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ “ТЕХНОЛОГІЯ СОЛОДУ, ПИВА ТА БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ”	35
І.В. Мельник, Н.Є. Репула	
УДОСКОНАЛЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ МІНІ-ВИНЗАВОДІВ І МІНІ-ПИВЗАВОДІВ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИНОРОБСТВА	36
І.В. Мельник, Т.Б. Абрамова	
ПРІОРИТЕТНІСТЬ ЗНАНЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ	37
Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, С.А. Памбук	
ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИЧНОЇ СИСТЕМИ TEST-W ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ	38
О.І. Дроздов	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	39
Н.В. Доценко, В.М. Сторожук, Є.Г. Кротов	
ПЕРСПЕКТИВИ НАСКРІЗНОГО ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОКР “БАКАЛАВР”	40
Н.А. Дідух, Є.О. Ізбаш, Т.А. Лисогор, Л.О. Величко	
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ТЕХНОЛОГІЯ ЗБЕРІГАННЯ, КОНСЕРВУВАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА”	41

Т.Є. Шарахматова, Н.О. Могилянська	
ДІЛОВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ	
Н.О. Могилянська, О.А. Кручек	42
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОНАННЯ	
КУРСОВОГО ПРОЕКТУ	
Н.Г. Азарова, Л.В. Агунова	43
НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ І БАКАЛАВРІВ	
І.М. Луконіна, Г.В. Шлапак	44
СПІЛЬНА ПРОБЛЕМА СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ	
О.М. Савінок, Н.М. Поварова	45
ВІД ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО АБІТУРІЄНТА ДО УСПІШНОГО ХАРЧОВИКА	
Н.М. Поварова, О.М. Савінок	46
РОЛЬ СТАНДАРТІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ ОСВІТИ	
А.Д. Солецька	47
МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ	
Р.І. Шевченко, В.З. Геллер	48
ЕКОЛОГІЧНИЙ КОДЕКС СТУДЕНТА	
Л.О. Фортученко, Ю.О. Фортученко	49
НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ	
Р.І. Шевченко, Л.П. Ремінна	50
МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОЛОГІЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	
Т.В. Недобійчук, С.М. Бондар	51
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
С.Л. Колесніченко	52
ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	
Р.В. Кононова	53
СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО	
СЕРЕДОВИЩА	
О.К. Вертікова	54
ЯКІСТЬ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ	
“ТОРГІВЛЯ”	
М.Р. Мардар, О.А. Кручек, І.А. Устенко, Т.М. Черевата	55
МЕТОДИЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ	
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Д.Ф. Харківський, І.О. Дорошенко	56
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	
Д.Ф. Харківський, Т.І. Миронюк	57
ДІЛОВА ГРА ЯК ОДИН З МЕТОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ	
СТУДЕНТІВ	
І.М. Агєєва, Є.М. Коренман	58
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	
“МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ”	
І.М. Агєєва, М.Д. Мілєва	59

СУЧАСНІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	60
І.О. Кузнецова, І.О. Відоменко	
НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ”	61
О.В. Лясковський	
ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ (МЕТОДУ АНАЛІЗУ СИТУАЦІЙ) У ВИКЛАДАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН	62
Н.М. Корсікова	
ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	63
О.В. Тарасова	
ТЕСТ-КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРАКТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	64
О.О. Євтушевська	
ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРСОНАЛУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	65
К.Б. Козак	
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОДУ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	66
О.Б. Каламан	
ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ	67
В.В. Немченко, С.Ч. Латанська	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ “СТАТИСТИКА” ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 6.050601 “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ”	68
О.П. Ощепков	
УДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “СТАТИСТИКА”	69
О.П. Антонюк, В.В. Демченко	
УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН У СУЧАСНИХ УМОВАХ	70
І.Є. Подгорна	
ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	71
Н.М. Купріна, Т.М. Ступницька	
ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ	72
В.Ф. Пахтусова	
ПРАВО І ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	73
А.Г. Тімінський	
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ШИРОКОГО ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	74
Л.Л. Лобоцька, С.М. Дідух	
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ” ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТЬОГО ЕКОНОМІСТА	75
В.А. Самофатова	
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ	76
Н.Й. Басюркіна	
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІСТІВ	77
Т.А. Кулаковська	
ЩОДО ОНОВЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСОВОГО ТА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”	78
Т.В. Дудка	
ВПЛИВ ВАРІАТИВНОЇ КОМПОНЕНТИ ОПП НА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ З ЛОГІСТИКИ	79
І.І. Савенко	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙ	80
Л.П. Попов	
МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ-ТЕХНОЛОГІВ	81
Л.П. Попов	

ЩОДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко	82
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ О.О. Голубьонкова	83
НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАРКЕТОЛОГІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ І ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ І.О. Седікова	84
РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ РОБОТИ КУРАТОРІВ АКАДЕМІЧНИХ ГРУП ОНАХТ О.М. Голодонюк	85

НТБ ОНАХТ